

Gmina Kamień Krajeński

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński

AKTUALIZACJA

Styczeń 2022 r.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

przygotowany przez

 REMEDIS SA

ul. Petera Mansfelda 4

NIP: 781-179-27-48

60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.	WSTĘP	87
1.1	WPROWADZENIE.....	87
1.2	METODA OPRACOWYWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI.....	1110
2.	OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	1816
2.1	OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU PONADLOKALNYM	1816
2.1.1	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 PLAN MODERNIZACJI 2020+.....	1816
2.1.2	STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO	1917
2.2	OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU LOKALNYM	1917
2.2.1	STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ NA LATA 2016-2023	1917
2.2.2	STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI	2119
3.	UPROSZCZONA DIAGNOZA GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI	2220
3.1	POŁOŻENIE GEEOGRAFICZNE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY	2220
3.2	ASPEKTY SPOŁECZNE	2321
3.3	ASPEKTY GOSPODARCZE	2523
3.4	PODSTAWOWE DANE O STANIE I POTENCJALE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO	2624
3.5	UWARUNKOWANIA I BARIERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE ORAZ TECHNICZNE GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI	2826
3.6	WNIOSKI	2927
4.	OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY	3230
4.1	DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA OBSZARU WIEJSKIEGO – METODOLOGIA ORAZ SKALA PROBLEMÓW	3230

4.1.1	SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH.....	<u>3432</u>
4.1.1.1	WSKAŹNIK – UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE	<u>3432</u>
4.1.1.2	WSKAŹNIK – UDZIAŁ DZIECI DO LAT 17, NA KTÓRE RODZICE OTRZYMUJĄ ZASIŁEK RODZINNY W OGÓLNEJ LICZBIE DZIECI W TYM WIEKU NA DANYM OBSZARZE.....	<u>3533</u>
4.1.2	WYCHOWANIE I EDUKACJA PRZEDSZKOLNA DZIECI W WIEKU 3-5 LAT.....	<u>3533</u>
4.1.2.1	WSKAŹNIK – ODSETEK DZIECI ZAMIESZKUJĄCYCH DANY OBSZAR W WIEKU 3-5 LAT, OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM	<u>3634</u>
4.1.3	KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ.....	<u>3634</u>
4.1.3.1	WSKAŹNIK – LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH OSÓB FIZYCZNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE	<u>3634</u>
4.1.4	STAN TECHNICZNY URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	<u>3735</u>
4.1.4.1	BUDYNEK BYŁEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ W SOŁECTWIE ORZEŁEK.....	<u>3937</u>
4.1.4.2	BUDYNEK SZKOŁY W SOŁECTWIE PŁOCICZ.....	<u>4038</u>
4.1.4.3	BUDYNEK ŚWIETLICY W SOŁECTWIE RADZIM.....	<u>4139</u>
4.1.4.4	WSKAŹNIK – LICZBA BUDYNKÓW I PRZESTRZENI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI LUB ZAGOSPODAROWANIE UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA 100 ha DANEGO OBSZARU	<u>4240</u>
4.1.5	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA OBSZARZE WIEJSKIM GMINY <u>4240</u>	
4.2	DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA MIASTA KAMIEŃ KRAJEŃSKI – METOLOGIA ORAZ SKALA PROBLEMÓW	<u>4543</u>
4.2.1	SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH.....	<u>4644</u>

4.2.1.1	WSKAŹNIK – UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE	4644
4.2.2	ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI	4745
4.2.2.1	WSKAŹNIK – LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE	4846
4.2.3	WYCHOWANIE I EDUKACJA PRZEDSZKOLNA DZIECI W WIEKU 3-5 LAT.....	4947
4.2.3.1	WSKAŹNIK – ODSETEK DZIECI ZAMIESZKUJĄCYCH DANY OBSZAR W WIEKU 3-5 LAT, OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM	4947
4.2.4	STAN TECHNICZNY URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	4947
4.2.4.1	BUDYNEK PRZY ULICY SĘPOLEŃSKIEJ 6 NA OBSZARZE JS2.....	5250
4.2.4.2	WSKAŹNIK – LICZBA BUDYNKÓW I PRZESTRZENI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI LUB ZAGOSPODAROWANIE UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA 100 ha DANEGO OBSZARU	5250
4.2.5	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA MIASTA KAMIEŃ KRAJEŃSKI 5351	
5.	OBSZAR REWITALIZACJI GMINY	5654
5.1	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI DLA OBSZARU WIEJSKIEGO GMINY ...	5654
5.2	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI DLA MIASTA KAMIEŃ KRAJEŃSKI	5856
5.3	PODSUMOWANIE	5957
6.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	6260
6.1	PODOBSZAR REWITALIZACJI OBKAS.....	6260
6.2	PODOBSZAR REWITALIZACJI RADZIM	6361
6.3	PODOBSZAR REWITALIZACJI KAMIEŃ KRAJEŃSKI	6664
7.	WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	7270
8.	CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK.....	7573

8.1	CEL, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	<u>7573</u>
8.2	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU	<u>7574</u>
9.	LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	<u>7876</u>
9.1	GŁÓWNE (PODSTAWOWE) PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	<u>7876</u>
9.2	UZUPEŁNIAJĄCE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	<u>9592</u>
10.	MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY W OBSZARZE OBJĘTYM PR	<u>9693</u>
10.1	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	<u>9694</u>
10.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA.....	<u>9794</u>
10.3	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	<u>9996</u>
10.4	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	<u>10096</u>
10.5	KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA.....	<u>10097</u>
11.	MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	<u>103100</u>
12.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	<u>108105</u>
13.	SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI.....	<u>113109</u>
14.	SYSTEM MONITORIUNGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PR .	<u>116112</u>
15.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	<u>118114</u>
16.	SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	<u>119115</u>

1. WSTĘP

1.1 WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2018 poz. 1398), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowaną uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest konieczne. Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest jednak przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne) oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Wszelkie prace związane z przygotowaniem i wdrożeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński (zwanego dalej LPR lub Program) są więc zgodne z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020” (w dalszej części dokumentu „Zasady programowania...”). Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego gmina Kamień Krajeński przystąpiła do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński. Celem głównym programu jest określenie potrzeb gminy w zakresie rewitalizacji oraz przygotowanie planu interwencji, które zostaną zrealizowane z udziałem

środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Gmina Kamień Krajeński przystępując do przeprowadzenia rewitalizacji, zobowiązana jest do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Proces wskazania tych terytoriów, jest obwarowany konkretnymi wymogami. Głównym jej celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona łączyć działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Projekty społeczne w programie rewitalizacji powinny stanowić punkt wyjścia. Są one nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych. Nie można dopuścić do realizacji pojedynczej inwestycji nastawionej na poprawę przestrzeni (remont, modernizacja). Takie projekty można realizować ale jako uzupełnienie do tzw. projektów „miękkich”. Bardzo ważnym etapem w procesie rewitalizacji jest partycypacja społeczna. Odbywa się ona na wszystkich etapach realizacji projektu – przygotowanie, prowadzenie i ocena. Gmina powinna zapewnić aktywny udział interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców czy też organizacje pozarządowe).

Kolejnym istotnym punktem rewitalizacji jest odpowiednia delimitacja obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Obszar zdegradowany¹ to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów. Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego lokalny program rewitalizacji.

Stan kryzysowy² to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

¹ Źródło: Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, s. 5

² Ibidem.

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw)
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji³ – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa wyżej, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Gmina Kamień Krajeński planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne stało się opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

³ Ibidem.

W niniejszym dokumencie przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, dzięki której zdiagnozowano problemy i potencjały poszczególnych obszarów. Zostały także zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które pozwolą zrealizować założone cele rewitalizacyjne.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych środków publicznych i prywatnych), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.
- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:
 - Przestrzennym,
 - Problemowym,
 - Proceduralno-instytucjonalnym,
 - Źródeł finansowania.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Przeprowadzono konsultacje na etapie wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowania programu. Współpracowano z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

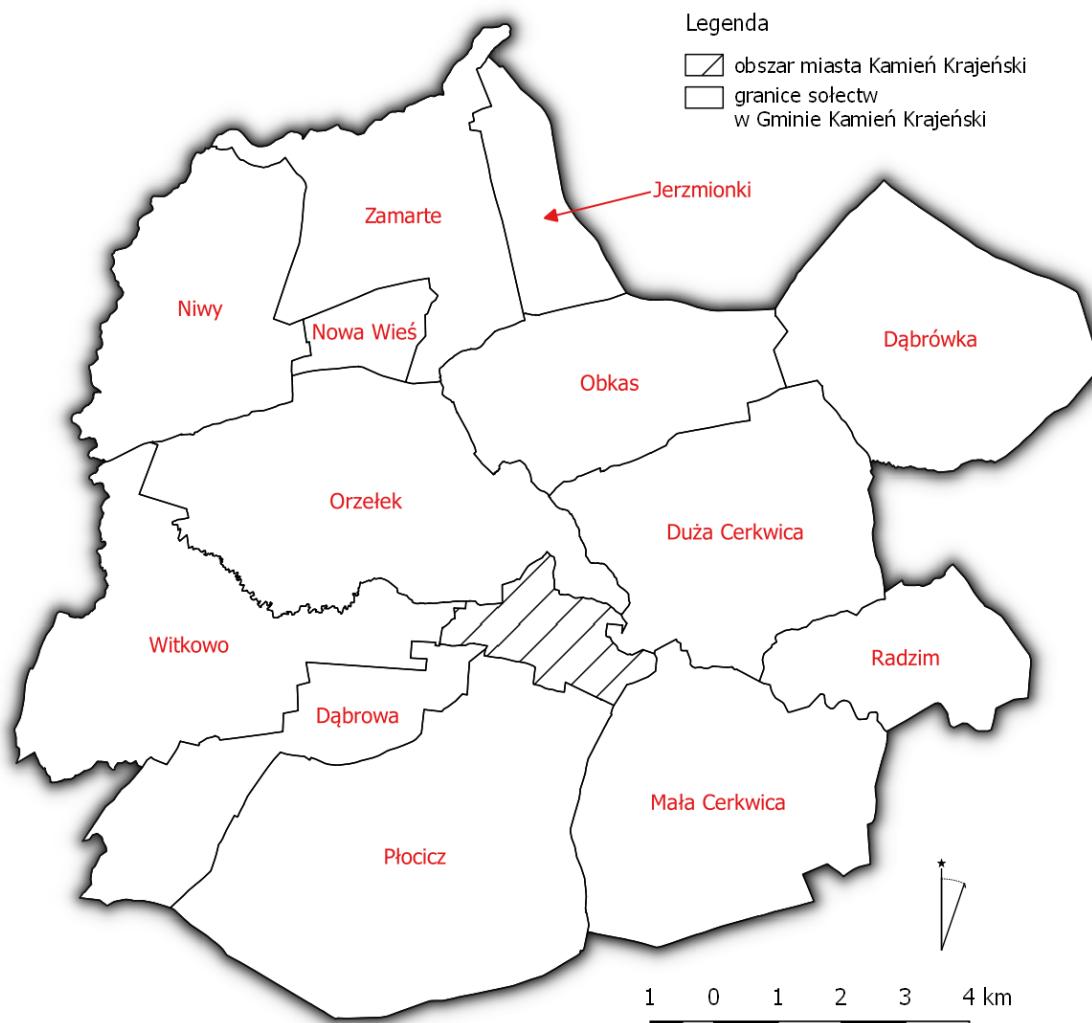
1.2 METODA OPRACOWYWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

W gminach miejsko-wiejskich, przyjmując zasadę prowadzenia rewitalizacji zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich, analizą wewnątrzgminną objęto zarówno obszar miejski jak i wiejski. Mając na uwadze, że liczba mieszkańców miasta Kamień Krajeński przekracza 30% ludności Gminy, zgodnie z „Zasadami programowania...” delimitacja obszaru zdegradowanego

oraz obszaru rewitalizacji została przeprowadzona według metody mieszanej, tj. osobno dla miasta i osobno dla obszaru wiejskiego.

Gmina Kamień Krajeński zamierza prowadzić proces rewitalizacji zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich, wobec czego konieczne było przeprowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowano i obszaru rewitalizacji dwutorowo.

W przypadku części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej, identyfikację występowania stanu kryzysowego należało przeprowadzić w podziale na miejscowości lub sołectwa. Wybór pozostawia się pomiotowi sporządzającemu diagnozę w zależności od uznania, który podział uznaje za bardziej właściwy. Mając na uwadze szeroko partycypacyjny charakter LPR, zdecydowano się przeprowadzić diagnozę w podziale na sołectwa. W części wiejskiej gminy Kamień Krajeński znajduje się 13 sołectw, których zasięg przestrzenny został zaprezentowany na rysunku 1 i dla których przeprowadzono analizy służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Rysunek 1 Podział gminy Kamień Krajeński na sołectwa będące przedmiotem analizy służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Dodatkowo w tabeli 1 przedstawiono udział mieszkańców danego sołectwa w ogólnej liczbie mieszkańców oraz udział powierzchni sołectw w ogólnej powierzchni gminy Kamień Krajeński. Dodano również wiersz z danymi o mieście, które to objęto osobną analizą.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność poszczególnych sołectw w Gminie Kamień Krajeński

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców ogółem	Udział [%] mieszkańców w ludności ogółem gminy Kamień Krajeński	Powierzchnia [ha]	Udział [%] powierzchni w ogólnej powierzchni Gminy Kamień Krajeński
1.	Dąbrowa	253	3,63	848	5,19
2.	Dąbrówka	691	9,91	1.477	9,04
3.	Duża Cerkwica	365	5,23	1.502	9,20
4.	Jerzmionki	121	1,74	441	2,70
5.	Mała Cerkwica	404	5,79	1.632	9,99
6.	Niwy	151	2,17	1.180	7,23
7.	Nowa Wieś	58	0,83	225	1,38
8.	Obkas	335	4,80	1.109	6,79
9.	Orzełek	390	5,59	1.774	10,86

10.	Płocicz	770	11,04	2.423	14,84
11.	Radzim	251	3,60	684	4,19
12.	Witkowo	228	3,27	1.524	9,33
13.	Zamarte	594	8,52	1.147	7,02
14.	Kamień Krajeński	2.363	33,88	365	2,24
Łącznie gmina Kamień Krajeński		6.974	100,00	16.331	100,00

Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim (stan na 31.12.2018 r.)

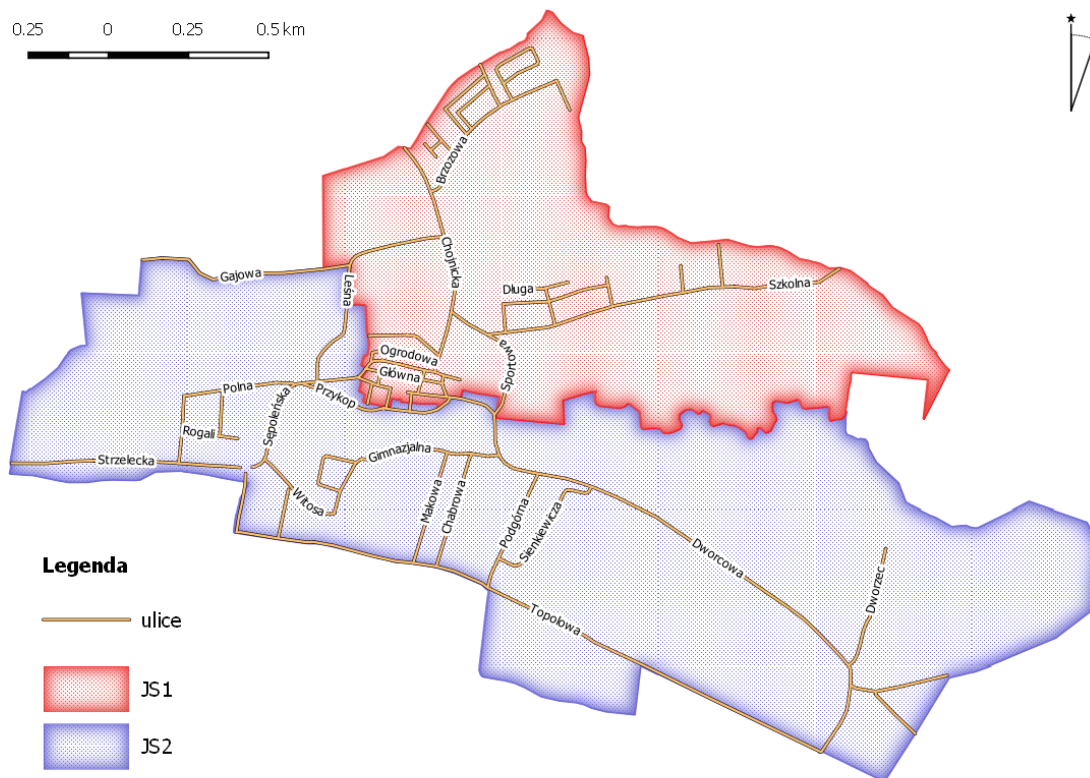
W przypadku miasta Kamień Krajeński proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, według „Zasad programowania...” należało przeprowadzić w podziale na jednostki strukturalne, których sposób wyznaczenia jest dowolny, ale spełniać musi kilka obligatoryjnych warunków. Zdecydowano się na podział miasta na dwie jednostki strukturalne (**JS1 i JS2**), których podstawą wyznaczenia były:

- czytelność i zwartość wyznaczanych jednostek rozumiana jako łatwość identyfikacji przestrzennej danej jednostki,
- możliwość pozyskania danych – dane służące identyfikacji problemów w danej jednostce pozyskiwane były od różnych podmiotów, wobec czego ustalono, iż możliwe jest ich zebranie do stopnia szczegółowości odpowiadającego ulicom⁴,
- podobieństwa i powiązania danych przestrzeni w mieście.

Przy podziale miasta zagwarantowano, by żadna z jednostek nie koncentrowała więcej niż 30% mieszkańców gminy. Zagadnienie dotyczące maksymalnej powierzchni wyznaczanych jednostek strukturalnych w przypadku miasta Kamień Krajeński również zostało zagwarantowane. Zasięg przestrzenny wyznaczonych jednostek strukturalnych przedstawiono na rysunku 2.

⁴ jedyny wyjątek stanowiła ulica Leśna, która została podzielona w następujący sposób:

- JS2 – numery 9, 11 i 18 (od ulicy Sępoleńskiej do rzeki Kamionki)
- JS1 – pozostałe numery

Rysunek 2 Podział miasta Kamień Krajeński na jednostki strukturalne
(Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Mając na uwadze, iż nie dla każdego odbiorcy przedstawienie wyznaczonych jednostek strukturalnych w formie graficznej jest wystarczająco czytelne, poniżej w tabeli 2 zestawiono wszystkie ulice w mieście przyporządkowując im odpowiednią jednostkę strukturalną. Zaprezentowano również podstawowe dane o wyznaczonych jednostkach strukturalnych.

Tabela 2 Podstawowe dane o wyznaczonych jednostkach strukturalnych w mieście Kamień Krajeński

Nazwa jednostki strukturalnej	Liczba mieszkańców	Udział [%] mieszkańców w ludności ogółem Gminy Kamień Krajeński	Powierzchnia [ha]	Udział [%] powierzchni w ogólnej powierzchni Gminy Kamień Krajeński	Ulice wchodzące w skład danej jednostki strukturalnej
-------------------------------	--------------------	---	-------------------	---	---

JS1	1.160	16,63	127	0,78	ul. 14 Lutego 1942, ul. Adama Mickiewicza, ul. Brzozowa, ul. Chojnicka, ul. Cisowa, ul. Długa, ul. Główna, ul. Janusza Kusocińskiego, ul. Jesionowa, ul. Jeziorna, ul. Klonowa, ul. Krótka, ul. Kwiatowa, ul. Leśna ⁵ , ul. Młyńska, ul. Modrzewiowa, ul. Ojca Maksymiliana Kolbego, Plac Odrodzenia, ul. Ogrodowa, ul. Poległych w Radzimi, ul. Przesmyk, ul. Ratuszowa, ul. Rybacka, ul. Sielankowa, ul. Słoneczna, ul. Sosnowa, ul. Spokojna, ul. Sportowa, ul. Szkolna, Plac Szkolny, ul. Świerkowa, ul. Wąska, ul. Wojska Polskiego, ul. Wrzosowa, ul. Wspólna, ul. Zbożowa
JS2	1.203	17,25	238	1,46	ul. Chabrowa, ul. Dworcowa, ul. Dworzec, ul. Franciszka Rogali, ul. Gajowa, ul. Gimnazjalna, ul. Henryka Sienkiewicza, ul. Jana Matejki, ul. Jana Pawła II, ul. Leśna ⁶ , ul. Makowa, ul. Podgórna, ul. Polna, ul. Przemysłowa, ul. Przykop, ul. Rodziny Seydów, ul. Sępoleńska, ul. Stanisława Wyspiańskiego, ul. Stefana Wyszyńskiego, ul. Strzelecka, ul. Topolowa, ul. Wincentego Witosa, Rondo 650-lecia Kamienia Krajeńskiego
Ogółem	2.363		365	2,24	

Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim (stan na 31.12.2018 r.)

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Burmistrz Kamienia Krajeńskiego sporządził Lokalny Program Rewitalizacji (LPR). Niniejszy dokument, zgodnie z założeniami ZPPR, zawiera minimalny zestaw elementów, tj.:

- opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi,
- uproszczona diagnoza gminy z wnioskami,
- obszar zdegradowany gminy,
- obszar rewitalizacji gminy,
- szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji,
- wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk,
- lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

⁵ wszystkie numery poza numerami: 9, 11 i 18

⁶ numery 9, 11 i 18

- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym LPR,
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,
- szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- system zarządzania realizacją programu rewitalizacji,
- system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu LPR.

2. OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

2.1 OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU PONADLOKALNYM

2.1.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 PLAN MODERNIZACJI 2020+

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 zakłada 4 priorytety rozwoju województwa wynikające z misji rozwoju (Kujawsko-Pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo), i są to:

- konkurencyjna gospodarka,
- modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- silna metropolia,
- nowoczesne społeczeństwo.

Z powyższych priorytetów najbardziej w założenia celu rewitalizacji niniejszego Programu wpisuje się nowoczesne społeczeństwo i modernizacja wsi i miast. Nowoczesne społeczeństwo posiada bezpośrednie odniesienie do kwestii ożywienia społecznego obszaru rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński jest poruszone w kontekście aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców. Ma to prowadzić do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców i budować spójną, aktywną i współpracującą społeczność lokalną.

Priorytet odnoszący się do modernizacji przestrzeni wsi i miast ma swoje odniesienie w przedstawionych w programie projektach infrastrukturalnych mających na celu rozwój infrastruktury społecznej, która jest również istotna z punktu widzenia realizacji projektów społecznych w Programie.

W związku z powyższymi założeniami LPR wpisują się w misję rozwoju i priorytety rozwoju Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

2.1.2 STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO

SORS-G PS stanowi instrument umożliwiający podjęcie wspólnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych ORSG Powiatu Sępoleńskiego. Ponadto Strategia uwzględnia różne źródła finansowania, a w odniesieniu do przedsięwzięć realizowanych w ramach alokacji dla polityki terytorialnej w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, uwzględnia zarówno inwestycje z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego. Określona na podstawie diagnozy oraz analizy potrzeb inwestycyjnych i społecznych jak cel nadrzędny stawia zwiększanie dochodów i podnoszenie standardu życia mieszkańców poprzez cele główne:

- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- Podnoszenie jakości edukacji na wszystkich poziomach kształcenia,
- Rozwój i poprawa jakości infrastruktury technicznej,
- Poprawa jakości świadczonych usług publicznych,
- Wykorzystanie potencjału walorów przyrodniczych i kulturowych.

LPR realizuje wiele wymienionych celów. W ramach „tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości” przygotowano projekt „Bądź własnym szefem”. W ramach drugiego celu np. Klub Malucha w Radzimi, w ramach 4. celu przygotowano szereg działań wspierających – skierowanych dla osób starszych, a w ramach „Wykorzystania potencjału walorów przyrodniczych i kulturowych” zaplanowano np. poprawę stanu technicznego obiektów kultury.

Z całą stanowczością można powiedzieć, że Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński jest zgodny i spójny z SORS-G PP.

2.2 OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU LOKALNYM

2.2.1 STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ NA LATA 2016-2023

Stowarzyszenie „NASZA KRAJNA”, które swoim działaniem obejmuje teren powiatu sępoleńskiego, tj. gminy Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Sośno oraz Więcbork jako główne cele i zadania wyznaczyła m.in:

- aktywizowanie lokalnej społeczności,

- mobilizowanie społeczności lokalnej do wzięcia udziału w procesie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich położonych na obszarze działania Stowarzyszenia,
- przeciwdziałanie ubóstwu, wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym oraz
- podejmowanie inicjatyw i działań dla rozwoju obszaru działania Stowarzyszenia, mających na celu np. działalność wspomagającą rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości czy działalność na rzecz dzieci i młodzieży.

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) - Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie NASZA KRAJNA 2016 – 2023 jako misję określiła tworzenie warunków rozwoju gospodarczego oraz dążenia do poprawy jakości życia i aktywizacji społeczności lokalnej. Misja ta realizowana ma być poprzez dwa cele:

- Zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy (wraz z celem szczegółowym: Rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost aktywności zawodowej mieszkańców obszaru),
- Rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz budowania kapitału społecznego (wraz z celem szczegółowym: Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców).

Oba cele również celnie wpisują się w niniejszy Program. Dla przykładu, ukierunkowany na tworzenie nowych miejsc pracy poprzez wsparcie inwestycyjne na tworzenie i rozwój lokalnych firm cel pierwszy realizowany będzie poprzez projekt gospodarczy, a cel drugi realizowany poprzez dwa przedsięwzięcia: „obszar LGD NASZA KRAJNA aktywny kulturalnie i społecznie” oraz „rozwój lokalnej infrastruktury” ma swoje odbicie w programach społecznych (np. Aktywny senior) i infrastrukturalnych (np. Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej potrzeby społeczne lokalnej społeczności).

Z niniejszej strategii realizowane będą następujące wskaźniki LSR:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu,
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) po opuszczeniu programu,
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna,
- liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów.

2.2.2 STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

W przyjętej uchwałą Nr XVI/116/08 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 30 czerwca 2008 r. Strategii rozwoju Gminy Kamień Krajeński nie wyznaczono terminu (horyzontu) realizacji zapisanych w strategii: wizji, a także poszczególnych celów i kierunków rozwoju, ale wizję rozwoju dostosowano do wtedy obowiązującego w polityce regionalnej okresu programowania - obejmującego lata 2007-2013. Można więc powiedzieć, że Strategia w dużej mierze jest zdezaktualizowana.

Niemniej jednak wyartykułowana w niej wizja rozwoju Gminy Kamień Krajeński, tj. zapewnienie mieszkańcom możliwie wysokich standardów życia – realizujących aspiracje mieszkańców i władz, która według założeń ma się odbywać poprzez np. stwarzanie warunków do rozwoju gospodarczego – mającego na celu tworzenie miejsc pracy na terenie gminy, ograniczanie sfery bezrobocia i ubóstwa społecznego oraz prawidłową realizację zadań własnych samorządu gminnego – zwłaszcza zadań w zakresie dostępu i jakości infrastruktury społecznej i technicznej (np. zadania związane z edukacją) również będzie realizowana poprzez katalog projektów społecznych, gospodarczych i technicznych, a więc LPR jest z nią spójny.

3. UPROSZCZONA DIAGNOZA GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Mając na uwadze zakres interwencji możliwej do zidentyfikowania i przeciwdziałania w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonano syntetycznej diagnozy Gminy pod kątem występowania stanu kryzysowego biorąc pod uwagę następujące aspekty społeczno-gospodarcze:

- zaawansowanie procesu starzenia się ludności,
- samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych,
- wychowanie i edukacja przedszkolna dzieci w wieku 3-5 lat,
- klimat aktywności gospodarczej,
- sposób użytkowania terenów.

Za poziom odniesienia przyjęto analogiczną sytuację w powiecie i województwie kujawsko-pomorskim. Wskazano również:

- istotne aspekty związane ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym,
- uwarunkowania i bariery przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne Gminy Kamień Krajeński.

3.1 POŁOŻENIE GEEGRAFICZNE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Gmina Kamień Krajeński zajmuje powierzchnię 16.331 ha (163 km²)⁷ i na koniec roku 2018 zamieszkiwały ją 6.974 osoby⁸. Położona jest północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie sępoleńskim. Graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminami: Człuchów (gmina wiejska) i Chojnice (gmina wiejska),
- od zachodu z gminą Debrzno,
- od południa z gminą Sępólno Krajeńskie,
- od wschodu z gminą Kęsowo.

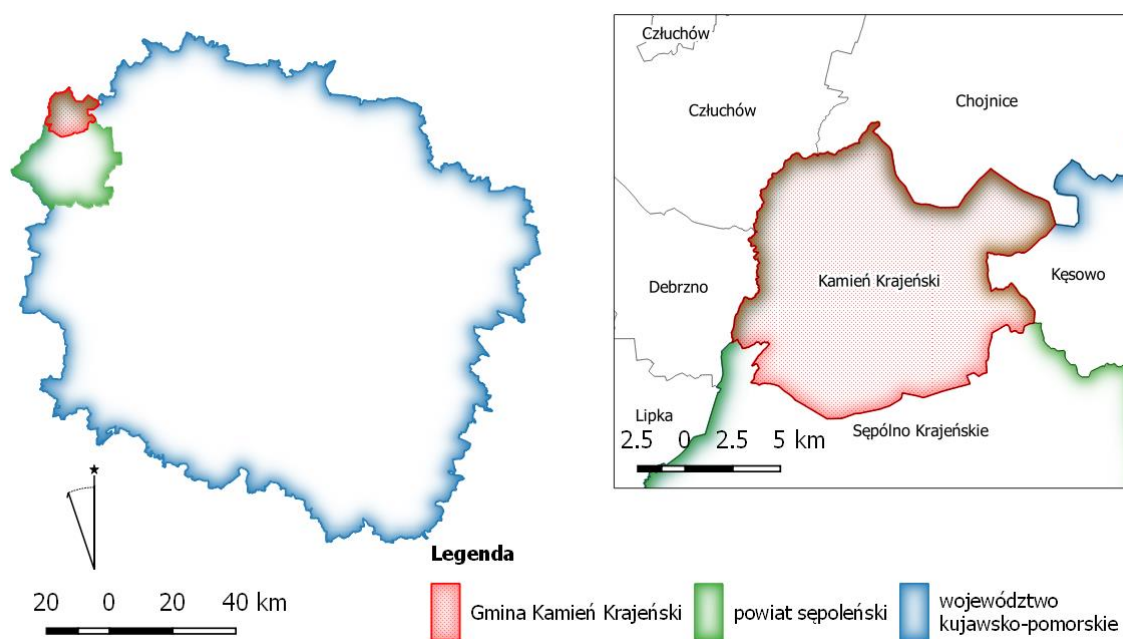
Sieć osadniczą tworzy 14 miejscowości. Miasto Kamień Krajeński ma zwarty charakter i zlokalizowane jest w centralnej części gminy. Wsie pod względem zabudowy są natomiast bardzo zróżnicowane. W niektórych (Obkas, Niwy, Dąbrówka, Duża Cerkwica, Radzim i Zamarte) funkcjonowały w przeszłości państwowe gospodarstwa rolne, a osiedla je tworzące są w

⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych

⁸ Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

niektórych wsiach wyraźnie oddzielone od właściwej części. Najlepszym tego przykładem jest zabudowa miejscowości Obkas, której to części oddalone są od siebie o 2,8 km. Występuje także duża rozpiętość w liczebności poszczególnych wsi. Przykładowo Nowa Wieś zamieszkała jest przez 58 osób, natomiast – Płocicz – przez 770 osób .

Na rysunku 3 przedstawiono położenie gminy na tle województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu sępoleńskiego oraz sąsiednich gmin.

Rysunek 3 Położenie gminy Kamień Krajeński na tle województwa, powiatu i sąsiednich gmin
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

3.2 ASPEKTY SPOŁECZNE

W skali Gminy, porównując dane GUS za rok 2018 do powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (Tabela 3), nie odnotowuje się szczególnego nasilenia procesu starzenia się ludności. W odniesieniu tylko do miasta można mówić o niepokojących sygnałach, dlatego też problem ten będzie przedmiotem dalszej analizy w mieście. Tym bardziej, że grupa osób wieku poprodukcyjnym 10 lat wcześniej stanowiła w mieście zaledwie 12,8%⁹ ogółu mieszkańców , a obecnie jest to 18,8%¹⁰.

⁹ Źródło: Bank Danych Lokalnych za 2008 rok

¹⁰ dane GUS są rozbieżne pomiędzy danymi uzyskanymi bezpośrednio od Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim

Tabela 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem dla wybranych skal odniesienia

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	Ekonomiczna grupa wieku	Skala odniesienia			
		miasto Kamień Krajeński	gmina Kamień Krajeński	powiat sępoleński	województwo kujawsko-pomorskie*
	w wieku przedprodukcyjnym	20,3	20,4	19,4	18,0
	w wieku produkcyjnym	60,9	62,0	61,3	60,9
	w wieku poprodukcyjnym	18,8	17,6	19,3	21,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd: styczeń 2020 r.), Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

* suma udziałów ludności wg grup ekonomicznych nie daje 100,0% - tak zaprezentowane są dane GUS

Samowystarczalność ekonomiczną ludności i gospodarstw domowych ujęto poprzez zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wyrażony w %. W odniesieniu do powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego Gminę Kamień Krajeński cechuje wyższy zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, który wskazuje na występowanie stanu kryzysowego (Rysunek 4), dlatego też problem ten zostanie poruszony w dalszej części programu.

Rysunek 4 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej dla wybranych skal odniesienia (źródło: Bank Danych Lokalnych za 2018 rok)

Kolejnym zagadnieniem, któremu przyjrano się w ujęciu ogólnogminnym jest wychowanie i edukacja przedszkolna dzieci w wieku 3-5 lat. Odniesiono ją do analogicznych skal odniesienia jak w przypadku poprzednich zagadnień, a jako wymiar oceny przyjęto wskaźnik „dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego”. Wyniki zaprezentowano w formie graficznej.

Rysunek 5 Dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego dla wybranych skal odniesienia

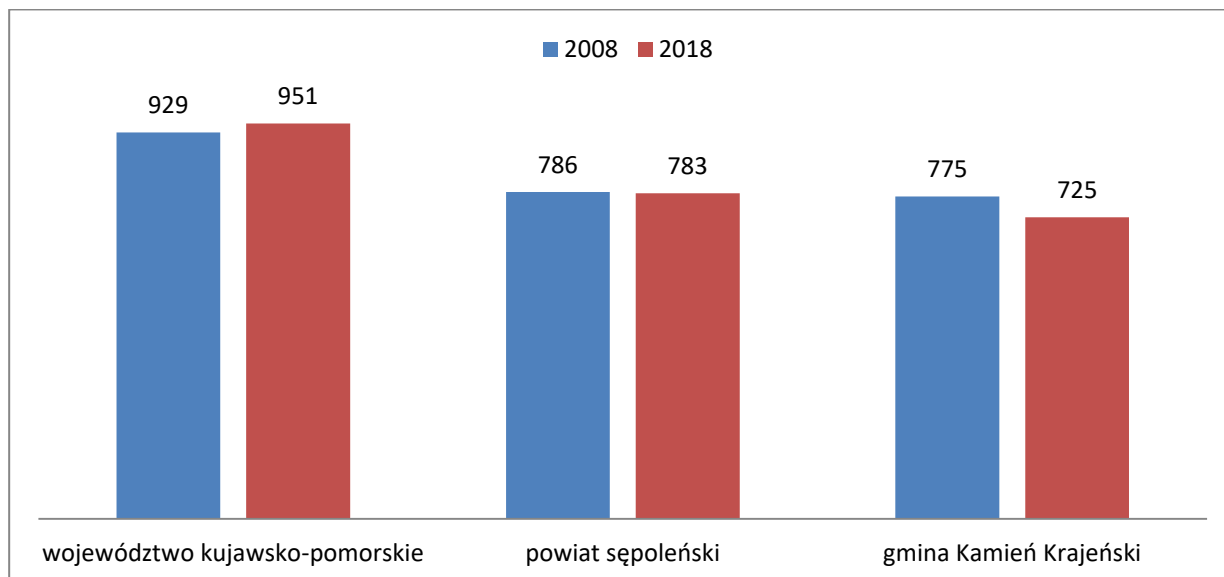
(źródło: Bank Danych Lokalnych za 2018 rok)

Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, iż dostępność miejsc dla dzieci w wieku 3-5 lat do placówek wychowania przedszkolnego jest w gminie Kamień Krajeński na niższym poziomie niż w powiecie czy województwie. Zagadnienie to również zostanie poruszone w dalszej części Programu.

3.3 ASPEKTY GOSPODARCZE

Wymiarem oceny sfery gospodarczej w Gminie Kamień Krajeński jest wskaźnik prezentowany przez GUS, tj. „podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności”. Dane przeanalizowano w wymiarze gminnym porównując ją do powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego. Za rok bazowy przyjęto 2008.

Porównując wskaźnik w okresie 10 lat zauważa się w gminie Kamień Krajeński regres poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Pogorszenie się omawianego wskaźnika spowodowane było zarówno spadkiem liczny podmiotów gospodarczych, jak i wzrostem liczby mieszkańców w okresie 2008-2018. Powiat sępoleński charakteryzuje nawet stagnacja. Jedynie dane dotyczące województwa prezentują tendencję wzrostową, która świadczy o poprawie klimatu gospodarczego. Ogólnie gminę Kamień Krajeński charakteryzuje zatem niekorzystna sytuacja gospodarcza, dlatego też sfera ta będzie przedmiotem analizy w dalszej części opracowania.

Wykres 1 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2008 i 2018 roku dla wybranych skal odniesienia

(źródło: Bank Danych Lokalnych)

3.4 PODSTAWOWE DANE O STANIE I POTENCJALE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

Pod względem wykorzystania powierzchni dominują użytki rolne (blisko 70% ogółu powierzchni), a więc gmina ma charakter typowo rolniczy. Istotnymi elementami krajobrazu gminy są jednak także lasy oraz jeziora: Niwskie, Zamarte, Mochel, Radzim, Zaręba, Mała Cerkwica, Brzuchowo i Tylniak. Stwarzają one duży potencjał turystyczny. Baza turystyczna jest w gminie stopniowo rozwijana poprzez zagospodarowywanie terenów przyjeziornych np. nad Jeziorem Mochel, gdzie organizowane są imprezy kulturalne i sportowe Gminy.

Cały obszar wiejski gminy znajduje się w granicach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, który oprócz dużych walorów przyrodniczych, posiada również walory kulturowe, np. pałac w Zamartem czy neogotycki dwór w Radzimi z 1867 r. W mieście natomiast na uwagę zasługują zachowane mury miejskie z XIV w. czy kościół parafii pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła z lat 1720-1726.

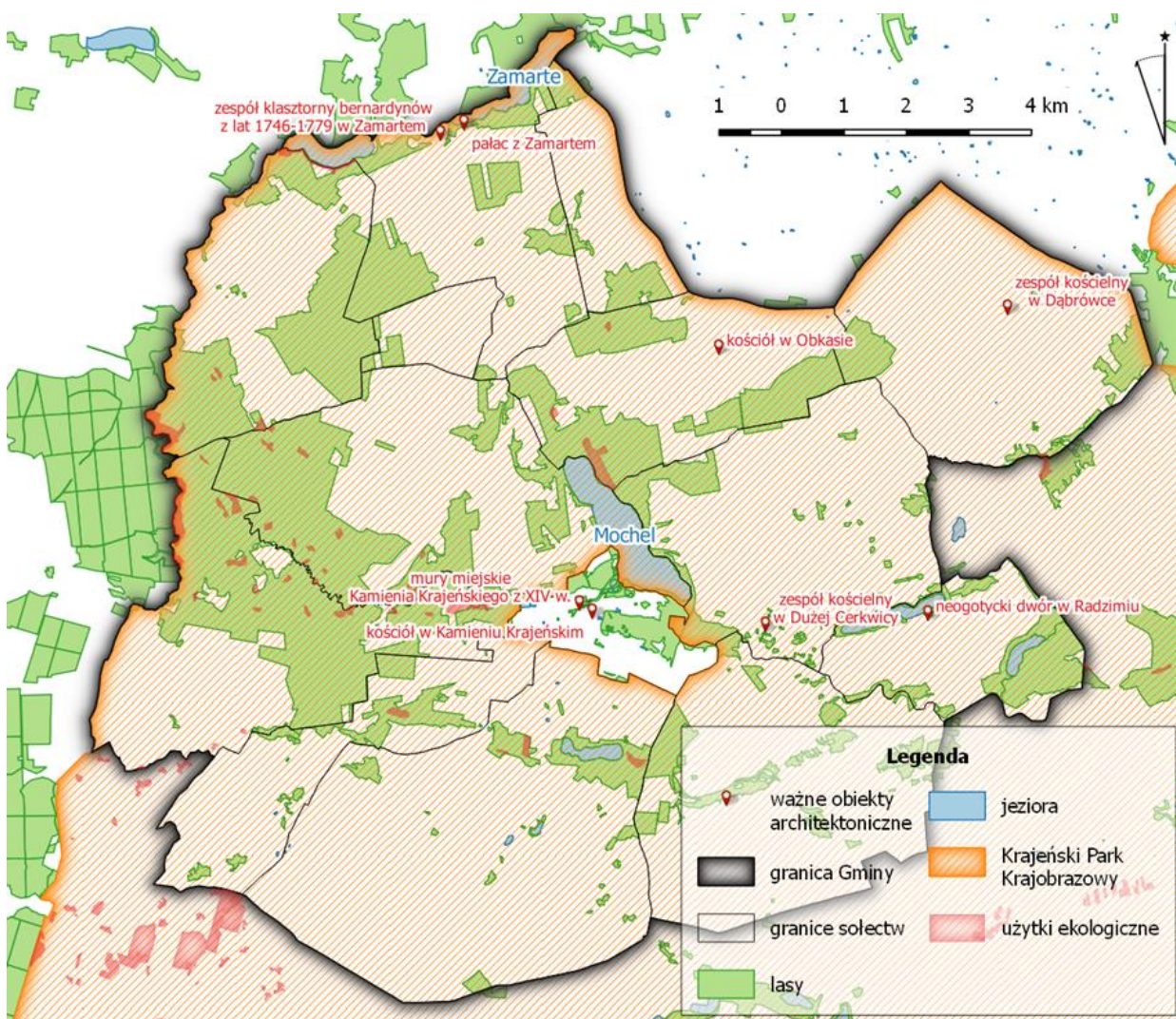
Z wymienionych w Ustawie o ochronie przyrody form ochrony przyrody, na obszarze gminy znajdują się również użytki ekologiczne.

W Tabeli 4 przedstawiono sposób wykorzystania powierzchni w gminie Kamień Krajeński, a na rysunku 6 przedstawiono uwarunkowania środowiskowo-kulturowe gminy.

Tabela 4 Kierunki wykorzystywania powierzchni w gminie Kamień Krajeński

Kierunek wykorzystania powierzchni	Powierzchnia (ha)	% udział w ogóle powierzchni w Gminie
użytki rolne	11.331	69,38
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	3.659	22,41
grunty pod wodami	376	2,30
grunty zabudowane i zurbanizowane	488	2,99
użytki ekologiczne	19	0,12
nieużytki	453	2,77
tereny różne	5	0,03
Powierzchnia gminy ogółem	16.331	100,00

źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd styczeń 2020 r.)

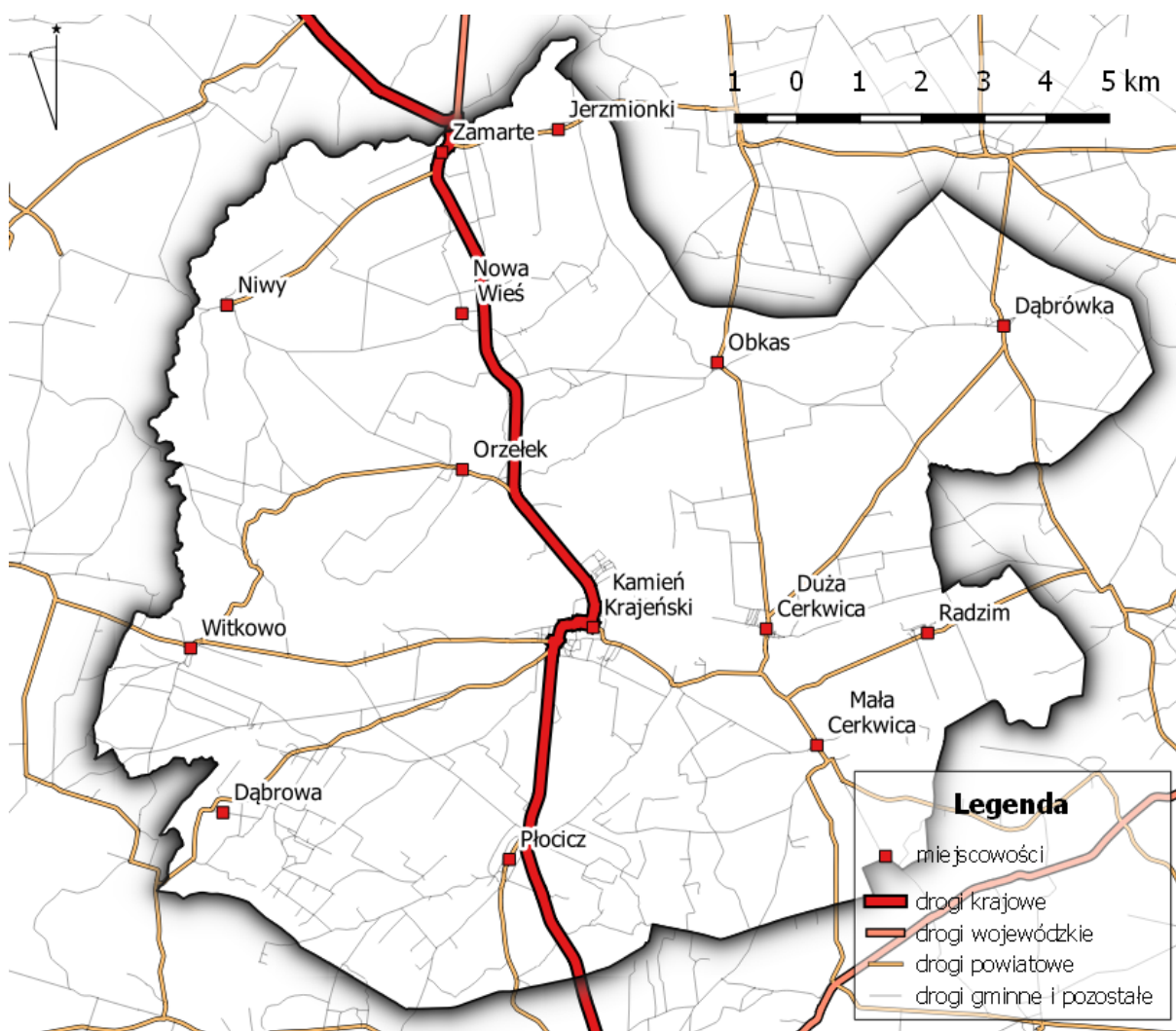
Rysunek 6 Uwarunkowania środowiskowo-kulturowe gminy Kamień Krajeński
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

3.5 UWARUNKOWANIA I BARIERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE ORAZ TECHNICZNE GMINY KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Przebiegająca przez obszar Gminy droga krajowa nr 25 zapewnia odpowiednią dostępność komunikacyjną. Rozbudowana sieć dróg gminnych cechuje się jednak złym lub bardzo złym stanem technicznym. Przez obszar Gminy przebiega także linia kolejowa nr 281 relacji Oleśnica – Chojnice, ale w chwili obecnej nie obsługuje przewozów pasażerskich. To duża bariera dla mieszkańców Gminy, ponieważ w istotnym stopniu ogranicza dostęp do większych ośrodków miejskich:

- Chojnic – oddalonych o 22 km,
- Nakła nad Notecią – oddalonego o 55 km,
- Bydgoszczy – oddalonej o 70 km od Kamienia Krajeńskiego.

Na rysunku 7 przedstawiono główny układ drogowy w gminie Kamień Krajeński.

Rysunek 7 Układ drogowy gminy Kamień Krajeński
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Obsługę instytucjonalną Gminy Kamień Krajeński zapewniają:

- Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim;
- Miejsko – Gminny Zespół Usług Oświatowych w Kamieniu Krajeńskim;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim;
- Szkoła Podstawowa w Dużej Cerkwicy;
- Szkoła Podstawowa w Zamartem;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim;
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu Krajeńskim;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim;
- Samodzielna Publiczna Miejsko-Gminna Przychodnia w Kamieniu Krajeńskim;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kamieniu Krajeńskim Sp. z o.o. w Kamieniu Krajeńskim.

Na terenie Gminy Kamień Krajeński działa 9 ochotniczych straży pożarnych. Ponadto w Gminie funkcjonują:

- Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim (jednostka powiatowa);
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Małej Cerkwicy (jednostka powiatowa);
- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży w Kamieniu Krajeńskim (prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Świętej Elżbiety).

Budynki i przestrzenie pełniące funkcje społeczne charakteryzuje często zły stan techniczny. Przykładowo, budynek świetlicy w Radzimi w chwili obecnej nie jest wcale wykorzystywany. Poszczególne bariery zostaną opisane w dalszej części Programu.

3.6 WNIOSKI

Zaawansowanie procesu starzenia się ludności w Gminie Kamień Krajeński dotyczy w szczególności części miejskiej gminy. Relacje pomiędzy poszczególnymi grupami ekonomicznymi stają się coraz bardziej istotne z uwagi na zmniejszającą się liczbę ludności w wieku produkcyjnym oraz zmniejszającą się liczbę urodzeń. Należy nadmienić, że społeczeństwo polskie cieszy się coraz dłuższym życiem. Wypadkowa tych zjawisk sprawia, że w najbliższych latach niezwykle istotnymi wyzwaniami staną się:

- zachowanie zdrowia i sprawności osób starszych,

- potrzeba stworzenia warunków aktywności pozazawodowej osób starszych w szczególności na obszarach miejskich.

Jeśli chodzi o zagadnienie samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców, w Rozdziale 3.2. ujawniono występowanie stanu kryzysowego. Niska samowystarczalność ekonomiczna jest istotnym problemem w gminie Kamień Krajeński. Mając na uwadze sprawy związane z szeroko rozumianą oświatą należy odnotować zbyt małą liczbę miejsc przedszkolnych w wybranych rejonach Gminy. Sferę gospodarczą, którą na potrzebę uproszczonej diagnozy zbadano wskaźnikiem prezentowanym przez GUS również charakteryzuje występowanie stanu kryzysowego.

Gmina Kamień Krajeński jest atrakcyjnym miejscem na wypoczynek. Położona w granicach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego oprócz walorów krajobrazowych posiada także istotny potencjał kulturowy. Istnieje jednak wiele barier, które uniemożliwiają zrównoważony rozwój gminy – począwszy od społecznych po infrastrukturalne takich jak np. niedoinwestowanie czy postępująca degradacja budynków i przestrzeni pełniących lub mogących pełnić funkcje społeczne.

Poniżej, w Tabeli 5, zestawiono syntetycznie najważniejsze zdiagnozowane w uproszczonej problemy, które były podstawą identyfikacji stanu kryzysowego w gminie. Wstępnie określono również przyczyny zaobserwowanych negatywnych zjawisk. Wiedza ta została poszerzona na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Kamień Krajeński i ma swoje odzwierciedlenie w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji, tak aby móc reagować na przyczyny, a nie tylko na objawy kryzysu.

Tabela 5 Zdiagnozowane na terenie gminy Kamień Krajeński problemy społeczno-gospodarcze wraz z wstępnym określeniem przyczyn

Lp.	Zjawisko/problem	Obszar problemowy	Możliwe przyczyny
1.	zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Miasto Kamień Krajeński	<ul style="list-style-type: none"> • malejąca liczba urodzeń, • odpływ osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do innych gmin, miast, • wzrost długości życia osób w wieku poprodukcyjnym.
2.	niska samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Gmina Kamień Krajeński	<ul style="list-style-type: none"> • bezrobocie, • długotrwała lub ciężka choroba • traktowanie świadczeń pomocy społecznej jako źródła dochodu, • bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
3.	wychowanie i edukacja przedszkolna dzieci w wieku 3-5 lat na niskim poziomie	Gmina Kamień Krajeński	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość zapewnienia opieki dzieci w domu (inne formy opieki np. nianie, rodziny wielopokoleniowe) • niskie dochody osiągane przez gospodarstwa domowe.

4.	klimat aktywności gospodarczej	Gmina Kamień Krajeński	<ul style="list-style-type: none"> • problemy z finansowaniem startu, i poszerzania działalności przez inwestycje, • bariery prawne (np. zmienność i niepewność prawa), • bariery wynikające ze stosunków pracy i rynku pracy (np. brak elastyczności w zatrudnianiu i zwalnianiu pracowników, zbyt wysokie i łatwe do otrzymania zasiłki dla bezrobotnych, trudne do spełniania standardy bezpieczeństwa i higieny pracy), • bariery w wykorzystywaniu funduszy strukturalnych.
5.	sposób użytkowania terenów / bariery przestrzenne	Gmina Kamień Krajeński	<ul style="list-style-type: none"> • niedoinwestowanie, • postępująca degradacja.

Źródło: opracowanie własne

4. OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY

Delimitacja obszaru zdegradowanego w Gminie Kamień Krajeński została przeprowadzona osobno dla obszaru wiejskiego i osobno dla miasta. W obu przypadkach posłużono się metodą wskaźnikową.

4.1 DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA OBSZARU WIEJSKIEGO – METODOLOGIA ORAZ SKALA PROBLEMÓW

Mnogość dróg służących delimitacji obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich zgodnie z „Zasadami programowania...”, niosła za sobą konieczność prostego przedstawienia jednej z nich, dzięki której możliwe było wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z wytycznymi proces delimitacji przeprowadzono na poziomie poszczególnych sołectw gminy Kamień Krajeński. Na tym poziomie postanowiono przeprowadzić diagnozę, mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego, w zgodzie ze wskaźnikami zaproponowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Dla poszczególnych podobszarów gminy dobrano zestawy wskaźników, aby przeprowadzić subiektywną ocenę. Dla poszczególnych miejscowości można bowiem posłużyć się takimi samymi lub różnymi kryteriami (wyborem wskaźników).

Poniżej przedstawiono poszczególne sołectwa wraz z przypisanymi wskaźnikami wykorzystanymi do zbadania poziomu skumulowania problemów. Wszystkie dane statystyczne zawarte w zamieszczonych analizach niezbędnych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji dotyczą stanu na 31.12.2018 r.

Tabela 6 Sołectwa oraz indywidualnie dopasowane wskaźniki wykorzystane do procesu delimitacji

Sołectwo	SFERA SPOŁECZNA			SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru
Dąbrowa					
Dąbrówka					
Duża Cerkwica					
Jerzmionki					
Mała Cerkwica					
Niwy					
Nowa Wieś					
Obkas					
Orzełek					
Płocicz					
Radzim					
Witkowo					
Zamarte					

Źródło: opracowanie własne

Dla wybranych negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na etapie uproszczonej diagnozy określono średnią wartość dla gminy Kamień Krajeński i za znajdujące się w stanie kryzysowym sołectwa uznawano te, w których wartość wskaźnika danego zjawiska przyjmowała wartość mniej korzystną od średniej dla gminy. Dzięki zsumowaniu liczby przekroczeń wszystkich badanych negatywnych zjawisk, możliwe stało się wytypowanie sołectw, które cechuje ich koncentracja.

Aby zaliczyć dane sołectwo do obszaru zdegradowanego, zgodnie z wytycznymi „Zasad programowania...” konieczne było jednoczesne spełnienie dwóch warunków:

- na terenie sołectwa identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne, które zdefiniowane są poprzez wskaźniki wymienione w liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich¹¹,

¹¹ Załącznik 3, Tabela 5 „Zasad programowania...”

- na terenie sołectwa identyfikuje się także co najmniej jedno negatywne zjawisko z pozostałych sfer, o których mowa przy definicji stanu kryzysowego (sfera środowiskowa lub/i gospodarcza lub/i przestrzenno-funkcjonalna lub/i techniczna).¹²

4.1.1 SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

Jednym z istotnych problemów gminy Kamień Krajeński jest niska samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych, co potwierdza uproszczona diagnoza gminy Kamień Krajeński. Zwrócono się więc do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim z prośbą określenie:

- udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej,
- udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze.

4.1.1.1 WSKAŹNIK – UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Dzięki odniesieniu liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do średniej wartości dla gminy możliwe było określenie sołectw, które cechuje stan kryzysowy, tj. udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej był **wyższy** niż średnia wartość dla gminy. Wyniki prowadzonej analizy zaprezentowano w tabeli 7.

Tabela 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Sołectwo	Liczba osób ogółem	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze [%]
1	Dąbrowa	253	31	12,25
2	Dąbrówka	691	56	8,10
3	Duża Cerkwica	365	27	7,40
4	Jerzmionki	121	26	21,49
5	Mała Cerkwica	404	19	4,70
6	Niwy	151	14	9,27
7	Nowa Wieś	58	6	10,34
8	Obkas	335	51	15,22
9	Orzetek	390	54	13,85

¹² za: „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” oraz „Zasady programowania...”

10	Płocicz	770	64	8,31
11	Radzim	251	57	22,71
12	Witkowo	228	16	7,02
13	Zamarte	594	99	16,67
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		6.974	675	9,68
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.1.1.2 WSKAŹNIK – UDZIAŁ DZIECI DO LAT 17, NA KTÓRE RODZICE OTRZYMUJĄ ZASIŁEK RODZINNY W OGÓLNEJ LICZBIE DZIECI W TYM WIEKU NA DANYM OBSZARZE

Dzięki odniesieniu liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze do średniej wartości dla Gminy możliwe było określenie sołectw, które cechuje stan kryzysowy. Wyniki przeprowadzonej analizy zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Sołectwo	Liczba dzieci do lat 17 włącznie ogółem	Liczba dzieci do lat 17 włącznie, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze [%]
1	Dąbrowa	65	27	41,54
2	Dąbrówka	169	58	34,32
3	Duża Cerkwica	94	27	28,72
4	Jerzmionki			
5	Mała Cerkwica	67	12	17,91
6	Niwy			
7	Nowa Wieś			
8	Obkas	72	24	33,33
9	Orzełek			
10	Płocicz	177	60	33,90
11	Radzim	67	37	55,22
12	Witkowo			
13	Zamarte			
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		1.504	489	32,51
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.1.2 WYCHOWANIE I EDUKACJA PRZEDSZKOLNA DZIECI W WIEKU 3-5 LAT

Wykluczenie społeczne przyjmować może różne formy i dotyczyć może różnych grup społecznych, w tym dzieci. Zwrócono się więc do Urzędu Miejskiego z prośbą o określenie liczby dzieci w wieku 3-5 lat, które objęte są wychowaniem przedszkolnym w wytypowanych sołectwach biorąc pod uwagę stan na 31.12.2018 r.

4.1.2.1 WSKAŹNIK – ODSETEK DZIECI ZAMIESZKUJĄCYCH DANY OBSZAR W WIEKU 3-5 LAT, OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM

Dzięki odniesieniu liczby dzieci w wieku 3-5 lat, które objęte są wychowaniem przedszkolnym do ogółu dzieci w tym przedziale wiekowym na danym obszarze możliwe było określenie sołectw, które charakteryzuje koncentracja negatywnego zjawiska, tzn. procentowy udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był niższy niż średnia dla Gminy. Wyniki przeprowadzonej analizy wewnątrzgminnej zostały zaprezentowane w tabeli 9.

Tabela 9 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Sołectwo	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym [%]
1	Dąbrowa			
2	Dąbrówka			
3	Duża Cerkwica			
4	Jerzmionki	4	3	75,00
5	Mała Cerkwica			
6	Niwy	7	1	14,29
7	Nowa Wieś	1	1	100,00
8	Obkas			
9	Orzełek	19	10	52,63
10	Płocicz			
11	Radzim			
12	Witkowo	7	4	57,14
13	Zamarte	24	14	58,33
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		254	131	51,57
		Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.1.3 KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Aby określić klimat aktywności gospodarczej w sołectwach Gminy Kamień Krajeński, skorzystano z danych GUS określających liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w podziale na sołectwa, biorąc pod uwagę stan na 31.12.2018 r. Dane te odniesiono do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

4.1.3.1 WSKAŹNIK – LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH OSÓB FIZYCZNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tak sformułowany wskaźnik pozwolił na określenie aktywności gospodarczej osób w wieku produkcyjnym w sołectwach Gminy Kamień Krajeński. Wartości niższe od średniej dla Gminy

Kamień Krajeński oznaczają mniejszą aktywność gospodarczą i są tym samym mniej korzystne.

Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawiono w Tabeli 10

Tabela 10 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Sołectwo	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze [%]
1	Dąbrowa	154	14	9,09
2	Dąbrówka	401	25	6,23
3	Duża Cerkwica	208	10	4,81
4	Jerzmionki	70	3	4,29
5	Mała Cerkwica	265	19	7,17
6	Niwy	96	7	7,29
7	Nowa Wieś	34	2	5,88
8	Obkas	219	11	5,02
9	Orzetek	251	13	5,18
10	Płocicz	484	28	5,79
11	Radzim	143	8	5,59
12	Witkowo	152	12	7,89
13	Zamarte	355	28	7,89
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		4.271	345	8,08
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim oraz danych z GUS, stan na 31.12.2018 r.

4.1.4 STAN TECHNICZNY URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ¹³

Infrastruktura społeczna definiowana jest jako zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, opieki społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkalnego. Należy mieć na uwadze, że nie jest ona ograniczona tylko do samych urządzeń, ale składa się również instytucji świadczących usługi społeczne, zatrudnionych w nich pracowników, stosowanych rozwiązań organizacyjnych i obowiązujących prawnych uregulowań ich działalności.

Problemy społeczne są podstawą definiowania stanu kryzysowego na danym obszarze, ale ważnym problemem danego obszaru są również ograniczenia infrastrukturalne (techniczne) budynków i przestrzeni pełniących te funkcje. Niekorzystne właściwości elementów infrastruktury społecznej mogą uniemożliwić podjęcie działań o charakterze rewitalizacyjnym.

Należy jednak nadmienić, że niski standard lokalowy czy niska jakość przestrzeni nie jest jeszcze podstawą uznania, że obecny stan uniemożliwia ich wykorzystanie do celów rozwoju

¹³ wyjaśnienie użycia wskaźnika do delimitacji zostało wyjaśnione w rozdziale 4.2.4

społecznego, dlatego konieczne było wyselekcjonowanie takich obiektów i przestrzeni, które obiektywnie spełniają warunek „złego stanu”. Przeprowadzono w tym celu wywiad i inwentaryzację terenową, łącznie z dokumentacją fotograficzną. Pod uwagę wzięto następujące obiekty i przestrzenie:

- Budynek tzw. „Zielonej Szkoły” w sołectwie Dąbrowa;
- Teren placu przy świetlicy w sołectwie Dąbrowa;
- Teren placu zabaw i świetlicy w sołectwie Jerzmionki;
- Teren przy placu zabaw w sołectwie Nowa Wieś;
- Budynek świetlicy wiejskiej w sołectwie Nowa Wieś;
- Teren przy placu zabaw w sołectwie Obkas (bloki);
- Teren przy placu zabaw w sołectwie Obkas (wieś);
- Budynek byłej szkoły podstawowej w sołectwie Orzełek;
- Budynek szkoły w sołectwie Płocicz;
- Budynek remizy OSP w sołectwie Radzim;
- Budynek świetlicy w sołectwie Radzim;
- Budynek świetlicy wiejskiej w sołectwie Witkowo;
- Niezagospodarowana działka za szkołą podstawową przeznaczona pod budowę świetlicy w sołectwie Zamarte;
- Niezagospodarowany teren przy Kościele Rzymskokatolicki pw. św. Apostołów Piotra i Pawła na obszarze JS1;
- Budynek na stadionie na obszarze JS1;
- Niezagospodarowany teren przy placu zabaw na ulicy Henryka Sienkiewicza na obszarze JS2;
- Teren kortów przy ulicy Leśnej na obszarze JS2;
- Budynek Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej na obszarze JS2;
- Park wokół Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury na obszarze JS2;
- Boiska szkolne przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. I Armii Wojska Polskiego na obszarze JS1;
- Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6 na obszarze JS2;
- Teren przy budynku Domu Pomocy Społecznej na obszarze JS2;
- Budynek MGOK na obszarze JS2.

Wyselekcjonowano cztery obiekty, które posiadają wspólny mianownik w postaci całkowitego niewykorzystania, potrzeby kapitalnego remontu oraz możliwości wykorzystania na cele rozwoju społecznego. Są to:

- Budynek byłej szkoły podstawowej w sołectwie Orzełek;
- Budynek szkoły w sołectwie Płocicz;
- Budynek świetlicy w sołectwie Radzim;
- Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6 na obszarze JS2.

W związku, że trzy budynki znajdują się na obszarze wiejskim, przedstawiono podstawę zakwalifikowania ich do analizy wskaźnikowej.

Pozostałe obiekty również posiadają ograniczenia oraz bariery i dlatego też zostały zinwentaryzowane, natomiast są obecnie wykorzystywane, a wizja lokalna ujawniła tylko ich niski standard, niemniej jednak niski standard lokalowy nie jest jeszcze podstawą do uznania, że obecny stan uniemożliwia ich wykorzystanie do celów rozwoju społecznego.

4.1.4.1 BUDYNEK BYŁEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ W SOŁECTWIE ORZEŁEK

Budynek po byłej szkole przez kilka lat służył jako dom wypoczynkowy. Odbijały się w nim spotkania oraz zorganizowane dni odpoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Rekreacja przybierała charakter zajęć w grupach, zabawy, wzajemnego kształcenia się, czynnego wypoczynku, sportu itp. Stan obecny uniemożliwia niemal całkowicie korzystanie z obiektu. Wymagany jest remont kapitalny wraz z przebudową i nadbudową oraz dostosowanie ośrodka do obecnych standardów i wymogów bezpieczeństwa. Planowane jest przywrócenie pełnego działania ośrodka i dostosowanie go do aktualnych potrzeb społecznych w ramach Diecezjalnego Centrum Integracji Społecznej i Edukacji Ekologicznej.

Rysunek 8 Budynek byłej szkoły w sołectwie Orzełek
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

4.1.4.2 BUDYNEK SZKOŁY W SOŁECTWIE PŁOCICZ

Obecnie poddasze jest niewykorzystywane ze względu na zły stan techniczny większej jego części: zły stan więźby dachowej, nieuszczelny wykonany z płyty eternitowej dach, zły stan techniczny kominów, podłogi a także niebezpieczne, strome i w złym stanie technicznym schody. Po wyremontowaniu dachu na poddaszu można stworzyć pomieszczenia z przeznaczeniem dla uczniów i rodziców, np. świetlica z czytelnią i zapleczem biblioteczeki, gabinety specjalistyczne dla logopedy, pedagoga, higienistki.

Rysunek 9 Budynek szkoły w sołectwie Płocicz
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

4.1.4.3 BUDYNEK ŚWIETLICY W SOŁECTWIE RADZIM

W sołectwie Radzim znajduje się świetlica wiejska, której właściwe użytkowanie jest niemożliwe ze względu na jej stan. Wymaga ona pilnej modernizacji i remontu. Dzięki temu będzie można wykorzystać ją do przeprowadzania zajęć aktywizujących, doszkalających, warsztatów dla dzieci młodzieży, seniorów, bezrobotnych itp. W chwili obecnej świetlica jest kompletnie nieprzygotowana do korzystania z niej przez dzieci, młodzież a także osoby starsze i niepełnosprawne.

Rysunek 10 Budynek świetlicy w Radzimi
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

4.1.4.4 WSKAŹNIK – LICZBA BUDYNKÓW I PRZESTRZENI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI LUB ZAGOSPODAROWANIE UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA 100 ha DANEGO OBSZARU

Wskaźnik liczby budynków i przestrzeni w złym stanie technicznym – uniemożliwiający ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego – przypadających na każde 100 ha danego sołectwa informuje o jakości przestrzeni w swym infrastrukturalnym (technicznym) wymiarze. Za znajdujące się w stanie kryzysowym sołectwo uznano te, w których wskaźnik przyjął wartość mniej korzystną od średniej dla gminy.

Tabela 11 Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Sołectwo	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego	Powierzchnia (ha)	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru
1	Dąbrowa	0	848	0,00
2	Dąbrówka	0	1.477	0,00
3	Duża Cerkwica	0	1.502	0,00
4	Jerzmionki	0	441	0,00
5	Mała Cerkwica	0	1.632	0,00
6	Niwy	0	225	0,00
7	Nowa Wieś	0	1.180	0,00
8	Obkas	0	1.109	0,00
9	Orzełek	1	1.774	0,06
10	Płocicz	1	2.423	0,04
11	Radzim	1	684	0,15
12	Witkowo	0	1.524	0,00
13	Zamarte	0	1.147	0,00
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		4	16.331	0,02
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.1.5 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA OBSZARZE WIEJSKIM GMINY

Dla wszystkich sołectw gminy Kamień Krajeński przeprowadzono diagnozę mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego. Użyto następujących wskaźników:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;

- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
- Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym;
- Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru.

Trzy wskaźniki (1, 2 i 3) definiowały skalę problemów społecznych, jeden (wskaźnik 4) odnosił się do sfery gospodarczej, a jednej do sfery technicznej (wskaźnik 5). Zgodnie z przyjętą zasadą delimitacji obszaru zdegradowanego, do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć sołectwa spełniające jednocześnie warunki wymienione w podrozdziale 4.1.

W Tabeli 12 zestawiono wszystkie wskaźniki użyte do delimitacji obszaru zdegradowanego.

Tabela 12 Podsumowanie analizy wskaźnikowej obszaru wiejskiego w gminie Kamień Krajeński

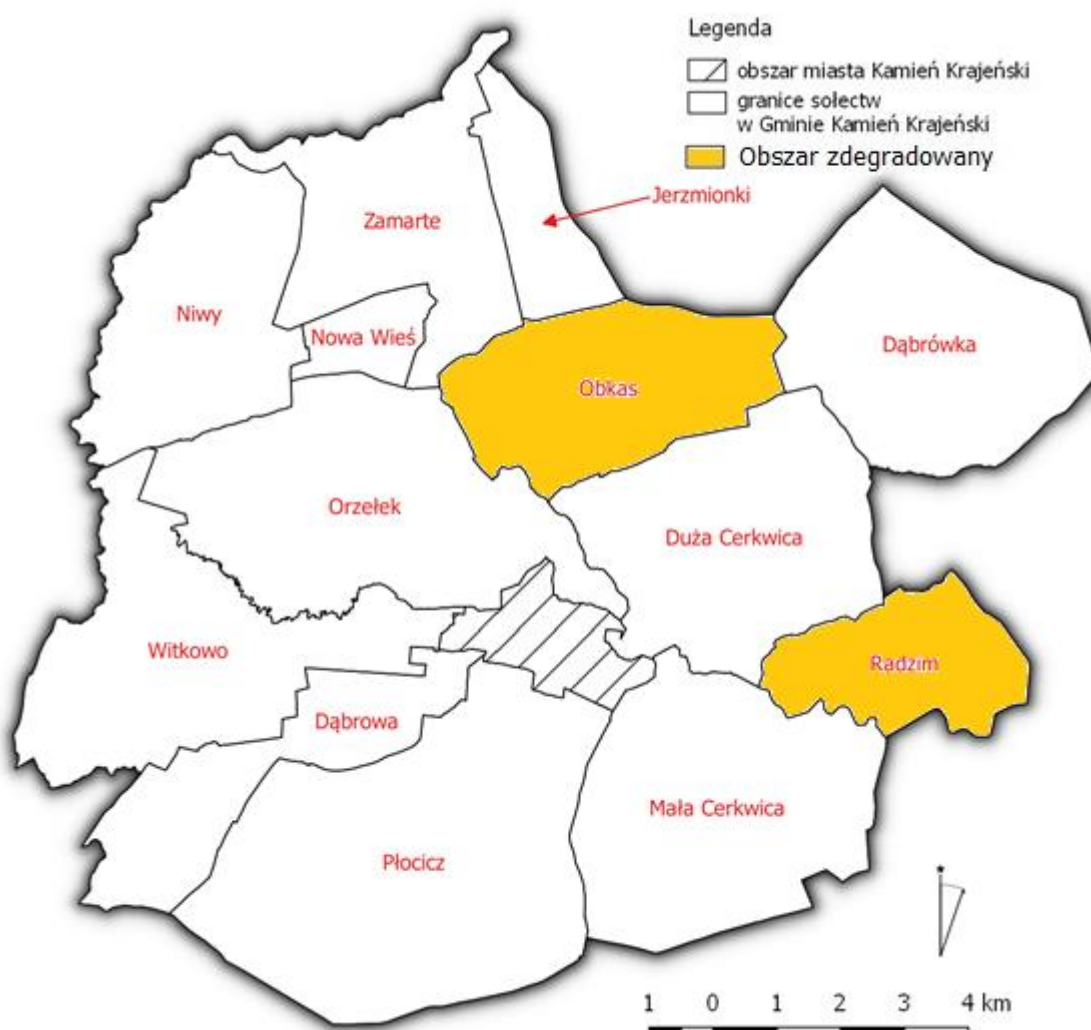
Lp.	Sołectwo	SFERA SPOŁECZNA			SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA	Na terenie sołectwa identyfikuje się <u>co najmniej 2 problemy społeczne</u> mierzone wskaźnikami stanu kryzysowego	Liczba przekroczeń wskaźników użytych do delimitacji (szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych)	Na terenie sołectwa identyfikuje się także <u>co najmniej jedno negatywne zjawisko z pozostałych sfer</u> , o których mowa przy definicji stanu kryzysowego (sfera środowiskowa lub/i gospodarcza lub/i przestrzenno-funkcjonalna lub/i techniczna)	Czy dane sołectwo można zaliczyć do obszaru zdegradowanego zgodnie z „Zasadami programowania..” ?
		Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru				
1	Dąbrowa	12,25	41,54		9,09	0,00	TAK	2	NIE	NIE
2	Dąbrówka	8,10	34,34		6,23	0,00	NIE	1	TAK	NIE
3	Duża Cerkwica	7,40	28,72		4,81	0,00	NIE	0	TAK	NIE
4	Jerzmionki	21,49		75,00	4,29	0,00	NIE	1	TAK	NIE
5	Mała Cerkwica	4,70	17,91		7,17	0,00	NIE	0	TAK	NIE
6	Niwy	9,27		14,29	7,29	0,00	NIE	1	TAK	NIE
7	Nowa Wieś	10,34		100,00	5,88	0,00	NIE	1	TAK	NIE
8	Obkas	15,22	33,33		5,02	0,00	TAK	2	TAK	TAK
9	Orzełek	13,85		52,63	5,18	0,06	NIE	1	TAK	NIE
10	Płocicz	8,31	33,90		5,79	0,04	NIE	1	TAK	NIE
11	Radzim	22,71	55,22		5,59	0,15	TAK	2	TAK	TAK
12	Witkowo	7,02		57,14	7,89	0,00	NIE	1	TAK	NIE
13	Zamarte	16,67		58,33	7,89	0,00	NIE	1	TAK	NIE
WARTOŚĆ ŚREDNIA										
Gmina Kamień Krajeński		9,68	32,51	51,57	8,08	0,02				
		Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy								

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodą delimitacji obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Gminy do obszaru zdegradowanego zalicza się więc następujące sołectwa:

- Obkas,
- Radzim.

Tak wyznaczony obszar zdegradowany na obszarze wiejskim zajmuje powierzchnię 1.793 ha (10,98% ogółu powierzchni w gminie) i zamieszkały jest przez 586 osób (8,40% ogółu mieszkańców w gminie). Na rysunku 11 przedstawiono graficznie granice obszaru zdegradowanego obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński.

Rysunek 11 Granice obszaru zdegradowanego obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński na tle gminy (źródło: opracowanie własne)

4.2 DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA MIASTA KAMIEŃ KRAJEŃSKI – METOLOGIA ORAZ SKALA PROBLEMÓW

Zgodnie z „Zasadami programowania...” miasto podzielono na jednostki strukturalne (podrozdział 1.2.). Następnie dokonano diagnozy jednostek strukturalnych dla identyfikacji

stanu kryzysowego. Za obszar zdegradowany mogły być uznane te jednostki strukturalne, w których:

- co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy,
- przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej.

W kolejnych podrozdziałach określono wskaźniki użyte do delimitacji obszaru zdegradowanego w mieście Kamień Krajeński.

Wybrano 3 wskaźniki z listy wskaźników stanu kryzysowego dla małych miast i jeden autorski wskaźnik.

4.2.1 SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

Jak wspomniano wcześniej, jednym z istotnych problemów gminy Kamień Krajeński jest niska samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych, co potwierdza uproszczona diagnoza gminy Kamień Krajeński. Zwrócono się więc do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim z prośbą określenie w podziale na jednostki strukturalne i biorąc pod uwagę dane na stan 31.12.2018 r. liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

4.2.1.1 WSKAŹNIK – UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Dzięki odniesieniu liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do średniej wartości dla gminy możliwe było określenie jednostek strukturalnych, które cechuje stan kryzysowy, tj. udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej był wyższy niż średnia wartość dla Gminy. Wyniki przeprowadzonej analizy zaprezentowano w tabeli 12.

Żadna z jednostek nie odnotowała wartości mniej korzystnej od średniej dla Gminy.

Tabela 13 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Jednostka strukturalna	Liczba osób ogółem	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze [%]
1	JS1	1.160	83	7,16
2	JS2	1.203	72	5,99
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		6.974	675	9,68
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

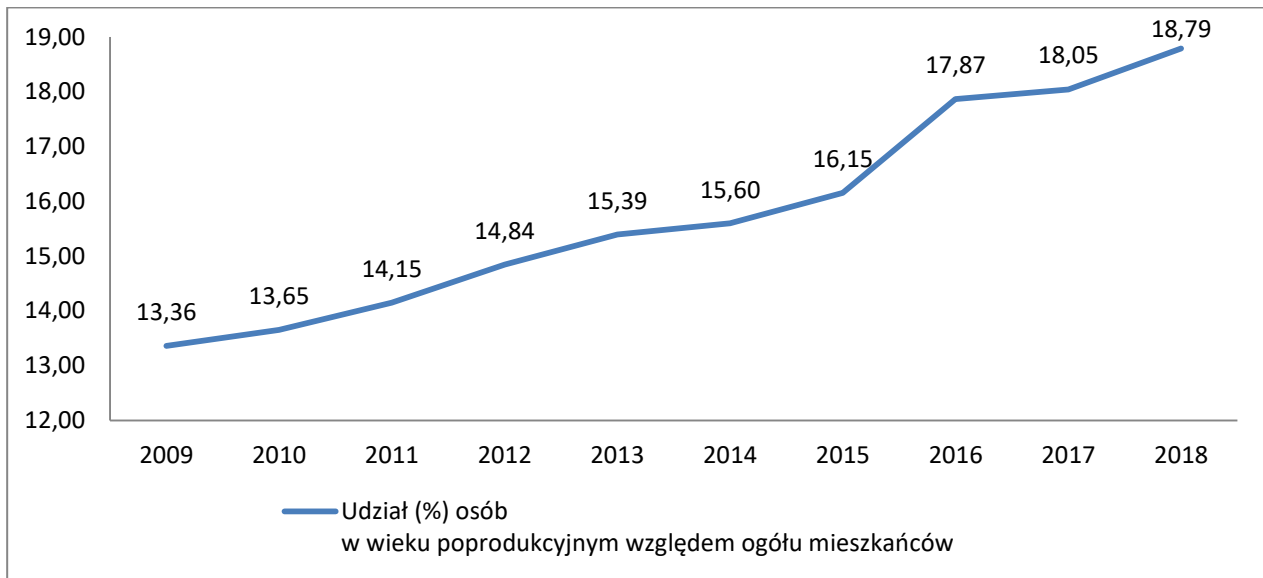
4.2.2 ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI

Uproszczona diagnoza Gminy Kamień Krajeński ukazała, iż starzenie się ludności dotyczy w szczególności miasta Kamień Krajeński. Potwierdzają to dane GUS za lata 2009-2018 ukazujące zmianę liczebności poszczególnych grup ekonomicznych w mieście.

Tabela 14 Zmiana liczebności poszczególnych grup ekonomicznych w Kamieniu Krajeńskim na przestrzeni lat 2009-2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	487	498	486	458	458	459	467	466	465	480
liczba osób w wieku produkcyjnym	1.536	1.558	1.541	1.550	1.537	1.565	1.552	1.506	1.497	1.439
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	312	325	334	350	363	374	389	429	432	444
Udział (%) osób w wieku przedprodukcyjnym względem ogółu mieszkańców	20,86	20,92	20,58	19,42	19,42	19,14	19,39	19,41	19,42	20,31
Udział (%) osób w wieku produkcyjnym względem ogółu mieszkańców	65,78	65,43	65,27	65,73	65,18	65,26	64,45	62,72	62,53	60,90
Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym względem ogółu mieszkańców	13,36	13,65	14,15	14,84	15,39	15,60	16,15	17,87	18,05	18,79

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd styczeń 2020) oraz Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

Wykres 2 Udział [%] osób w wieku poprodukcyjnym względem ogółu mieszkańców
(źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd styczeń 2020) oraz Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, iż proces starzenia się ludności w mieście nasila się i ma trwały charakter. Osoby w wieku poprodukcyjnym to najdynamiczniej powiększająca się grupa ekonomiczna. Jak wspomniano wcześniej, grupa ta stanowić będzie w najbliższych latach duże wyzwanie dla samorządu lokalnego. Zwrócono się więc do Urzędu Miejskiego z prośbą o dane dotyczące liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w podziale na jednostki strukturalne biorąc pod uwagę stan na 31.12.2018 r.

4.2.2.1 WSKAŹNIK – LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Dzięki odniesieniu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w danej jednostce strukturalnej do średniej dla gminy, możliwe było określenie stanu kryzysowego. Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawiono w tabeli (tabela 15). Zgodnie z przeprowadzoną analizą obie jednostki przyjęły wartości mniej korzystne od średniej dla gminy.

Tabela 15 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Jednostka strukturalna	Liczba osób ogółem	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [%]
1	JS1	1.160	215	18,53
2	JS2	1.203	229	19,04
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
	Gmina Kamień Krajeński	6.974	1.199	17,19
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.2.3 WYCHOWANIE I EDUKACJA PRZEDSZKOLNA DZIECI W WIEKU 3-5 LAT

Podobnie jak w przypadku obszaru wiejskiego Gminy Kamień Krajeński, zwrócono się do Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim z prośbą określenie liczby dzieci w wieku 3-5 lat, które objęte są wychowaniem przedszkolnym. Uzyskane dane podzielono według jednostek strukturalnych i prezentują stan na koniec roku 2018.

4.2.3.1 WSKAŹNIK – ODSETEK DZIECI ZAMIESZKUJĄCYCH DANY OBSZAR W WIEKU 3-5 LAT, OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM

Zgodnie z zebranymi danymi jednostka strukturalna „JS2” przyjęła wartość wskaźnika mniej korzystną od średniej dla gminy. Jednostka strukturalna „JS1” plasowała się natomiast powyżej średniej. W tabeli 16 zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy.

Tabela 16 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Jednostka strukturalna	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym [%]
1	JS1	36	24	66,67
2	JS2	43	20	45,51
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		254	131	51,57%
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, stan na 31.12.2018 r.

4.2.4 STAN TECHNICZNY URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Wyjaśnienie dotyczące użycia wskaźnika zamiennego

Podstawą uznania jednostki strukturalnej za obszar zdegradowany jest konieczność zdefiniowania stanu kryzysowego w sferze społecznej przy jednoczesnym współwystępowaniu co najmniej jednego negatywnego zjawiska spoza sfery społecznej. Logiczną konsekwencją uproszczonej diagnozy było zbadanie jednostek strukturalnych w sferze gospodarczej. Do dyspozycji, zgodnie z Tabelą 5 „Zasad programowania...” są dwa wskaźniki:

- Wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (ujawnienie tendencji regresu lub stagnacji) lub
- Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Pozyskane dane z Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, nie ujawniły występowania negatywnego zjawiska. W przypadku pierwszego wskaźnika, obie jednostki odnotowały wzrost liczby podmiotów gospodarczych, a w przypadku drugiego wskaźnika obie jednostki prezentują wartość bardziej korzystną od średniej dla Gminy i tak:

1. Liczba podmiotów gospodarczych w JS1 na koniec roku 2007 wynosiła 39, natomiast na koniec roku 2018 – 90, a wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze na koniec roku 2018 wyniósł 12,5 – a więc wyraźnie powyżej średniej dla Gminy¹⁴,
2. Liczba podmiotów gospodarczych w JS2 na koniec roku 2007 wynosiła 32, natomiast na koniec roku 2018 – 75 a wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze na koniec roku 2018 wyniósł 10,4 – a więc również powyżej średniej dla Gminy.

Nie można zatem mówić o stanie kryzysowym w sferze gospodarczej.

Następnie przebadano jednostki strukturalne pod kątem sfery przestrzenno-funkcjonalnej. W tym względzie do dyspozycji Gminy jest następujący wskaźnik: Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru. Przeanalizowano w tym celu zapisy definicji przestrzeni zdegradowanej (Rozdział 3 „Zasad programowania...”). Zgodnie z zawartą definicją na obszarze miasta nie ma terenu ani obiektu, który spełniałby definicję przestrzeni zdegradowanej.

W następnej kolejności przebadano jednostki pod kątem problemów natury środowiskowej, zgodnie

z wskaźnikami z Tabeli 5 „Zasad programowania...”:

- Udział gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji gazów spalinowych względem ogółu gospodarstw domowych danego obszaru oraz
- Udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych (inaczej w szambach) względem ogółu nieruchomości danego obszaru.

W przypadku pierwszego wskaźnika, Urząd Miejski dysponuje danymi, które zostały zebrane na potrzebę opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Niestety obarczone są one błędem, gdyż nie wszystkie gospodarstwa domowe objęte były inwentaryzacją, a zgodnie z „Zasadami programowania...” przy delimitacji konieczne jest korzystanie tylko z wiarygodnych źródeł,

¹⁴ Tabela 12

ponadto na etapie badania efektów rewitalizacji nie byłoby możliwe rzetelne badanie efektów rewitalizacji.

W przypadku drugiego wskaźnika, zgodnie z zebranymi od Urzędu Miejskiego danymi, na obszarze Gminy znajduje się 457 zbiorników wybieralnych (inaczej szamb). W samym mieście jest ich zaledwie 16. Wskaźnik dla JS1 wynosi 0%, a dla JS2 wynosi 4,64%, a więc wskaźnik ten również nie definiuje stanu kryzysowego w sferze pozaspołecznej.

Następnie przebadano miasto w sferze technicznej. W tym względzie próbowano przebadać obszar miejski za pomocą dwóch wskaźników:

- Udział budynków podłączonych do sieci: wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, gazowej, (podłączonych do zbiorczej sieci ciepłowniczej, sieci teleinformatycznej itp.) względem ogółu budynków danego obszaru,
- Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru.

Pierwszy wskaźnik sformułowany jest w nieczytelny sposób. Nie wiadomo dokładnie, co należałoby do takiej analizy włączyć: tylko sieć wodociągową, kanalizacyjną, gazową czy też wszystkie elementy infrastruktury sieciowej razem. Dodatkowo, uzyskane wartości wskaźników należałoby odnieść do średniej dla Gminy, co również powoduje niemożność zdefiniowania stanu kryzysowego w tej sferze, gdyż zarówno sieć wodociągowa, kanalizacyjna jak i gazowa jest o wiele bardziej rozwinięta w mieście aniżeli w Gminie ogółem.

Wobec konieczności zdefiniowania stanu kryzysowego w sferze pozaspołecznej, zdecydowano się skorzystać ze wskaźnika autorskiego – „LICZBA BUDYNKÓW I PRZESTRZENI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI LUB ZAGOSPODAROWANIE UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA 100 ha DANEGO OBSZARU”. Określono dla niego następujące kryteria:

- całkowite lub częściowe niewykorzystanie budynku/przestrzeni,
- potrzeba kapitalnego remontu,
- możliwość wykorzystania dla celów rozwoju społecznego.

Warunek kwalifikowalności spełniły cztery budynki na obszarze Gminy Kamień Krajeński – trzy z nich znajdują się na obszarze wiejskim gminy, a jeden na obszarze miejskim. Aby zachować pełną transparentność wyboru tych obiektów, zdecydowano się na użycie wskaźnika zamiennego również na obszarze wiejskim, w którym to opisano kryteria doboru obiektów do analizy wskaźnikowej.

Użycie wskaźnika zamiennego na obszarze wiejskim nie stoi w sprzeczności z „Zasadami programowania...” i jest dopuszczalne. Dodatkowo, dzięki niemu możliwe jest szersze spojrzenie na problemy z jakimi boryka się obszar wiejski Gminy Kamień Krajeński - także te w wymiarze infrastrukturalnym.

W kolejnym podrozdziale przedstawiono podstawę zakwalifikowania obiektu do analizy wskaźnikowej w mieście Kamień Krajeński, popartą dokumentacją fotograficzną. W podrozdziale 4.2.4.2 przeprowadzono analizę wskaźnikową.

4.2.4.1 BUDYNEK PRZY ULICY SĘPOLEŃSKIEJ 6 NA OBSZARZE JS2

Całość budynku (znajduje się w zasobach gminy) zajmował kiedyś komisariat policji. W chwili obecnej wykorzystywane są tylko pomieszczenia na parterze (przez Policję). Piętro i poddasze budynku przy ul. Sępoleńskiej 6 jest niewykorzystane. Część ta wymaga kapitalnego remontu. Jak widać na zdjęciach jest to prawie stan surowy pomieszczeń. Do wejścia na piętro służy klatka schodowa, która również wymaga remontu. Aby umożliwić wejście do góry osobom starszym i niepełnosprawnym należy zamontować windę zewnętrzną, która stanowi bardzo ogromny koszt. W tej części budynku planowane jest utworzenie Domu Seniora.

Rysunek 12 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6 na obszarze JS2
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

4.2.4.2 WSKAŹNIK – LICZBA BUDYNKÓW I PRZESTRZENI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI LUB ZAGOSPODAROWANIE UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO NA 100 ha DANEGO OBSZARU

Wskaźnik liczby budynków i przestrzeni w złym stanie technicznym – uniemożliwiający ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego – przypadających na każde 100 ha jednostki

strukturalnej informuje o jakości przestrzeni miejskiej w swym infrastrukturalnym (technicznym) wymiarze. Za znajdujące się w stanie kryzysowym jednostki strukturalne uznano te, w których wskaźnik przyjął wartość mniej korzystną od średniej dla Gminy.

Tabela 17 Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru – wyniki analizy wskaźnikowej

Lp.	Jednostka strukturalna	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego	Powierzchnia (ha)	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru
1	JS1	0	127	0,00
2	JS2	1	238	0,42
WARTOŚĆ ŚREDNIA				
Gmina Kamień Krajeński		4	16.331	0,02
Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim

4.2.5 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA MIASTA KAMIENŃ KRAJEŃSKI

Dla wszystkich jednostek strukturalnych miasta Kamień Krajeński przeprowadzono diagnozę mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego. Użyto następujących wskaźników:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;
- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym;
- Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru.

Trzy wskaźniki (wskaźniki 1-3) definiowały skalę problemów społecznych, jeden (wskaźnik 4) odnosił się do sfery technicznej. Zgodnie z przyjętą zasadą delimitacji obszaru zdegradowanego, do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć jednostki strukturalne spełniające jednocześnie warunki wymienione w rozdziale 4.2.

W Tabeli 18 zestawiono wszystkie wskaźniki użyte do delimitacji obszaru zdegradowanego.

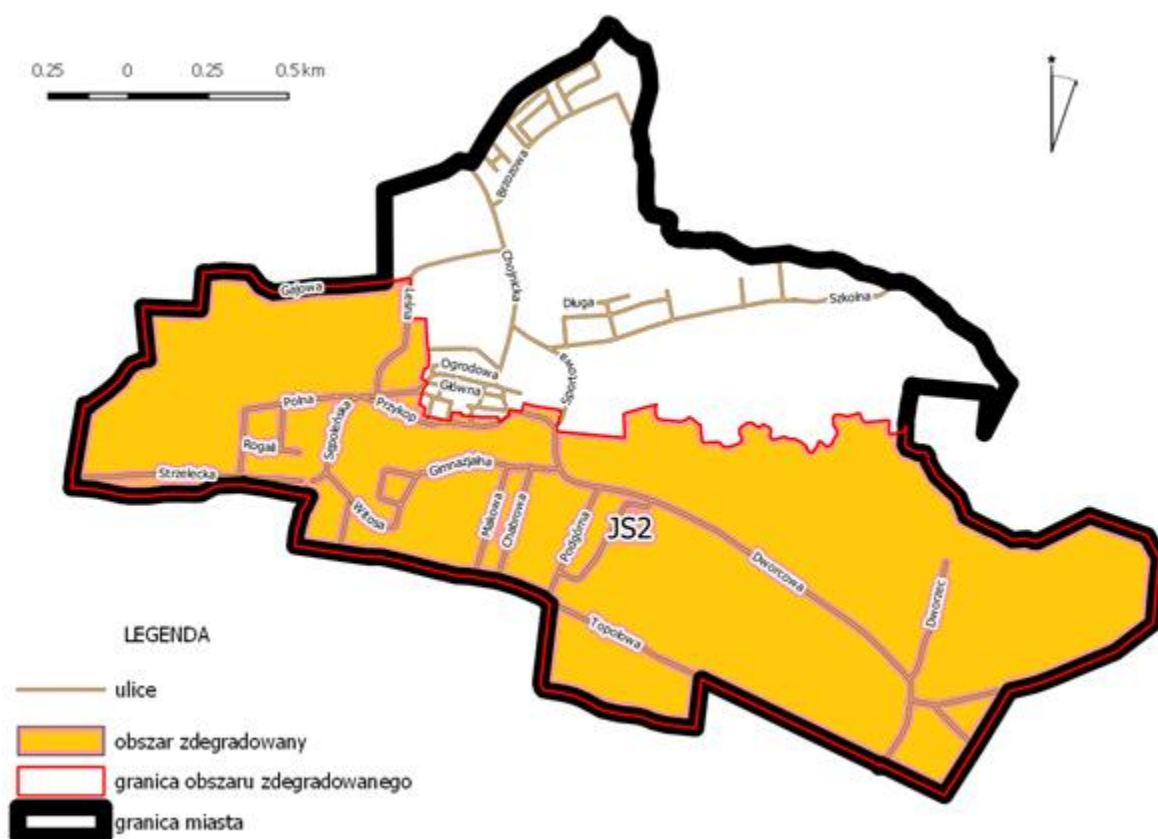
Tabela 18 Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla miasta Kamień Krajeński

Lp.	Jednostka strukturalna	SFERA SPOŁECZNA			SFERA TECHNICZNA		Liczba przekroczeń wskaźników użytych do delimitacji (szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych)	Na terenie jednostki strukturalnej identyfikuje się także <u>co najmniej jedno negatywne zjawisko z pozostałych sfer</u> , o których mowa przy definicji stanu kryzysowego (sfera środowiskowa lub/i gospodarcza lub/i przestrzenno-funkcjonalna lub/i techniczna)	Czy daną jednostkę strukturalną można zaliczyć do obszaru zdegradowanego zgodnie z „Zasadami programowania..”?
		Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru				
1	JS1	7,16	18,53	66,67	0,00	1	NIE	NIE	
2	JS2	5,99	19,04	45,51	0,42	2	TAK	TAK	
WARTOŚĆ ŚREDNIA									
Gmina Kamień Krajeński		9,68	17,19	51,57	0,02				
		Wartość mniej korzystna od średniej dla gminy							

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodą delimitacji obszaru zdegradowanego dla miasta Kamień Krajeński, do obszaru zdegradowanego zaliczono JS2.

Tak wyznaczony obszar zdegradowany dla miasta zajmuje powierzchnię 238 ha (1,46% ogółu powierzchni w gminie) i zamieszkały jest przez 1.203 osoby (17,25% ogółu mieszkańców w gminie). Na rysunku 13 przedstawiono graficznie granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego dla miasta Kamień Krajeński.

Rysunek 13 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego dla miasta
(źródło: opracowanie własne)

5. OBSZAR REWITALIZACJI GMINY

5.1 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI DLA OBSZARU WIEJSKIEGO GMINY

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim gminy Kamień Krajeński przeprowadzono według metody opisanej w podrozdziale 6.4.2 „Zasad programowania...”. Do obszaru zdegradowanego zaliczono sołectwa, w których zidentyfikowano co najmniej dwa problemy społeczne oraz występowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery pozaspołecznej.

Obszarem rewitalizacji na obszarach wiejskich może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni Gminy i 30% ludności. Wyznaczony obszar zdegradowany dla obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński mógł być w całości włączony do obszaru rewitalizacji, gdyż obszar ten zajmuje 10,98% powierzchni w Gminie i zamieszkały jest przez 8,40% ogółu mieszkańców.

Ponieważ jednak w dalszej części „Zasad programowania...” zapisano, co następuje: „do powierzchni obszaru rewitalizacji należy zaliczyć rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (a nie powierzchnię geodezyjną miejscowości/sołectw). Jednocześnie do ludności obszaru rewitalizacji należy zaliczyć osoby mieszkające na terenie wskazanym jako obszar rewitalizacji” dokonano zawężenia obszaru rewitalizacji do obszaru zabudowanego. Podyktowane to było faktem, iż projekty, które zostaną wskazane w dalszej części Programu skierowane są do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego były przede wszystkim problemy społeczne mieszkańców danych sołectw, a więc konieczne było więc włączenie wszystkich mieszkańców obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji, gdyż to oni definiowali skalę kryzysu w danym sołectwie. Jeśli wyłączono by z obszaru zdegradowanego część mieszkańców, mogłoby się okazać, iż tak wyznaczony obszar rewitalizacji nie charakteryzuje się stanem kryzysowym.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji zależne jest również od zamierzonego celu rewitalizacji. Gmina musi spełnić wybrać i spełnić przynajmniej jeden z 4 zestawów kryteriów w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części i tym samym zdecydować się na określony kierunek działań rewitalizacyjnych:

1. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej,

2. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej,
3. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
4. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Aby dokonać wyboru określonego celu rewitalizacji należy spełnić określone w „Zasadach programowania...” warunki. Obszar zdegradowany wyznaczony dla obszaru wiejskiego spełnia tylko jeden z nich, tzn. zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej, gdyż:

- sołectwa wchodzące w skład obszaru zdegradowanego wykazują wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej,
- lokalny samorząd wykazuje udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących.

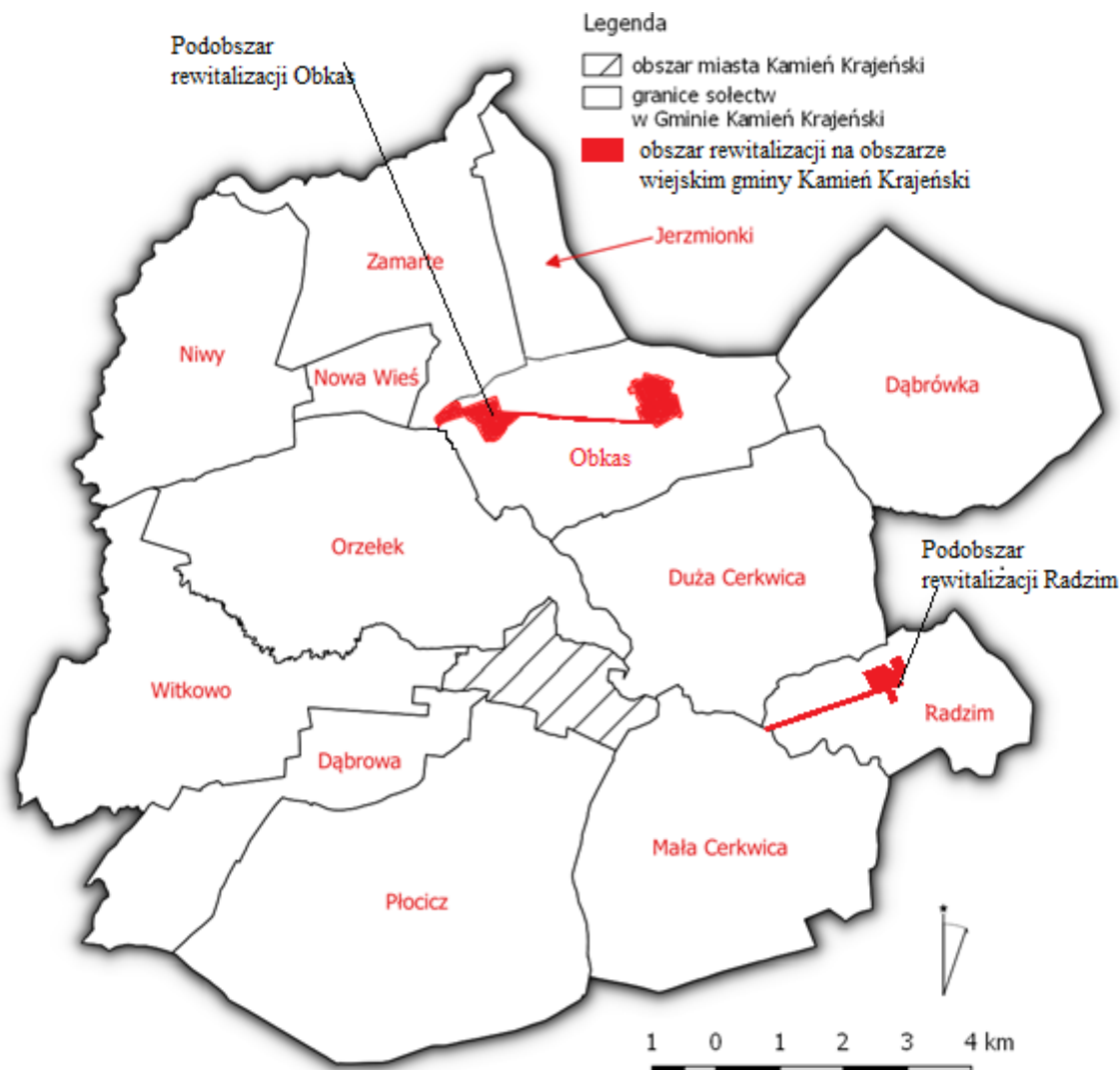
Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Z uwagi na brak ciągłości przestrzennej wyznaczonego obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy Kamień Krajeński podzielono wyznaczony obszar na dwa podobszary:

- podobszar rewitalizacji Obkas,
- podobszar rewitalizacji Radzim.

łącznie tak wyznaczony obszar rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy Kamień Krajeński – składający się z dwóch podobszarów – zajmuje powierzchnię 102 ha (0,62% ogółu powierzchni w gminie) i zamieszkały jest przez 586 osób (8,40% ogółu mieszkańców w Gminie).

Podobszar rewitalizacji Obkas zajmuje powierzchnię 76 ha i zamieszkały jest przez 335 osób, natomiast podobszar rewitalizacji Radzim zajmuje powierzchnię 26 ha i zamieszkały jest przez 251 osób.

Na rysunku 14 przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji dla obszaru wiejskiego Gminy Kamień Krajeński.

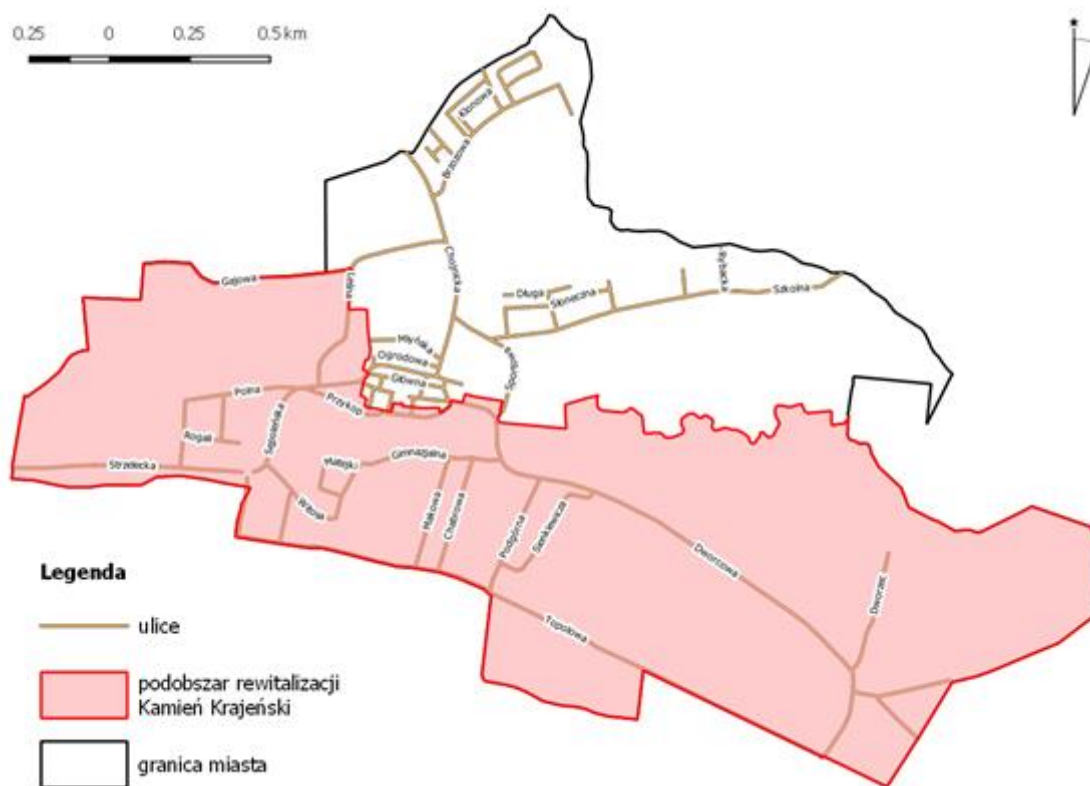
Rysunek 14 Obszar rewitalizacji wyznaczony dla obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński
(źródło: opracowanie własne)

5.2 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI DLA MIASTA KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Zgodnie z „Zasadami programowania...” obszar zdegradowany gminy lub jego część mogą być uznane za obszar rewitalizacji jeśli łącznie nie przekraczają 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy. Ponieważ wyznaczony obszar zdegradowany dla miasta nie przekracza wspomnianych progów do obszaru rewitalizacji można włączyć wyznaczony obszar zdegradowany. Wyznaczono zatem obszar rewitalizacji obejmujący jednostkę strukturalną JS2, która to jest obszarem zdegradowanym.

W związku, iż dla obszaru wiejskiego również wyznaczono obszar rewitalizacji podzielony na podobszary, dla czytelności identyfikacji obszaru rewitalizacji dla miasta, wyznaczony obszar rewitalizacji nosić będzie nazwę „podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński”.

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 238 ha (1,46% ogółu powierzchni w gminie) i zamieszkały jest przez 1.203 osoby (17,25% ogółu mieszkańców w gminie). Na kolejnym rysunku przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji dla miasta.

Rysunek 15 Obszar rewitalizacji miasta Kamień Krajeński
(źródło: opracowanie własne)

5.3 PODSUMOWANIE

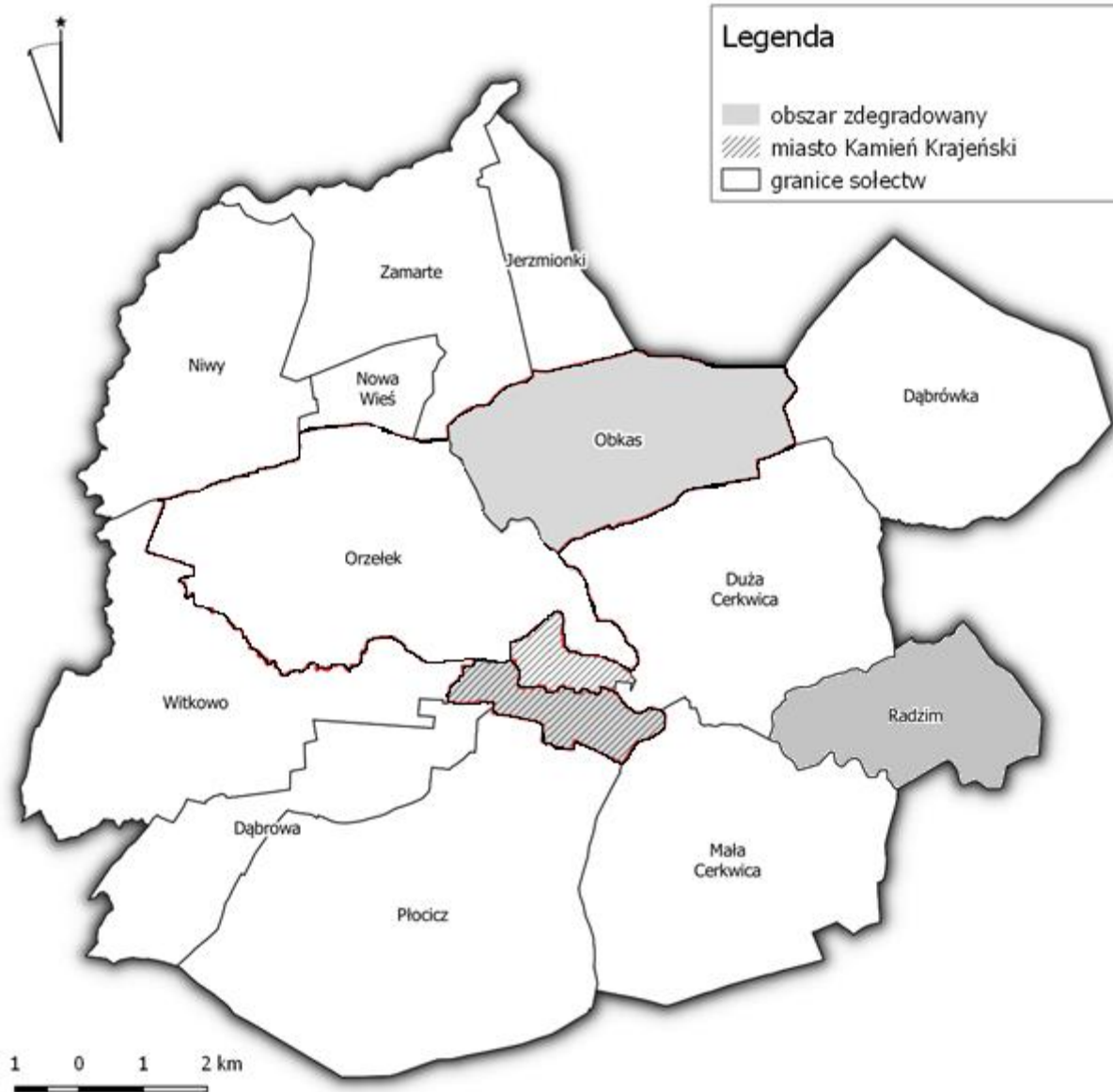
Na obszarze Gminy Kamień Krajeński wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z trzech podobszarów:

- podobszar rewitalizacji Obkas,
- podobszar rewitalizacji Radzim,
- podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński.

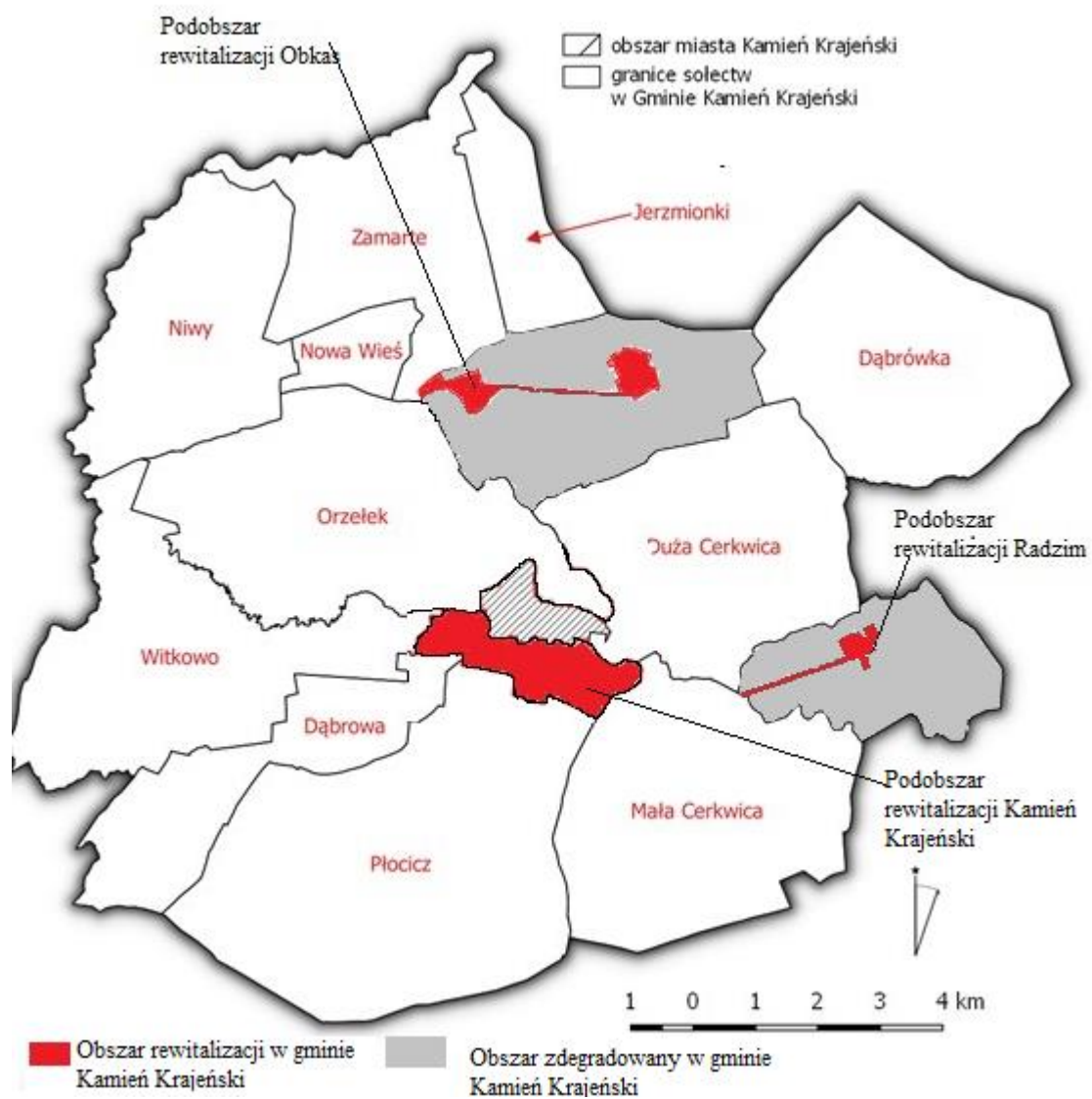
łącznie, wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 340 ha (2,08% ogółu powierzchni w gminie) i zamieszkały jest przez 1.789 osób (25,65% ogółu mieszkańców w gminie).

Na rysunkach 16 i 17 przedstawiono odpowiednio:

- granice obszaru zdegradowanego na tle gminy,
- granice obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i obszaru gminy

Rysunek 16 Obszar zdegradowany na tle gminy Kamień Krajeński
(źródło: opracowanie własne)

Rysunek 17 Granice obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i obszaru gminy
(źródło: opracowanie własne)

6. SZCZEGÓŁOWA REWITALIZACJI

DIAGNOZA

OBSZARU

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji została sporządzona dla każdego z podobszarów rewitalizacji.

6.1 PODOBSZAR REWITALIZACJI OBKAS

Podobszar rewitalizacji Obkas definiuje wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze. Łącznie ze wszystkich form wsparcia na koniec roku 2018 korzystało 51 osób.

Zwrócono się do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim z prośbą o doprecyzowanie zakresu świadczonych usług. Szczegółowe dane, dotyczące najważniejszych przyczyn korzystania z pomocy, przedstawiono w kolejnej tabeli 19.

Tabela 19 Przyczyny korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie Obkas w 2018 r.

Lp.	Przyczyna	Liczba osób
1.	Ubóstwo	6
2.	Niepełnosprawność	7
3.	Bezrobocie	9
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	13
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	2
6.	Alkoholizm lub narkomania	3

Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

Zaprezentowane zestawienie potwierdza, że mieszkańcy tego podobszaru rewitalizacji korzystają ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej z wielu powodów i są one zbliżone do tych w podobszarze rewitalizacji Radzim dlatego zamierza się przeprowadzić tożsamą interwencję:

- włączenie społeczne osób wykluczonych,
- aktywizację zawodową mieszkańców.

Na podobszarze rewitalizacji Obkas również zdiagnozowano problem w postaci wysokiego udziału dzieci do lat 17 łącznie, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Dokonano rozróżnienia na osoby w wieku przedszkolnym i szkolnym, aby przeprowadzić interwencję ukierunkowaną na różne grupy beneficjentów. Zgodnie z danymi MGOPS w Kamieniu Krajeńskim sześćcioro dzieci w wieku do 5 lat korzystało w roku 2018 z zasiłku rodzinnego z MGOPS i dla nich zamierza się przeprowadzić interwencję mającą na celu utworzenie „Klubu

Malucha”. Dla dzieci w wieku szkolnym zamierza się przeprowadzić interwencję w ramach utworzenia klubu młodzieżowego.

Ostatnim zdiagnozowanym problemem podobszaru rewitalizacji jest niska aktywność zawodowa mieszkańców wyrażona poprzez wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Problem ten bezpośrednio łączy się z poprzednio wyartykułowanym problemem:

- wysokim udziałem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

W tym względzie należy zaplanować interwencję ukierunkowaną na aktywizację zawodową mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

PODSUMOWANIE

Poniżej wyartykułowano najważniejsze kierunki działań rewitalizacyjnych dla podobszaru rewitalizacji Obkas:

- ograniczenie zasięgu korzystania z pomocy społecznej poprzez aktywizację osób wykluczonych społecznie (animacja lokalna i szkolenia zawodowe),
- aktywizacja społeczna dzieci do 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny poprzez utworzenie „Klubu Malucha” i klubu młodzieżowego,
- pobudzenie wśród mieszkańców aktywności zawodowej poprzez szkolenia jako sposób na zdiagnozowane problemy w postaci wysokiego udziału osób korzystających z pomocy społecznej oraz niskiego poziomu przedsiębiorczości.

6.2 PODOBSZAR REWITALIZACJI RADZIM

Podobszar rewitalizacji Radzim definiuje wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze. Łącznie ze wszystkich form wsparcia na koniec roku 2018 korzystało 57 osób.

Zwrócono się do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim z prośbą o doprecyzowanie zakresu świadczonych usług. Szczegółowe dane, dotyczące najważniejszych przyczyn korzystania z pomocy, przedstawiono w kolejnej tabeli 20.

Tabela 20 Przyczyny korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie Radzim w 2018 r.

Lp.	Przyczyna	Liczba osób
1.	Ubóstwo	9
2.	Niepełnosprawność	2
3.	Bezrobocie	13
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	15
5.	Potrzeby ochrony macierzyństwa	1
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	1
7.	Alkoholizm lub narkomania	1

Źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim

Z niniejszego zestawienia wyłania się obraz, że przyczyny korzystania z pomocy społecznej są zróżnicowane. Część osób korzysta z niej z powodu ubóstwa, część z powodu niepełnosprawności, a jeszcze inna część z powodu bezrobocia, dlatego też konieczne jest podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, prowadzących do ich włączenia społecznego.¹⁵ W ramach interwencji planuje się zróżnicowanie interwencji i zwrócenie uwagi na konieczność włączenia społecznego osób wykluczonych oraz szkoleń zawodowych osób z obszaru rewitalizacji.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem w tym podobszarze rewitalizacji jest wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze. Ta grupa społeczna również narażona jest na wykluczenie społeczne. Ponieważ jednak potrzeby dzieci najmłodszych (do 5 roku życia) są inne od tych starszych, uzyskano dodatkową informację z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim ile dzieci do 5 roku życia korzysta z zasiłku rodzinnego. W Radzimi takich dzieci jest 7. W ramach procesu rewitalizacji zamierza się przeprowadzić interwencję polegającą na stworzeniu „Klubu Malucha” w Radzimi, który zakłada wyrównanie szans rozwoju dzieci w formie cyklicznych zajęć. Częstotliwość będzie uzależniona od innych projektów zawartych w programie ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców podobszaru rewitalizacji Radzim oraz Obkas. „Przechowalnia Maluszków” zapewni dzieciom opiekę na czas uczestnictwa rodziców w formach aktywizacji. Dla starszych dzieci (w wieku szkolnym) zamierza się przeprowadzić interwencję polegającą na utworzeniu klubu młodzieżowego. Projekt zakłada zajęcia aktywizujące dla młodzieży. Dzięki udziałowi w Klubie Młodzieżowym zaktywizowana zostanie młodzież obszaru rewitalizacji, co zapobiegnie w przyszłości korzystaniu przez nią ze

¹⁵ za: LSR „Nasza Krajna”

świadczeń pomocy społecznej (powielanie wzorca zachowań wyniesionego z domu rodzinnego).

Planuje się, że Zajęcia odbywać się będą w świetlicy w Radzimi – budynku również objętym procesem rewitalizacji. Wymaga ona jednak pilnej modernizacji i remontu. Dzięki temu będzie można wykorzystać ją do przeprowadzania zajęć aktywizujących, doszkalających, warsztatów dla dzieci młodzieży, seniorów, bezrobotnych itp. W chwili obecnej świetlica jest kompletnie nieprzygotowana do korzystania z niej przez dzieci, młodzież a także osoby starsze i niepełnosprawne

Kolejnym zdiagnozowanym problemem w Radzimi jest niska przedsiębiorczość mieszkańców/osób w wieku produkcyjnym. Problem ten wiąże się również z wcześniej omawianym zjawiskiem, tj. wysokim udziałem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, której to przyczyną jest także bierność zawodowa. Aby niwelować zdiagnozowane problemy należy więc ukierunkować pomoc na szkolenia zawodowe oraz wzrost umiejętności społecznych: komunikacyjnych, asertywnych, wyrażania siebie. Wielu osobom brakuje pewności siebie i wiary we własne siły. W tym względzie należy zaplanować także interwencję ukierunkowaną na aktywizację zawodową mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

Do delimitacji obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim użyto także wskaźnika „Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru”. W Radzimi znajduje się taki obiekt i jest nim budynek świetlicy. W chwili obecnej nie jest wykorzystany jego potencjał, a mógłby służyć celom rozwoju społecznego. Na spotkaniach konsultacyjnych mieszkańcy wskazywali na potrzebę lepszego wykorzystania potencjału świetlicy poprzez organizację różnego rodzaju kursów kierowanych do dzieci, rolników, seniorów, bezrobotnych których celem będzie aktywizacja i podnoszenie kompetencji. Budynek wymaga pilnej modernizacji i przystosowania go do potrzeb użytkowania przez dzieci, młodzież i dorosłych. Obiekt zostanie przystosowany dla osób niepełnosprawnych (podjazd przed wejściem i toaleta). Z działań zaplanowanych w ramach przebudowy jest wymiana m. in. wewnętrznej instalacji elektrycznej, c.o., wody i kanalizacji sanitarnej. Planowane jest przywrócenie pełnego działania świetlicy i dostosowanie jej do aktualnych potrzeb społecznych.

PODSUMOWANIE

Poniżej wyartykułowano najważniejsze kierunki działań rewitalizacyjnych dla podobszaru rewitalizacji Radzim:

- ograniczenie zasięgu korzystania z pomocy społecznej poprzez aktywizację osób starszych, niepełnosprawnych oraz biernych zawodowo – wykluczonych społecznie,
- aktywizacja społeczna dzieci do 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny poprzez utworzenie „Klubu Malucha” i klubu młodzieżowego,
- pobudzenie wśród mieszkańców aktywności zawodowej poprzez szkolenia,
- wykorzystanie budynku świetlicy na cele rozwoju społecznego.

6.3 PODOBSZAR REWITALIZACJI KAMIEŃ KRAJEŃSKI

Podstawą delimitacji obszaru rewitalizacji dla miasta były trzy problemy społeczne oraz jeden problem ze sfery technicznej. Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji diagnozowano następujące problemy:

- wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym,
- niski odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym,
- występowanie budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego.

Obszar zbadany został również pod kątem udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, ale problemu w tym względzie nie zdiagnozowano wobec czego zagadnienie to nie może być elementem działań rewitalizacyjnych na podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński.

W liczbach bezwzględnych zbadane problemy przedstawiają się następująco:

- 229 spośród 1.203 osób zamieszkujących wyznaczony dla miasta obszar rewitalizacji to osoby starsze – co daje 19,04% ogółu mieszkańców podobszaru rewitalizacji (przy średniej dla Gminy 17,19%),
- 20 spośród 43 dzieci w wieku 3-5 lat objętych jest wychowaniem przedszkolnym – co oznacza, że mniej niż połowa dzieci chodzi do przedszkola (średnia dla Gminy to ponad 51%),
- jeden obiekt na podobszarze rewitalizacji jest w chwili obecnej całkowicie niewykorzystany, a mógłby służyć celom rozwoju społecznego.

Na samym początku warto wspomnieć, że rozwój małych miast takich jak Kamień Krajeński, związany jest w przeważającej części z pełnieniem roli ośrodka obsługi rolnictwa oraz zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych. Potwierdzeniem tej tezy są następujące fakty:

- użytki rolne w gminie stanowią ponad 2/3 powierzchni, a więc jest to typowo rolnicza gmina, a miasto w jej centrum pełni funkcję lokalnego ośrodka rozwoju.
- wszelkie usługi społeczne są w przeważającej części realizowane w Kamieniu Krajeńskim (mieści się tu m.in. przychodnia, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna czy Dom Pomocy Społecznej).

W procesie rewitalizacji gminy Kamień Krajeński należy mieć na względzie, aby zaproponowane działania rewitalizacyjne nie powodowały negatywnych zmian w pozostałych częściach gminy.

Problemem, które nie omija podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński jest starzejące się społeczeństwo. Potwierdzają to dane pozyskane od Urzędu Miejskiego i GUS, z których to łatwo wywnioskować, że proces starzenia się ludności dotyczy w szczególnym stopniu miasta (w tym podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński) i co ważne jest procesem trwałym oraz nasilającym się.

Życie w mieście było w przeszłości postrzegane jako korzystne dla osób starszych, ponieważ miały one łatwy dostęp do wielu atrakcji i udogodnień. Jak podaje literatura, dzisiejsze pokolenia zazwyczaj jednak opuszczają miasto upatrując w niej możliwość spędzenia starości bliżej natury – przenoszą się na wieś lub na obszary podmiejskie. Miasta przestają być atrakcyjne dla osób starszych, ponieważ powodują wiele trudności:

- ograniczenia w poruszaniu się po mieście, przez co osoby starsze skazane są na pozostawanie w swoim mieszkaniu, co skutkuje wykluczeniem społecznym,
- brak atrakcji skierowanych głównie do osób starszych – są one skazane przeważnie na kontakty sąsiedzkie, które nie zawsze muszą im odpowiadać, są pozbawione możliwości działania, co negatywnie wpływa na ich stan zdrowia i długość życia,
- brak dostępu do podstawowych funkcji miasta – utrudniony dostęp do urządzeń infrastruktury społecznej i placówek usługowo-handlowych w najbliższym otoczeniu, konieczność dojazdu do określonych atrakcji, która może stać się przeszkodą nie do pokonania,
- bariery architektoniczne – trudny dostęp i różnice poziomu terenu, źle utrzymane nawierzchnie, ruchliwe drogi z kilkoma skrzyżowaniami, brak toalet publicznych, wysokie, strome schody itp.

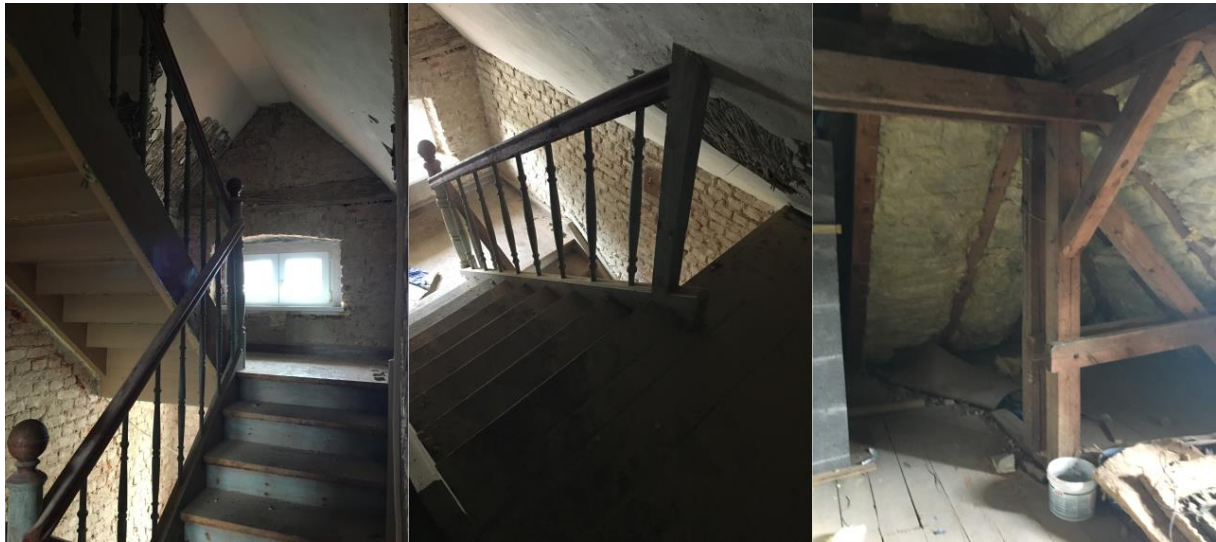
Wiele z tych trudności występuje na podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński właśnie, np. w parku przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kamieniu Krajeńskim czy wokół budynku

DPS – obecnie bezpieczne przemieszczanie się osób starszych i niepełnosprawnych jest utrudnione, a sami seniorzy nie mają do dyspozycji satysfakcjonującej oferty integracyjnej przeciwdziałającej wykluczeniu społecznemu. W ramach procesu rewitalizacji zamierza się zagospodarować teren wokół DPS na rzecz realizacji projektu „Aktywizacja seniorów poprzez usprawnienie ruchowe”, a park przy ul. Sępoleńskiej na rzecz realizacji projektów „Międzypokoleniowa Akademia Wynalazców”, „Czytelnia letnia” oraz „Aktywny Senior”. Szczegółowe dane dotyczące ich niezbędności względem projektów społecznych zawarte są także w Rozdziale 9.1.

Na podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński istnieje także koncepcja, by zaadaptować I piętro budynku przy ulicy Sępoleńskiej 6 dla celów rozwoju społecznego. W swym obecnym stanie nie jest możliwe przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych, co potwierdza załączona dokumentacja fotograficzna, a także użyty do delimitacji wskaźnik liczby budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego. Planuje się także w tym miejscu przeprowadzić projekt skierowany do osób starszych: „Aktywny Senior”. Niezbędne jest jednak przystosowanie obiektu.

Rysunek 18 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Rysunek 19 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Na podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński znajdują się także budynki i przestrzenie, które charakteryzują się niską jakością. Niska jakość nie jest jeszcze podstawą do uznania, że obecny stan uniemożliwia ich wykorzystanie do celów rozwoju społecznego, dlatego też realizacja działań rewitalizacyjnych uzależniona jest w tych miejscach jest zakresu podjętych działań rewitalizacyjnych, a poprawa jakości budynków i przestrzeni musi się odbyć tylko z takim zakresem jakim jest to niezbędne do realizacji projektów społecznych.

Pierwszym obszarem o niskiej jakości jest teren wokół budynku DPS. Teren wokół budynku wyłożony jest kamieniem i częściowo zniszczoną kostką brukową. Taka forma nawierzchni jest bardzo nierówna, co zagraża bezpieczeństwu seniorów, poruszających się o własnych siłach, przy lasce, o kuli i na wózkach inwalidzkich. Zamierza się przeprowadzić na obszarze rewitalizacji projekt społeczny ukierunkowany na aktywizację seniorów poprzez usprawnienie ruchowe. Zainteresowanie wyraził Powiat Sępoleński, ale zagospodarowanie placu wokół budynku DPS jest konieczne do realizacji projektu społecznego.

Rysunek 20 Teren wokół DPS
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Kolejnym obiektem o niskiej jakości jest park wokół MGOK. Jest to to teren (trawniki, chodniki, drogi wewnętrzne, skarpa z drzewami), na którym znajduje się m.in. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (w budynku tym mają swoje pomieszczenia również Gminny Ośrodek Wsparcia „Wacław”, punkt konsultacyjny ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie, świetlica środowiskowa „Promyczek”). Jest to przestrzeń ogólnodostępna. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się budynek biblioteki, OSP, posterunku policji (budynek „Sępoleńska 6”). Po drugiej stronie drogi jest szkoła podstawowa. Przed biblioteką zlokalizowany jest plac zabaw. Na niską jakość tej przestrzeni składają się następujące elementy:

- nierówne nawierzchnie – utrudnione poruszanie się osób starszych, osób niepełnosprawnych,
- brak właściwego oświetlenia terenu (w tym miejsca nieoświetlone),
- niewłaściwe wykorzystanie terenu (kierowcy każdy fragment wykorzystują do parkowania),
- miejsce nie jest zaliczane do bezpiecznych po zmroku,
- ograniczone funkcje – brak miejsca do organizacji imprez, zajęć, plenerów itp.

Istnieje potrzeba dostosowania obecnego zagospodarowania parku do realizacji projektów społecznych na obszarze rewitalizacji:

- Czytelnia letnia,
- Aktywny senior,

- Międzypokoleniowa akademia wynalazców.

Zakres niezbędności planowanej interwencji przedstawiono w tabeli 24.

Rysunek 21 Park wokół MGOK
(źródło: Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim)

Na podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński zdiagnozowano również problem w postaci dużej liczby dzieci nieobjętej wychowaniem przedszkolnym. Dyrektor Miejsko-Gminnego Zespołu Usług Oświatowych wyraził zainteresowanie partycypacji w procesie rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński poprzez projekt „Wspieranie rozwoju przedszkoli w Gminie Kamień Krajeński”, który umożliwi rozwiązanie niniejszego problemu.

PODSUMOWANIE

Poniżej wyartykułowano najważniejsze kierunki działań rewitalizacyjnych dla podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński:

- stworzenie atrakcyjnej oferty skierowanej do osób starszych ukierunkowanych na eliminację zagrożenia wykluczeniem społecznym,
- zwiększenie dostępności dzieci w wieku 3-5 lat do przedszkoli poprzez zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu w Kamieniu Krajeńskim,
- wykorzystanie budynków, których obecny stan uniemożliwia ich wykorzystanie do celów rozwoju społecznego,
- dostosowanie przestrzeni i obiektów o niskiej jakości w zakresie realizacji projektów społecznych (tylko w zakresie niezbędnym do realizacji projektów społecznych).

7. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Niniejszy rozdział przedstawia opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Uwzględnia ona również analizę lokalnych potencjałów i analizę porównawczą wyznaczonych podobszarów. Wizja odpowiada także na kluczowe pytanie: do jakiego stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzonej interwencji dążymy? Dokładne określenie wizji rozwoju pozwala wyznaczyć odpowiednio ukierunkowane na rozwiązanie problemów cele rewitalizacji i przypisanie do nich właściwych kierunków działań.

W ramach Programu zamierzonym efektem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji. Dzięki przeprowadzeniu odpowiednio skierowanej interwencji można osiągnąć wyrównanie poziomu rozwoju Gminy Kamień Krajeński i zmniejszenie skali kluczowych w kontekście rewitalizacji problemów.

Ponieważ obszar rewitalizacji został wyznaczony osobno dla miasta i osobno dla obszaru wiejskiego i jednocześnie obszary te różnią się między sobą zdiagnozowanymi problemami, ciąg przyczynowo skutkowy procesu rewitalizacji został przeprowadzony osobno.

Tabela 21 przedstawia ciąg przyczynowo - skutkowy procesu rewitalizacji w obszarze rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński. Wskazano jaka jest planowana interwencja i z jakich problemów wynika, a także jakie są zamierzone efekty.

Tabela 21 Proces rewitalizacji w obszarze rewitalizacji gminy Kamień Krajeński

Podobszar rewitalizacji	Zbadane problemy	Planowane działania wynikające z pogłębionej diagnozy	Efekt interwencji
Podobszar rewitalizacji Radzim	wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	animacja mająca na celu włączenie społeczne, szkolenia zawodowe dla mieszkańców	zmniejszenie wykluczenia społecznego mieszkańców spowodowanego biernością zawodową, niepełnosprawnością, trudną sytuacją materialną, zwiększenie partycypacji w życiu społecznym
	wysoki udział dzieci do lat 17 włącznie, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	zajęcia aktywizujące dzieci (osobno dzieci w wieku szkolnym i osobno dzieci w wieku przedszkolnym)	zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dzieci
	niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	szkolenia zawodowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zajęcia aktywizacyjne ukierunkowane na podjęcie działalności gospodarczej	pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie samodzielności mieszkańców poprzez nabycie nowych kompetencji i umiejętności

	występowanie budynku, którego stan techniczny uniemożliwia wykorzystanie go do celów rozwoju społecznego	adaptacja budynku na cele rozwoju społeczno-zawodowego	zaadaptowanie budynku, którego dotychczasowy stan uniemożliwiał wykorzystanie go dla celów rozwoju społecznego, eliminacja negatywnego zjawiska ze sfery technicznej
Podobszar rewitalizacji Obkas	wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	animacja mająca na celu włączenie społeczne, szkolenia zawodowe dla mieszkańców	zmniejszenie wykluczenia społecznego mieszkańców spowodowanego biernością zawodową, niepełnosprawnością, trudną sytuacją materialną, zwiększenie partycypacji w życiu społecznym
	wysoki udział dzieci do lat 17 włącznie, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	zajęcia aktywizujące dzieci (osobno dzieci w wieku szkolnym i osobno dzieci w wieku przedszkolnym)	zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dzieci
	niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	szkolenia zawodowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zajęcia aktywizacyjne ukierunkowane na podjęcie działalności gospodarczej	pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie samodzielności mieszkańców poprzez nabycie nowych kompetencji i umiejętności
Podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński	duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym (osób starszych)	zapewnienie pozazawodowych form aktywności osób starszych, wprowadzenie działań animacyjno-rehabilitacyjnych dla osób starszych, przystosowanie parku przy ulicy Sępoleńskiej oraz terenu przy DPS w zakresie niezbędnym do realizacji projektów społecznych	zmniejszenie wykluczenia społecznego osób starszych, integracja i reintegracja społeczna osób starszych, stworzenie przyjaznej seniorom przestrzeni umożliwiającej rozwój społeczny
	wysoki odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, nieobjętych wychowaniem przedszkolnym	zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych w Kamieniu Krajeńskim	zwiększenie udziału dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do przedszkola
	występowanie budynków, których stan techniczny uniemożliwia wykorzystanie ich do celów rozwoju społecznego	dostosowanie I piętra budynku przy ulicy Sępoleńskiej 6 w celu przystosowania go do Domu Dziennego Pobytu	realizacja projektów: Aktywny Senior, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, eliminacja negatywnego zjawiska ze sfery technicznej

Źródło: opracowanie własne

Wobec przedstawionych powyżej informacji sformułowano wizję stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzonej interwencji, która uwzględni najważniejsze przyczyny zbadanego stanu kryzysowego i specyfikę obszaru rewitalizacji w gminie Kamień Krajeński. Podstawą do wyznaczenia wizji była diagnoza oraz wyniki konsultacji społecznych. Wizja prezentuje się następująco:

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE KAMIEŃ KRAJEŃSKI W ROKU 2023:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji są aktywni społecznie i zawodowo;
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji chętnie korzystają z usług społecznych;
- Obszar rewitalizacji jest miejscem, które jest przyjazne dla osób starszych, a także pozostałych grup wiekowych;
- Zmniejszyła się skala zbadanych problemów społecznych, dzięki przeprowadzeniu szeregu działań na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym;
- Wyeliminowano bariery oraz ograniczenia budynków i przestrzeni poprzez wykorzystanie ich dla celów rozwoju społecznego.

8. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

8.1 CEL, KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne dla gminy Kamień Krajeński będą prowadzone w oparciu o wyznaczony cel rewitalizacji i przypisane do niego kierunki działań. Cel i kierunki są następstwem określonej wizji obszaru rewitalizacji, a także są dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Cel i wszystkie kierunki wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk: przede wszystkim ze sfery społecznej, a także gospodarczej i technicznej.

Cel i kierunki są również zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych, a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

Poniżej zaprezentowano cel programu rewitalizacji, odpowiadające mu kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Wyznaczono 3 kierunki działań, które odpowiadają na zbadane problemy i potrzeby cechujące obszar rewitalizacji gminy Kamień Krajeński.

Z kierunków działań wynikają 4 główne przedsięwzięcia. Poniżej przedstawiono schemat obrazujący cel rewitalizacji, kierunki działań i wynikające z nich przedsięwzięcia główne

Tabela 22 Cel rewitalizacji oraz odpowiadające mu kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁAŃ	PRZEDSIĘWZIĘCIA
ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI	1. REINTEGRACJA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE 1.2 AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW
	2. WSPARCIE WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO	2.1 ZWIĘKSZANIE LICZBY MIEJSC PRZEDSZKOLNYCH
	3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNEMU	3.1 ADAPTACJA BUDYNKÓW, KTÓRYCH OBECNY STAN UNIEMOŻLIWIA ICH WYKORZYSTANIE DO CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO

Źródło: opracowanie własne

8.2 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Wyznaczony cel rewitalizacji został opisany poprzez odpowiednio skwantyfikowane wskaźniki obrazujące stopień realizacji. Wskaźniki posiadają wartość bazową i docelową – czyli wartość planowaną do osiągnięcia w 2023 r. Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki realizacji celu rewitalizacji, które są oczekiwane w wyniku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński.

Tabela 23 Wskaźniki odpowiadające celowi rewitalizacji

Nr	Cel: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI		
	Wskaźniki	Wartość bazowa (2018)	Wartość docelowa (2023)
PODOBSZAR REWITALIZACJI RADZIM			
1	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	22,71	14,74
2	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	55,22	29,85
3	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	5,59	6,99
4	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru	0,15	0,00
PODOBSZAR REWITALIZACJI OBKAS			
1	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	15,22	11,94
2	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	33,33	16,66
3	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	5,02	6,84
PODOBSZAR REWITALIZACJI KAMIEŃ KRAJEŃSKI			
1	Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	45,51	76,67
2	Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru	0,42	0,00
3	Liczba zaktywizowanych osób starszych objętych usługami społecznymi z obszaru rewitalizacji Kamień Krajeński	0	minimum 75

Źródło: opracowanie własne

Powyższe wskaźniki są jak najbardziej wymierne co do oceny prowadzonych działań rewitalizacyjnych, ponieważ osiągnięcie wartości docelowych pozwoli na ograniczenie skali problemów występujących w danym obszarze. Wybrane wskaźniki odnoszą się do zbadanych na etapie diagnozy negatywnych zjawisk takich jak np. braku samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców czy zaawansowania procesu starzenia się społeczeństwa. Wskaźniki ukazują przede wszystkim planowany efekt poprawy sytuacji ekonomicznej

mieszkańców i zwiększenie ich samodzielności życiowej i aktywizacji społecznej. Ostatni wskaźnik dotyczy liczby zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej na terenie gminy Kamień Krajeński, które to obiekty pozwolą realizować podstawowe zadania miękkie ujęte w projektach głównych w LPR.

Dane wskaźniki będą stanowić podstawę do monitoringu efektywności procesu rewitalizacji, a także będą służyć do sporządzania analiz prowadzonych przez **Zespół rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński**.

9. LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

9.1 GŁÓWNE (PODSTAWOWE) PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Osiągnięcie wyznaczonego celu, wyprowadzenie wskazanych obszarów poddanych rewitalizacji ze stanu kryzysowego, realizacja wyznaczonych kierunków działań może zostać urzeczywistnione poprzez wskazanie właściwych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na przedsięwzięcie składa się projekt lub grupa projektów i innych działań o charakterze wynikającym z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celem programu. Poniżej w tabeli przedstawiono główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 24 Główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

OBSZAR REWITALIZACJI	PRZEDSIĘWZIĘCIE	PROJEKT	TYP PROJEKT U	OPIS PROJEKTU					
				PODMIOT/Y REALIZUJĄCY/E PROJEKT	ZAKRES REALIZOWANYCH ZADAŃ	LOKALIZACJA	SZACOWANA WARTOŚĆ [zł]	PROGNOZOWANE REZULTATY	SPOSÓB OCENY I ZMIERZENIA REZULTATÓW W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL REWITALIZACJI: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI									
KIERUNEK DZIAŁAŃ: 1. REINTEGRACJA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM									
Zajęcia będą się odbywać w budynku świetlicy wiejskiej w Radzimiru, natomiast projekt skierowany jest do dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny z podobszarów rewitalizacji Radzim i podobszaru rewitalizacji Obkas	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	1. Klub młodzieżowy w Radzimiru	S	Gmina Kamień Krajeński	Projekt skierowany jest przede wszystkim osób w wieku szkolnym wykluczonych społecznie z podobszaru rewitalizacji Obkas i Radzim, w których to zdiagnozowano dużą liczbę dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Projekt skierowany jest do 12 osób z podobszaru rewitalizacji Radzim i Obkas (po 6 z każdego z podobszarów rewitalizacji). Projekt zakłada zajęcia aktywizujące dla młodzieży. Dzięki udziałowi w Klubie Młodzieżowym zaktywizowana zostanie młodzież z obszaru rewitalizacji, co zapobiegnie w przyszłości korzystaniu przez nią ze świadczeń pomocy społecznej (powielanie wzorca zachowań wyniesionego z domu rodzinnego). Zajęcia odbywać się będą w budynku świetlicy wiejskiej w Radzimiru, ponieważ na	Budynek świetlicy wiejskiej w Radzimiru działka ew. nr 26/76	50.000,00 <u>49568,40</u>	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna [osoby] – 12 Wskaźnik produktu: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 12	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego – Źródło pomiaru: dokumenty potw. postęp w procesie aktywizacji społecznej np.: opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności potwierdzona m.in. zaświadczeniami z różnych instytucji/zaświadczenia o podjęciu nauki; zaśw. o podjęciu/ukończeniu terapii uzależnienia/, zaśw. o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS, KIS/ zaśw. o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru: do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie Wskaźnik produktu – Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np.

					podobszarze rewitalizacji Obkas nie ma odpowiedniego miejsca do realizacji tego projektu.				z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia przez uczestnika udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.
Zajęcia będą się odbywać w budynku świetlicy wiejskiej w Radzimi, natomiast projekt skierowany jest do dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny z podobszarów rewitalizacji Radzim i podobszaru rewitalizacji Obkas	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	2. „Dla Babci, dziadka i wnuka gratka” [KM1]– reintegracja osób starszych i niepełnosprawnych podobszaru rewitalizacji Radzim i podobszaru rewitalizacji Obkas	S	Gmina Kamień Krajeński	Jednym ze zdiagnozowanych problemów podobszarów rewitalizacji Radzim i Obkas jest wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej. Pogłębiona diagnoza podobszarów ujawniła, że beneficjentami pomocy społecznej są przede wszystkim osoby starsze, niepełnosprawne i nieporadne życiowo. Prawidłowym kierunkiem interwencji w takim przypadku jest animacja mająca na celu włączenie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Niniejszy projekt skierowany jest do osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, które	Budynek świetlicy wiejskiej w Radzimi działka ew. nr 26/76	40.000,00 <u>31 560,00</u>	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna [osoby] – 12 Wskaźnik produktu: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 12	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego – Źródło pomiaru: dokumenty potw. Postęp w procesie aktywizacji społecznej np.: opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności potwierdzona m.in. zaświadczeniami z różnych instytucji /zaświadczenie o podjęciu nauki; zaśw. o podjęciu/ukończeniu terapii uzależnienia/, zaśw. o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS, KIS/ zaśw. o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru: do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie Wskaźnik produktu – Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np.

					<p>względem na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej uczestnictwo w życiu społecznym.</p> <p>Projekt zakłada reintegrację społeczną w postaci następujących zajęć: warsztaty kulinarne, rękodzielnicze, pogadanki tematyczne. Z podobszaru rewitalizacji Radzim będzie pochodziło 6 osób i z podobszaru rewitalizacji Obkas również 6 osób. Projekt odbywać się będzie w budynku świetlicy wiejskiej w Radzimiu</p>				<p>z ośrodka pomocy społecznej.</p> <p>Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia przez uczestnika udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.</p>
<p>Projekt skierowany jest do osób starszych z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński, zajęcia będą się odbywać w budynku przy ulicy Sępoleńskiej 6 (docelowo: Klub Seniora)</p>	<p>1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE</p>	<p>3. Aktywny senior</p>	S	<p>Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim</p>	<p>Projekt skierowany jest do osób starszych z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński, które są zagrożone wykluczeniem społecznym. W ramach projektu przewiduje się organizację zajęć dla 25 osób w wieku poprodukcyjnym (seniorów) – 15 osób z obszaru rewitalizacji, a 10 osób spoza. W ramach projektu</p>	<p>budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6 (docelowo: Klub Seniora)</p>	78.000,00	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych</p>	<p>Sposób zmierzenia: ewidencja uczestników projektu, listy obecności</p>

					uczestnicy zostaną podzieleni na dwie grupy, a zajęcia dla nich będą prowadzone w innych godzinach. Zatrudniony zostanie wykwalifikowany animator przygotowany do pracy z seniorami. Prowadził on będzie zajęcia m. in. z zakresu: kulinariów, umiejętności psychospołecznych, rękodzieła, kultury i rekreacji (cykl wyjazdów tematycznych) oraz sportu. Zajęcia mogłyby się odbywać w okresie letnim w zmodernizowanym parku, który będzie dostosowany do osób starszych.			ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie z obszaru rewitalizacji Kamień Krajeński– 15	
Projekt skierowany jest do osób starszych z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński, zajęcia będą się odbywać w budynku DPS oraz na terenie przy DPS dostosowanym w zakresie niezbędnym do realizacji projektu	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	4. Aktywizacja seniorów poprzez usprawnienie ruchowe AKTYWNE- ZDROWO- SPORTOWO[KM2]	S	Powiat Sępoleński Stowarzyszenie „Pomóż sobie pomagając innym”[KM3]	Celem niniejszego projektu jest udostępnienie części rekreacyjno – edukacyjnej w parku przy DPS dla seniorów z obszaru objętego rewitalizacją. W ramach realizacji projektu zakłada się organizację imprez plenerowych integracyjnych, między-pokoleniowych, edukacyjno-profilaktycznych dla seniorów. Organizacja fitness dla seniorów skierowana jest nie tylko do osób starszych dbających o dobrą aktywność fizyczną, ale również do osób wymagających rehabilitacji po przebytej	Kamień Krajeński, ul. Podgórna 2, budynek DPS oraz teren przy DPS dostosowany w zakresie niezbędnym do realizacji projektu	50 000,00 34620,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński [osoby] – 75 Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych	Sposób zmiernia: ewidencja uczestników projektu, listy obecności

					chorobie. Realizacja projektu pozwoli na różnorodną aktywizację seniorów podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński: społeczną, integracyjną, edukacyjną, profilaktyczną i zdrowotną. Ilość osób: 100 seniorów (41 seniorów DPS – mieszkańcy DPS są jednocześnie mieszkańcami podobszaru rewitalizacji, gdyż budynek znajduje się w podobszarze rewitalizacji Kamień Krajeński + 9 seniorów mieszkań chronionych + 50 seniorów spoza DPS). W ramach projektu zakłada się, że minimalna liczba osób korzystających z projektu z obszaru rewitalizacji to 75%.		wsparcie w programie z podobszaru Kamień Krajeński [osoby] – 75		
Projekt skierowany jest do osób starszych z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński, zajęcia będą się odbywać w budynku Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej oraz w parku przy MGOK	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	5. Czytelnia letnia	S	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kamieniu	Projekt przewiduje wykorzystanie zagospodarowania parku przy MGOK w Kamieniu Krajeńskim poprzez poszerzenie oferty kulturalnej biblioteki o czytelną letnią. Przestrzeń, dostępna również dla osób starszych lub niepełnosprawnych pozwoli na miłe spędzenie czasu z książką. Będzie również miejscem spotkań skierowanych do mieszkańców miasta i Gminy, głównie w wieku	Budynek Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej oraz park przy MGOK	20.000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński [osoby] – 40 Wskaźnik produktu:	Sposób zmierzenia: ewidencja uczestników projektu, listy obecności

					poprodukcyjnym. Organizowane będą spotkania z pisarzami, poetami, a także z psychologiem, policjantem. Będzie to miejsce przyjazne osobom starszym, gdzie spędzą czas przyjemnie i pożytecznie.			Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński [osoby] – 40	
Projekt skierowany jest do osób starszych z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński, zajęcia będą się odbywać w budynku MGOK, latem w plenerze przed Domem Kultury (zmodernizowany park przy ulicy Sępoleńskiej)	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	6. Międzypokoleniowa akademia wynalazców	S	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim	Na obszarze OR Kamień Krajeński zdiagnozowano problem wysokiego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Brak oferty aktywizacyjnej skierowanej do tej grupy osób może wpłynąć na pogłębianie się problemu wykluczenia społecznego z powodu wieku. Proponowanym sposobem wsparcia tej grupy jest aktywizacja społeczna poprzez integrację międzypokoleniową. Oferta będzie obejmować zajęcia obejmujące elementy eksperymentu, robotyk oraz nauki klockami lego, spotkania pozwalające na wymianę doświadczeń (np. Kiedyś i dziś). Warsztaty skierowane do dzieci wraz z dziadkami/opiekunami (osoby w wieku poprodukcyjnym). Spotkania zaplanowane są dwa razy w miesiącu, przez okres 6 miesięcy i odbywać się będą w	MGOK, latem w plenerze przed Domem Kultury	20.000,00	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński [osoby] – 20</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński [osoby] – 20</p>	Sposób zmiernia: ewidencja uczestników projektu, listy obecności

					<p>budynku MGOK przy przed domem kultury, czyli z zmodernizowanym parku przy ulicy Sępoleńskiej. Czas trwania warsztatów dla jednej grupy to 1,5 h. W ramach projektu przewiduje się również imprezę plenerową na placu przed MGOK (park przy ul. Sępoleńskiej), mającą na celu umożliwienie uczestnikom zaprezentowania swoich postępów poprzez pokazy, wykład dla dorosłych pn.: „Klocki lego w edukacji”, ciepły posiłek w ramach zajęć. Zadanie obejmuje grupę 28 osób uczęszczających na warsztaty z czego 20 z OR, oraz 8 spoza obszaru rewitalizacji. W wykładzie udział może wziąć dowolna liczba osób. Celem zadania jest częsty udział rodzin w programie kulturalnym i edukacyjnym wysokiej jakości, dzięki czemu zmniejszone zostaną różnice społeczne wynikające z niedostatecznego dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej, integracja rodzinna, wspólne spędzanie czasu, poszerzanie kompetencji interpersonalnych.</p>				
Zajęcia będą się odbywać w budynku świetlicy	1.2	7. „Bądź własnym szefem” – zajęcia	S, G	Gmina Kamień Krajeński	Projekt skierowany jest dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji	Budynek świetlicy	150.000,00 <u>165870,44</u> KM5	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego:	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego (1) – Źródło pomiaru:

<p>wiejskiej w Radzimiru, natomiast projekt skierowany jest do osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia oraz są odpowiedzialną na niski poziom przedsiębiorczość i mieszkańców podobszarów rewitalizacji Obkas i Radzimir</p>	<p>AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW</p>	<p>aktywizacyjne ukierunkowane na podjęcie działalności gospodarczej oraz aktywizację zawodową podobszaru rewitalizacji Radzimir oraz podobszaru rewitalizacji Obkas „Bądź własnym szefem. Bądź własną szefową” [KM4]</p>			<p>Radzimir oraz podobszaru rewitalizacji Obkas. Projekt będzie obejmował działania podnoszące kompetencje i/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne tj. grupowe warsztaty poradnictwa zawodowego oraz indywidualne wsparcie, kursy i szkolenia zawodowe. Projekt przewiduje także szkolenia dotyczące zasad prowadzenia działalności gospodarczej i jest odpowiedzialną na zdiagnozowany problem w postaci niskiej przedsiębiorczości mieszkańców i korzystania ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia.</p> <p>W projekcie weźmie udział 20 osób: 10 osób z podobszaru rewitalizacji Obkas i 10 z podobszaru rewitalizacji Orzełek.</p>	<p>wiejskiej w Radzimiru działka ew. nr 26/76</p>		<p>(wskaźnik RPO i LSR)</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby] – 12</p> <p>2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) [osoby] - 8</p> <p>Wskaźnik produktu: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] - 20</p>	<p>zaświadczenie z PUP; dokumenty potwierdzające poszukiwanie pracy u pracodawców, oświadczenie uczestnika,</p> <p>Sposób pomiaru: do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.</p> <p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego (2) – Źródło pomiaru: kopie umowy o pracę; um. cywilno-prawnej; dokumenty potwierdzające fakt prowadzenia działalności gosp. (CEIDG)</p> <p>Sposób pomiaru: do 4 tygodni następn. po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie</p> <p>Wskaźnik produktu – Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej.</p> <p>Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia przez uczestnika udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.</p>
--	---	---	--	--	--	---	--	---	--

<p>Zajęcia będą się odbywać w budynku świetlicy wiejskiej w Radzimiu, natomiast projekt skierowany jest do dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny z podobszarów rewitalizacji Radzimiu i podobszaru rewitalizacji Obkas</p>	<p>1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE</p>	<p>8. Klub Malucha w Radzimiu</p>	<p>S</p>	<p>Gmina Kamień Krajeński</p>	<p>Projekt zakłada wyrównanie szans rozwoju dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (do 5. roku życia) w formie cyklicznych zajęć dla nich. Częstotliwość będzie uzależniona od innych projektów zawartych w programie ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców podobszaru rewitalizacji Radzim oraz Obkas. "Przechowalnia Maluszków" zapewni dzieciom opiekę na czas uczestnictwa rodziców w formach aktywizacji, a także stanowić będzie interwencję na problem wykluczenia społecznego osób najmłodszych (do 5. roku życia). Projekt ma za zadanie wyrównanie szans najmłodszej części mieszkańców wskazanych podobszarów rewitalizacji wykluczonych społecznie. Poza tym możliwość pozostawienia dziecka pod opieką „klubu” umożliwi zintensyfikowanie działań mających na celu poszukiwanie pracy, a co za tym idzie pośrednio przyczyni się do zmniejszenia odsetka osób korzystających z pomocy społecznej.</p>	<p>Budynek świetlicy wiejskiej w Radzimiu działka ew. nr 26/76</p>	<p>50.000,00</p>	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna [osoby] – 8</p> <p>Wskaźnik produktu: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby] – 8</p>	<p>Sposób zmiernia: ewidencja uczestników projektu, dane Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim</p>
--	---	---	----------	-----------------------------------	---	--	------------------	---	---

					W projekcie będzie uczestniczyć czworo dzieci z podobszaru rewitalizacji Radzim i czworo dzieci z podobszaru rewitalizacji Obkas.				
CEL REWITALIZACJI: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI									
KIERUNEK DZIAŁAŃ: 2. WSPARCIE WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO									
Podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński	2.1 ZWIĘKSZANIE LICZBY MIEJSC PRZEDSZKOLNYCH	9. Wspieranie rozwoju przedszkoli w Gminie Kamień Krajeński	S	Gmina Kamień Krajeński / MGZUO	W ramach projektu przewiduje się zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych w Kamieniu Krajeńskim o 25 miejsc, szczególnie dla dzieci w wieku 3-5 lat, co jest odzwierciedleniem potrzeb mieszkańców. W okresie przerwy wakacyjnej przedszkola organizowany będzie turnus wyrównujący szansę dla dzieci z różnymi dysfunkcjami, dla dzieci których rodzice mają kłopot z zapewnieniem opieki w wakacje. Przewiduje się, że w ramach projektu skorzysta dziesięcioro dzieci w wieku przedszkolnym z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński	Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim	400.000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 3 Wskaźnik produktu: Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 25 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 3 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych zarezerwowanych dla podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński – 10	Sposób zmierzenia: ewidencja uczestników projektu, kopie dokumentów potwierdzające zdobyte kwalifikacje, dane MGZUO/GUS
CEL REWITALIZACJI: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI									
KIERUNEK DZIAŁAŃ: 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNEMU									

<p>Podobszar rewitalizacji Radzim</p>	<p>3.1 ADAPTACJA BUDYNKÓW, KTÓRYCH OBECNY STAN UNIEMOŻLIWIACH WYKORZYSTANIE DO CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO</p>	<p>10. Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej potrzeby społeczne lokalnej społeczności <u>Rozbudowa z przebudowa istniejącej świetlicy wiejskiej wraz z wewnętrzną instalacją elektryczną, c.o., wody i kanalizacji sanitarnej na terenie działki nr 26/76 w miejscowości Radzim gmina Kamień Krajeński</u>[KM6]</p>	<p>T</p>	<p>Gmina Kamień Krajeński</p>	<p>Projekt zakłada dostosowanie budynku świetlicy wiejskiej w Radzimię poprzez jego rozbudowę wraz z przebudową. Obiekt zostanie przystosowany dla osób niepełnosprawnych (podjazd przed wejściem i toaleta). Z działań zaplanowanych w ramach modernizacji jest wymiana m. in. wewnętrznej instalacji elektrycznej, c.o., wody i kanalizacji sanitarnej. Planowane jest przywrócenie pełnego działania świetlicy i dostosowanie jej do aktualnych potrzeb społecznych. Realizacja tego projektu jest niezbędna z punktu widzenia realizacji innych projektów na obszarze rewitalizacji tj. projektów nr 1, 2, 7 i 8.</p>	<p>Radzim działka ew. nr 26/76</p>	<p><u>294282,74</u>[KM7]</p>	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 150 Wskaźnik produktu: (wskaźnik RPO i LSR) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewidlizowanych obszarach – 1</p>	<p>Sposób zmiernia: protokoły odbioru robót budowlanych, dane Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim</p>
<p>Podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński</p>	<p>3.1 ADAPTACJA BUDYNKÓW, KTÓRYCH OBECNY STAN UNIEMOŻLIWIACH WYKORZYSTANIE DO CELÓW ROZWOJU SPOŁECZNEGO</p>	<p>11. Zmiana na lepsze – utworzenie Klubu Seniora <u>Zmiana na lepsze – utworzenie Klubu Seniora zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński</u>[KM8]</p>	<p>T</p>	<p>Gmina Kamień Krajeński</p>	<p>Potrzeba stworzenia nowego miejsca dla klubu Seniora wynika z problemu starzejącego się społeczeństwa na obszarze miejskim objętym rewitalizacją. Kiedy piętro budynku przy ul. Sępoleńskiej 6 zostanie przystosowane na Klub Seniora będzie można poszerzyć ofertę dla większej ilości seniorów. Nowe miejsce, w którym prowadzony będzie Klub Seniora przeznaczone będzie dla 25 osób, podzielonych na</p>	<p>Kamień Krajeński, dz. ew. nr 190</p>	<p>300.000,00 <u>887699,50</u>[KM9]</p>	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów ogółem – 25 Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów z podobszaru rewitalizacji – 15 Liczba nowoutworzonych usług na obszarze rewidlizowanym</p>	<p>Sposób zmiernia: protokoły odbioru robót budowlanych, dane MGOPS</p>

				<p>dwie grupy (zajęcia prowadzone będą w odstępach czasowych) a w przypadku organizacji imprez okolicznościowych przez członków Klubu Seniora na placu przed budynkiem, udział będzie mogło wziąć więcej seniorów. Seniorzy ci nie będą stałymi członkami Klubu Seniora, a jedynie członkami wspierającymi. W budynku przy ul. Sępoleńskiej 6 będzie możliwość realizacji projektu „Aktywny senior”. Klub Seniora będzie miejscem przyjaznym dla seniorów, będących niejednokrotnie w trudnej sytuacji życiowej, samotnych, chorych, wymagających wsparcia, a co najważniejsze stworzy im możliwość przebywania wśród innych ludzi i zniweluje poczucie osamotnienia. W Klubie Seniora będzie zatrudniony animator, którego rolą będzie dbanie o zagospodarowanie czasu wolnego seniorów (m. in. organizowanie zajęć manualnych, ruchowych, integracyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych). Klub Seniora czynny będzie od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:30.</p>			<p>– 1</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,17 ha</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1</p>	
--	--	--	--	---	--	--	--	--

					<p>Realizacja projektu jest niezbędna do realizacji projektu społecznego. W ramach projektu przewiduje się remont I piętra budynku przy ulicy Sępoleńskiej 6 w celu przystosowania go do Klubu Seniora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja barier architektonicznych, • zamontowanie zewnętrznej windy dla niepełnosprawnych • generalny remont wszystkich pomieszczeń (otynkowanie ścian, wstawienie stolarki drzwiowej, zrobienie podłóg), • zakup niezbędnych sprzętów i wyposażenia, podłączenie mediów). 				
CEL REWITALIZACJI: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI KIERUNEK DZIAŁAŃ: 1. REINTEGRACJA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM									
<p>Podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński</p>	<p>1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE</p>	<p>12. Zagospodarowanie zdegradowanego terenu wokół budynku DPS</p>	<p>T[KM10]</p>	<p>Powiat Sępoleński</p>	<p>Teren wokół budynku wyłożony jest kamieniem i częściowo zniszczoną kostką brukową. Taka forma nawierzchni jest bardzo nierówna, co zagraża bezpieczeństwu seniorów, poruszających się o własnych siłach, przy lasce, o kuli i na wózkach inwalidzkich. Celem projektu jest zagospodarowanie placu wokół budynku DPS ułożenie kostki brukowej (umożliwienie</p>	<p>Kamień Krajeński, dz. ew. nr 548/4</p>	<p>100.000,00</p>	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński – 75</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury</p>	<p>Sposób zmiernia: protokoły odbioru robót budowlanych, dane DPS</p>

				<p>bezpiecznego przemieszczania się osobom starszym i niepełnosprawnym). Zagospodarowanie terenów zielonych wokół budynków trwałe nasadzenie drzew i krzewów i utworzenie strefy rekreacyjnej dla seniorów, siłowni plenerowej przeznaczonej do użytku dla seniorów o różnym stopniu sprawności. Będzie przede wszystkim bezpieczny dla mięśni i stawów osób starszych z zastosowaniem nowoczesnych urządzeń fitness na zewnątrz. Senior korzystając z nowoczesnego sprzętu rekreacyjnego będzie wzmacniał ciało, co będzie sprzyjające podnoszeniu jego kondycji fizycznej. Samodzielnie prowadzony fitness dla osób starszych będzie skupiał się wokół ćwiczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozciągających – za pomocą sprzętu: do rozciągania, drążki, pompki, • wzmacniających mięśnie – za pomocą sprzętu: talerze, skoki, koordynatory niskie i wysokie, podwójne ławeczki z rowerkiem i z platformą, 	<p>zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach –1</p> <p>Wskaźnik produktu: Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich –1</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją –1,60 ha</p>
--	--	--	--	---	---

					<ul style="list-style-type: none"> zachowujących równowagę i balans całego ciała za pomocą sprzętu: specjalne ścieżki, twister i schody. <p>Projekt jest niezbędny do realizacji projektu społecznego pt. "Aktywizacja seniorów poprzez usprawnienie ruchowe".</p>				
Podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński	1.1 AKTYWIZACJA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	<p>13. Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego</p> <p><u>Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński</u>[KM11]</p>	T	Gmina Kamień Krajeński	<p>Obecny stan techniczny infrastruktury parku ogranicza wykorzystanie tej przestrzeni dla celów rozwoju społecznego. Nierówna nawierzchnia, niewystarczające oświetlenie, brak placu do zajęć plenerowych, dziki parking uniemożliwiają lub zniechęcają do korzystania z tej przestrzeni. Celem projektu jest dostosowanie istniejącej infrastruktury do potrzeb rozwoju społecznego. Należy zaadaptować przestrzeń parku do realizacji licznych inicjatyw aktywizujących mieszkańców OR:</p> <ul style="list-style-type: none"> projekt społeczny „Czytelnia letnia” (projekt nr 5), projekt społeczny „Międzypokoleniowa akademii wynalazców” (projekt nr 6) projekt społeczny „Aktywny senior” (projekt nr 3). 	Kamień Krajeński, dz. ew. nr 1071/2, 1071/8, 189, 1071/9, 1071/1	600.000,00 <u>2711370,23</u> <u>[KM12]</u>	<p>Wskaźnik rezultatu bezpośredniego: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów z podobszaru rewitalizacji Kamień Krajeński – 75</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1</p> <p>Wskaźnik produktu: Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1</p> <p>Liczba Nowoutworzonych usług na obszarze</p>	Sposób zmiernia: protokoły odbioru robót budowlanych, dane Urzędu Miejskiego

					<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje utworzenie miejsc do realizacji projektów społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie terenu do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (likwidacja barier architektonicznych); • montaż elementów małej architektury, • budowa oświetlenia parkowego. 			<p>rewitalizowanym – 3</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,63 ha</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

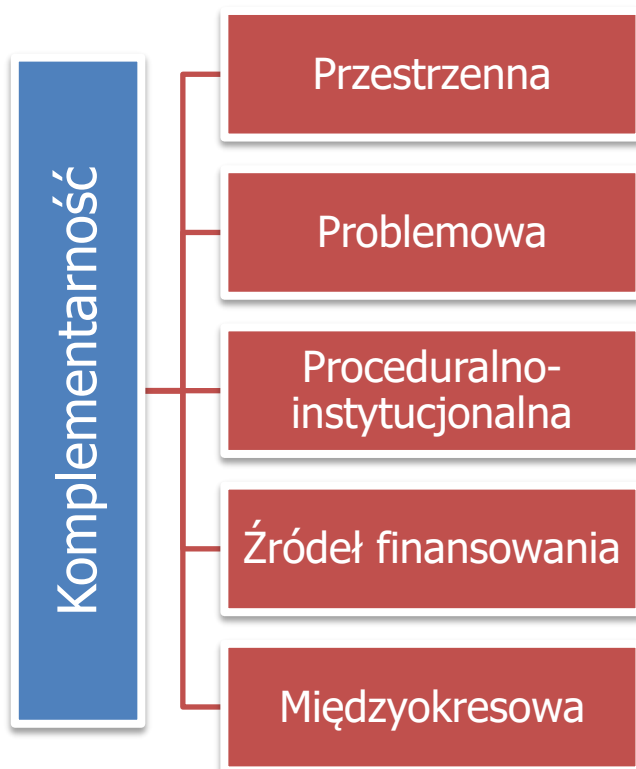
9.2 UZUPEŁNIAJĄCE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Gmina Kamień Krajeński w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje realizacji uzupełniających (pozostałych) przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

10. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY W OBSZARZE OBJĘTYM PR

W niniejszym rozdziale przedstawiono mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych, których celem jest wyjście z sytuacji kryzysowej obszarów zdegradowanych. Wszystkie przedsięwzięcia i wynikające z nich projekty są zgodne z cechami charakteryzującymi właściwie wykonany program rewitalizacji przedstawiony w „Zasadach Programowania...”. W następnych podrozdziałach opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności Programu.

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WK-P. Poszczególne wymiary zostały przedstawione na rysunku 22.

Rysunek 22 Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych
(źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020”)

10.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Komplementarność przestrzenna PR zostanie zachowana na dwóch płaszczyznach. Pierwszą było określenie obszaru rewitalizacji, który zgodnie z obowiązującymi wymogami nie może obejmować obszaru większego niż 20% powierzchni gminy. Zasada ta została zachowana, ponieważ wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 340 ha, co stanowi 2,08% powierzchni gminy.

Drugą płaszczyzną komplementarności przestrzennej PR było skoncentrowanie poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na rewitalizowanym obszarze, co pozwoli na dostateczne ich wyjście ze stanu kryzysowego. Dodatkowo, należy nadmienić, że część projektów społecznych realizowana będzie w jednym budynku (np. zrewitalizowany obiekt świetlicy w Radzimiru).

Wszelkie projekty związane z rozwojem infrastruktury dla celów rozwoju społecznego odbywać się będą w granicach obszaru rewitalizacji i nie przewiduje się działań infrastrukturalnych poza obszarem rewitalizacji.

Należy również nadmienić, iż zaplanowana interwencja nie będzie powodowała negatywnych zmian w pozostałych częściach gminy, gdyż z usług (np. Klub Seniora) korzystać będą mogły osoby także spoza obszaru rewitalizacji, a więc interwencja jest korzystna dla ogółu mieszkańców gminy.

10.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Zachowanie komplementarności problemowej niniejszego PR również można rozpatrywać na kilku płaszczyznach.

Etapem wstępnego doboru wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie była uproszczona diagnoza. Na jej podstawie ustalono, które problemy natury społecznej i pozaspółecznej dotyczą gminy. Na etapie uproszczonej diagnozy zdiagnozowano następujące problemy:

- starzenie się społeczeństwa na obszarze miejskim gminy,
- niski udział w wieku przedszkolnym uczęszczających do przedszkola,
- niski poziom samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców gminy,
- niski poziom przedsiębiorczości.

Komplementarność problemową należy również rozpatrywać w tym, iż zaplanowana interwencja została zaplanowana w oparciu o zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji,

tn. zakłada wyeliminowanie lub ograniczenie negatywnych zjawisk na rewitalizowanym obszarze i jest odpowiedzią na nie.

Powiązanie problemowe można również zauważyć w samych projektach rewitalizacyjnych, które są „projektami zintegrowanymi”. Przytoczyć można tu przykład zakładający realizację projektów społeczno-gospodarczych skierowanych dla podobszarów rewitalizacji wyznaczonych dla obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński w zrewitalizowanym budynku świetlicy wiejskiej w Radzimi. Do realizacji projektów jest bowiem niezbędna odpowiednia infrastruktura, a tą zapewni przystosowany do tego budynek. Podobnie jest w przypadku projektu „Aktywny Senior”. Do jego realizacji jest niezbędne przeprowadzenie remontu I piętra budynku przy ulicy Sępoleńskiej 6 w celu przystosowania go do Domu Seniora. Zintegrowanie projektów zostało oznaczone w Tabeli 27, ale dla pełnej czytelności w Tabeli 25 przedstawiono na czym polega zintegrowanie projektów.

Tabela 25 [KM13]

Projekt 1	Projekt 2	Powiązanie
1. Klub młodzieżowy w Radzimi	10. Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej potrzeby społeczne lokalnej społeczności <u>Rozbudowa z przebudową istniejącej świetlicy wiejskiej wraz z wewnętrzną instalacją elektryczną, c.o., wody i kanalizacji sanitarnej na terenie działki nr 26/76 w miejscowości Radzim gmina Kamień Krajeński</u>	Projekty 1, 2 i 8 ukierunkowane są na animację lokalną mieszkańców spowodowaną wykluczeniem społecznym, natomiast projekt 7 ukierunkowany jest na aktywizację zawodową mieszkańców. Budynek świetlicy wiejskiej jest w tym momencie nieprzystosowany do potrzeb mieszkańców i niezbędne jest przeprowadzenie działań modernizacyjnych, które przystosują go na potrzeby związane z projektami rewitalizacyjnymi. Bez przystosowania, realizacja projektów 1, 2, 7 i 8 nie będzie możliwa.
2. „Dla Babci, dziadka i wnuka gratka” – reintegracja osób starszych i niepełnosprawnych podobszaru rewitalizacji Radzim i podobszaru rewitalizacji Obkas		
7. „Bądź własnym szefem” – zajęcia aktywizacyjne ukierunkowane na podjęcie działalności gospodarczej oraz aktywizację zawodową podobszaru rewitalizacji Radzim oraz podobszaru rewitalizacji Obkas <u>„Bądź własnym szefem. Bądź własną szefową”</u>		
8. Klub Malucha w Orzetku <u>w Radzimi</u>	11. Zmiana na lepsze - utworzenie Klubu Seniora <u>„Zmiana na lepsze – utworzenie Klubu Seniora zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński”</u>	Projekt 3 ukierunkowany jest na animację lokalną osób starszych. Realizacja projektu uzależniona jest realizacji projektu technicznego, tzn. przystosowania budynku do pełnienia takiej funkcji.
3. Aktywny Senior	13. Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego	Zajęcia w ramach projektu „Aktywny Senior” będą się odbywać w przystosowanej do osób starszych strefie aktywności. W chwili obecnej brak jest takiego zagospodarowania.

	<u>Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński</u>	
4. <u>AKTYWNIENIE-ZDROWO-SPORTOWO</u> Aktywizacja [KM14] seniorów poprzez usprawnienie ruchowe	12. Zagospodarowanie zdegradowanego terenu wokół budynku DPS	W ramach projektu społecznego nr 4 zakłada się różnorodną aktywizację seniorów (społeczną, integracyjną, zdrowotną). Należy jednak wcześniej, odpowiednio przygotować obszar wokół DPS, aby mogły się tam odbywać różne formy aktywności w ramach realizacji projektu społecznego. [KM15]
5. Czytelnia letnia	13. Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego <u>Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński</u>	W ramach projektu społecznego zamierza się poszerzyć ofertę Biblioteki poprzez uruchomienie tzw. czytelni letniej, która będzie w okresie wiosenno-letnim miejscem realizacji projektu społecznego w zmodernizowanym parku przy ulicy Sępoleńskiej (przy MGOK).
6. Międzypokoleniowa akademia wynalazców	13. Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego <u>Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński</u>	Zajęcia w ramach działalności realizacji projektu społecznego mają odbywać także w przystosowanym do tego miejscu w parku przy ulicy Sępoleńskiej.

Źródło: opracowanie własne

10.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polega na wypracowaniu odpowiedniego systemu zarządzania i oceny PR. W ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński utworzono system, który zapewnia aktywny udział wszystkich interesariuszy.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację programu rewitalizacji jest gmina Kamień Krajeński, która wspólnie z pozostałymi interesariuszami rewitalizacji będzie prowadziła proces

rewitalizacji na danym obszarze. System zarządzania został opisany szczegółowo w rozdziale 13. **System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.**

10.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Komplementarność źródeł finansowania została zachowana we wszystkich przedsięwzięciach, co oznacza, że w kontekście polityki spójności 2014-2020 projekty opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR i EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym: środki własne podmiotów realizujących dane zadania. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne mogą zostać dofinansowane z różnych źródeł, także krajowych, które wskazano w projektach.

Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w rozdziale 12. **Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.**

10.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Zachowanie komplementarności międzyokresowej było możliwe dzięki kontynuacji projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji na obszarze gminy Kamień Krajeński – w tym na obszarze rewitalizacji. Dane działania są komplementarne z zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami ujętymi w PR, ponieważ zakładały bądź zakładają rozwój społeczny rewitalizowanych obszarów oraz poprawę infrastruktury dla celów rozwoju społecznego.

Tabela 26 przedstawia zrealizowane projekty o charakterze rewitalizacyjnym na terenie gminy Kamień Krajeński.

Tabela 26 Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji

Podmiot realizujący	Nr	Tytuł projektu	Źródło dofinansowania	Lata realizacji
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeńskim	1	Projekt "Aktywni po zdrowie"	Fundacja Lokalna Grupa Działania –Naszyjnik Północy Debrzno środki własne	czerwiec – wrzesień 2017
	2	Projekt "Działajmy razem"	Fundacja Lokalna Grupa Działania – Naszyjnik Północy środki własne	lipiec - wrzesień 2016

	3	Projekt pn. „Artystyczne dusze w gminie Kamień Krajeński”	Fundacja Lokalna Grupa Działania – Naszyjnik Północy Debrzno środki własne	czerwiec- październik 2015
	4	Działajmy Lokalnie w Gminie Kamień Krajeński	Dom Kultury +Inicjatywy Lokalne NCK Warszawa - całość	I etap: luty- kwiecień 2018 II etap: lipiec- wrzesień 2018
	5	Z Ekonomią za pan brat	Fundacja Banku Zachodniego WBK SA im. Stefana Bryły Warszawa środki własne	marzec-czerwiec 2018
Gmina Kamień Krajeński	6	Kamieńska Przestrzeń Rekreacyjna - rozbudowa, przebudowa, wyposażenie oraz zagospodarowanie terenu wokół budynku zaplecza obsługi plaży nad jeziorem Mochel w Kamieniu Krajeńskim <i>(amfiteatr – główne miejsce letnich imprez kulturalnych)</i>	PROW 2007-2013	2012-2014
	7	Rewitalizacja miejscowości Kamień Krajeński poprzez remont budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury <i>(w zakresie termomodernizacji i elewacji)</i>	PO RYBY 2007-2013	2012-2013
	8	Budowa placu zabaw z bezpieczną nawierzchnią dla najmłodszych dzieci przy ulicy Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim	PROW 2007-2013	2012-2014
	9	Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Zamartem	PROW 2014-2020	2018-2019
	10	Rozwój kompetencji cyfrowej mieszkańców Gminy Kamień Krajeński	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020	2018-2019
	Gmina Kamień Krajeński/MGZUC/ Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego	11	Dajmy szansę maluchom <i>(145 dzieci z gminy Kamień Krajeński, 2 nowe oddziały przedszkolne Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego im. I Armii Wojska Polskiego w Kamieniu Krajeńskim w Dąbrówce i w Płociczu)</i>	Europejski Fundusz Społeczny POKL.9.1.1
12		Kariera poprzez edukację <i>(130 uczniów Publicznego Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kamieniu Krajeńskim)</i>	Europejski Fundusz Społeczny POKL.9.1.2	2014-2015
Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna	13	Projekt „Multimedialne Centrum Informacji w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej”	Fundacja Lokalna Grupa Działania „Naszyjnik Północy”	2010/2011

	14	Projekt „Dzieło ręcznie wykonane naszym sposobem na kultury poznanie”	Fundacja Lokalna Grupa Działania „Naszyjnik Północy”	sierpień- październik 2012
	15	Projekt „Ręczne robótki sposobem na jesienne smutki”	Fundacja Lokalna Grupa Działania „Naszyjnik Północy”	sierpień – listopad 2015
	16	Projekt „Mali odkrywcy”	Fundacja Lokalna Grupa Działania „Naszyjnik Północy”	czerwiec – wrzesień 2017
	17	Projekt „Rękodzieło- arcydzieło”	Fundacja Lokalna Grupa Działania „Naszyjnik Północy”	lipiec – październik 2018
MGOPS	18	Projekt systemowy „Człowiek w potrzebie nie wymaga współczucia tylko skutecznej pomocy”	EFS	2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim

Gmina Kamień Krajeński realizowała zarówno projekty społeczne jak i infrastrukturalne. Zaplanowane projekty w niniejszym PR są działaniami będącymi w części kontynuacją, a także uzupełnieniem wcześniej zrealizowanych projektów. Szczególnie projekty społeczne są ukierunkowane do grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Diagnoza wykazała potrzebę dalszego przeciwdziałania problemom społecznym w zakresie procesu starzenia się społeczeństwa czy zależności od pomocy społecznej.

11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński jest dokumentem o charakterze strategicznym dla wyznaczonego obszaru gminy, który znajduje się w stanie kryzysowym. Dlatego zachodzi konieczność zaangażowania różnych grup interesariuszy do prac na etapie przygotowania programu, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania i oceny. Interesariusze powinni pochodzić z obszaru rewitalizacji lub powinni być z nim związani.

Warunkiem koniecznym do skutecznego przeprowadzenia procesu rewitalizacji jest aktywny udział interesariuszy. Główne grupy interesariuszy w gminie Kamień Krajeński to:

- Gmina Kamień Krajeński i jej jednostki organizacyjne,
- mieszkańcy gminy Kamień Krajeński, a w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Kamień Krajeński,
- pozostali interesariusze zainteresowani realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński.

LPR został opracowany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji obejmującego trzy podobszary rewitalizacji:

- podobszar rewitalizacji Radzim,
- podobszar rewitalizacji Obkas,
- podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński.

W celu włączenia interesariuszy rewitalizacji przeprowadzono szereg działań zapewniających ich udział na różnych etapach procesu rewitalizacji. Wybrano następujące formy konsultacji społecznych:

- spotkania,
- zbieranie uwag ustnych i pisemnych.

Pierwszym etapem procesu rewitalizacji było przeprowadzenia analiz zmierzających do wyznaczenia obszaru koncentracji negatywnych zjawisk. Po wstępnym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące propozycji wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kamień Krajeński.

Konsultacje odbyły się w dniach od 15 do 22 stycznia 2020 r. Wybrano następujące formy konsultacji społecznych:

- Spotkanie otwarte z interesariuszami rewitalizacji, na którym przedstawiono propozycje wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także możliwość wyrażenia uwag, opinii i propozycji oraz składanie ich do protokołu. Spotkanie odbyło się w dniu 22 stycznia 2020 r. w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim
- Zbieranie uwag ustnych – uwagi można było składać w okresie od dnia 15 do 22 stycznia 2020 r. w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim,
- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Urzędu Miejskiego w Biuletynie Informacji Publicznej. Uwagi również można było składać w terminie od dnia 15 do 22 stycznia 2020 r.

Menu przedmiotowe	<h3>Konsultacje społeczne Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński</h3> <p>Gmina Kamień Krajeński aktualizuje Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński. Burmistrz Kamienia Krajeńskiego zaprasza do konsultacji społecznych, poprzez składanie uwag, opinii i wniosków dotyczących niniejszego dokumentu.</p> <p>Do konsultacji społecznych przedstawia się:</p> <ul style="list-style-type: none">• dokument pn. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński – etap 1 wyznaczenie obszaru zdegradowanego,• formularz konsultacyjny. <p>Wyżej wymieniony dokument będzie dostępny w terminie od 15 stycznia 2020 r. do 22 stycznia 2020 r.</p> <ul style="list-style-type: none">• w formie elektronicznej na stronie internetowej https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/• w formie papierowej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński (piętro II, pokój 33) <p>Termin konsultacji społecznych oraz składania uwag, opinii i wniosków wyznacza się od 15 stycznia 2020 r. do 22 stycznia 2020 r.</p> <p>Uwagi, opinie i wnioski wnoszone po terminie nie będą uwzględnione. Organem właściwym do ich rozpatrzenia jest Burmistrz Kamienia Krajeńskiego.</p> <p>Uwagi, wnioski i opinie należy dostarczać w formie pisemnej bezpośrednio lub drogą korespondencyjną do Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres: p.publiczny@um.kamienkr.pl, z dopiskiem „rewitalizacja”.</p> <p>W ramach konsultacji społecznych zaplanowano spotkanie z mieszkańcami Gminy Kamień Krajeński, które odbędzie się 22 stycznia 2020r. o godz. 10.00 w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim (parter, sala narad). Podczas spotkania zaprezentowane zostaną założenia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.</p>
Menu podmiotowe	

Rysunek 23 Zrzut ekranu ze strony BIP UM w Kamieniu Krajeńskim na temat konsultacji społecznych (źródło: <https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/konsultacje-spoeczne-lokalnego-programu-rewitalizacji-gminy-kamien-krajenski-2/> ; wgląd 30.01.2020 r.)

W trakcie konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w formie pisemnej za pomocą formularza konsultacyjnego.

W trakcie spotkania przedstawiono projekt diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w formie prezentacji. Omówiono także następujące zagadnienia: definicja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sposób wyznaczenia tych obszarów i wskaźniki które zaproponowano do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Poruszono także podstawowe zagadnienia związane z rewitalizacją, a także możliwości jakie daje rewitalizacja i realizacja lokalnego programu rewitalizacji co pozwoliło interesariuszom lepiej zrozumieć tematykę rewitalizacji. Uczestnicy spotkania, których było 12, nie wyrazili sprzeciwu co do wyznaczonego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Po zakończonych konsultacjach społecznych przystąpiono do opracowania Programu Rewitalizacji. Rozesłano tzw. „fiszki projektowe”, dzięki którym możliwe stało się opracowanie wstępnej wersji PR.

Kolejnym etapem włączania mieszkańców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji były konsultacje społeczne przeprowadzone dla PR. Trwały one o 28 stycznia do 4 lutego 2020 r. i ich podsumowaniem było spotkanie 3 lutego 2020 r. w Urzędzie Miejskim. W spotkaniu uczestniczyło 5 osób, które aktywnie włączyły się proces rewitalizacji już na wcześniejszym etapie prac.

W trakcie spotkania przedyskutowano harmonogram prac, możliwości finansowe, doprecyzowano zakres interwencji.

3 lutego 2020 r. odbył się także spacer badawczy w sołectwie Radzim. W trakcie badania rozmawiano z mieszkańcami na temat propozycji rewitalizacyjnych. Większość z rozmówców wskazywała na potrzebę modernizacji świetlicy, wskazywali na brak miejsca, w którym mogłyby spędzać czas dzieci, młodzież i osoby starsze.

W konsultacjach społecznych skorzystano także z następujących form:

- Zbieranie uwag ustnych – uwagi można było składać w okresie od dnia 28 stycznia do 4 lutego 2020 r. w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim,
- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Urzędu Miejskiego w Biuletynie Informacji Publicznej. Uwagi również można było składać w terminie od dnia 28 stycznia do 4 lutego 2020 r.

Do ogłoszenia na stronie BIP Gminy dołączona była także fiszka projektowa, dzięki której można było zgłaszać własne propozycje projektów. Nie wpłynął jednak żaden projekt.

- W trakcie konsultacji społecznych wpłynął natomiast formularz konsultacyjny od Stowarzyszenia NASZA KRAJNA. Zawarte w nim uwagi uwzględniono w finalnej wersji PR.

<p>Menu przedmiotowe</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktualności Ogłoszenia o naborze Zamówienia publiczne Akty prawne Procedury załatwiania spraw Rejestr informacji o środowisku Oświadczenia majątkowe Przetargi Org. Pozarządowe i Pożytek Publiczny Konsultacje społeczne Nieodpłatna Pomoc Prawna Petycje <p>Menu podmiotowe</p> <ul style="list-style-type: none"> Statut Gminy Zarząd Schemat organizacji Rejestry, Archiwa i Ewidencje Audyty i kontrole 	<h2>Konsultacje społeczne Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński</h2> <p>Konsultacje społeczne Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński</p> <p>Gmina Kamień Krajeński aktualizuje Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński. Burmistrz Kamienia Krajeńskiego zaprasza do konsultacji społecznych, poprzez składanie uwag, opinii i wniosków dotyczących niniejszego dokumentu.</p> <p>Do konsultacji społecznych przedstawia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokument pn. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński, • formularz konsultacyjny. <p>Wyżej wymieniony dokument będzie dostępny w terminie od 28 stycznia 2020 r. do 4 lutego 2020 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w formie elektronicznej na stronie internetowej https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/ • w formie papierowej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński (piętro II, pokój 33) <p>Termin konsultacji społecznych oraz składania uwag, opinii i wniosków wyznacza się od 28 stycznia 2020 r. do 4 lutego 2020 r.</p> <p>Uwagi, opinie i wnioski wnoszone po terminie nie będą uwzględnione. Organem właściwym do ich rozpatrzenia jest Burmistrz Kamienia Krajeńskiego.</p> <p>Uwagi, wnioski i opinie należy dostarczać w formie pisemnej bezpośrednio lub drogą korespondencyjną do Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres: p.publiczny@um.kamienkr.pl, z dopiskiem „rewitalizacja”.</p> <p>W ramach konsultacji społecznych zaplanowano spotkanie z mieszkańcami Gminy Kamień Krajeński, które odbędzie się 3 lutego 2020r. o godz. 10.00 w Urzędzie Miejskim w Kamieniu Krajeńskim (II piętro, pok. 30).</p>
---	---

Rysunek 24 Zrzut ekranu ze strony BIP UM w Kamieniu Krajeńskim na temat kolejnych konsultacji społecznych (źródło: <https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/konsultacje-spoeczne-lokalnego-programu-rewitalizacji-gminy-kamien-krajenski-3/>, zgląd 30.01.2020 r.)

Opracowana wersja dokumentu została przesłana do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Organ ten wydał nieformalną ocenę.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński zaplanowano także udział interesariuszy na dalszych etapach procesu rewitalizacji, a mianowicie wdrażania, monitoringu i oceny LPR. Program Rewitalizacji ma charakter otwarty i w trakcie jego realizacji kluczową rolę będą odgrywać mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, organizację pozarządowe i pozostali interesariusze zainteresowani aktywnym uczestnictwem we wdrażaniu założeń programu.

Włączenie interesariuszy w proces monitoringu i oceny programu będzie polegało na możliwości zgłaszania uwag dotyczących realizacji dodatkowych projektów i przedsięwzięć możliwych do wpisania w program rewitalizacji, a także pozostałych zapisów programu. Uwagi będą zbierane przez członków Zespołu ds. rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński, pracowników Urzędu Miejskiego w Kamieniu Krajeńskim, pracowników MGOPS, a także Radnych.

Zbieranie uwag jest procesem ciągłym i będą one rozpatrywane podczas przeprowadzonej co najmniej **raz na dwa lata** ocenie aktualności i realizacji programu rewitalizacji. Dana ocena będzie sporządzana w formie raportu, który będzie podany do publicznej wiadomości za pośrednictwem BIP (szczegółowy opis w rozdziale 14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji).

Będzie możliwość zgłoszenia projektów przez interesariuszy, które będą mogły być realizowane z udziałem kapitału prywatnego.

LPR może zostać aktualizowany w zależności od zmieniającej się dynamicznie sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb interesariuszy rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński jest również odpowiedzialny za współpracę ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji. Daje to możliwość organizacji dodatkowych spotkań informacyjno-edukacyjnych dotyczących prowadzonego procesu rewitalizacji, a także zachęcających mieszkańców, przedsiębiorców i pozostałych interesariuszy do aktywnego udziału w procesie rewitalizacji.

Za promocję zaplanowanych w programie przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński. W tym celu zostaną wykorzystane dostępne środki przekazu tj. prasa lokalna, Internet, media społecznościowe. tak aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców z gminy Kamień Krajeński. W ramach działań informacyjnych będą również wykorzystane ogłoszenia, plakaty, ulotki, a także spotkania organizowane przez Zespół.

12. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Poniższa tabela przedstawia harmonogram i szacunkowe ramy finansowe projektów realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński.

Tabela 27 Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

OBSZAR REWITALIZACJI ¹⁶	TERMIN REALIZACJI PROJEKTU	PROJEKT	TYP PROJEKTU	PODMIOTY REALIZUJĄCE PROJEKT	SZACOWANA WARTOŚĆ PROJEKTU [zł]	POZIOM DOFINANSOWANIA		ŹRÓDŁO FINANSOWANIA [zł]				DZIAŁANIE SZOOP RPO	PODDZIAŁANIE SZOOP RPO	ZINTEGROWANIE
						%	zł	ŚRODKI PUBLICZNE			ŚRODKI PRYWATNE			
								EFIS	EFRR	INNE				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1,2	2021-2023 2022	1. Klub młodzieżowy w Radzimiru	S	Gmina Kamień Krajeński	50.000,00 49 568,40	85 95	42.500,00 47 089,98	42.500,00 47 089,98	-	7.500,00 2478,42 (Budżet Gminy) [KM16]	-	11.1	-	10
1,2	2021 2022	2. „Dla Babci, dziadka i wnuka gratka” – reintegracja osób starszych i niepełnosprawnych podobszaru rewitalizacji Radzim i podobszaru rewitalizacji Obkas[KM17]	S	Gmina Kamień Krajeński	40.000,00 31 560,00	0-0 95	- 29 982,00	- 29 982,00	-	1578,00 Program ASOS, budżet gminy[KM18]	-	11.1-	-	-
3	2020-2021	3. Aktywny senior	S	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim	78.000,00	85	66.300,00	66.300,00	-	17.700,00 (Budżet Gminy)	-	9.3	9.3.2	11,13
3	2021-2022	4. AKTYWNI- ZDROWO- SPORTOWO Aktywizacja seniorów poprzez usprawnienie ruchowe	S	Powiat Sępoleński Stowarzy- szenie „Pomóż sobie pomagaj	50.000,00 34620,000	85 94,8	42.500,00 32889,00	42.500,00 32889,00	-	7.500,00 1731,00 (Budżet Powiatu)	-	11.1	-	12

¹⁶ 1 – podobszar rewitalizacji Radzim, 2 – podobszar rewitalizacji Obkas, 3 – podobszar rewitalizacji Kamień Krajeński

				<u>QC innym</u>										
3	2021-2022	5. Czytelnia letnia	S	Miejsko- Gminna Bibliotek a Publiczna w Kamieniu Krajeński m	20.000,00	85	17.000,00	17.000,00	-	3.000,00 (Budżet Gminy)	-	11.1		13
3	2021	6. Międzypokoleni owa akademia wynalazców	S	Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury w Kamieniu Krajeński m	20.000,00	85	17.000,00	17.000,00	-	3.000,00 (Budżet Gminy)	-	11.1		13
1,2	2021-2022 2022	„Bądź własnym szefem” – zajęcia aktywizacyjne ukierunkowane na podjęcie działalności gospodarczej oraz aktywizację zawodową podobszaru rewitalizacji Radzim oraz podobszaru rewitalizacji Obkas „Bądź własnym szefem. Bądź własną szefową”	S, G	Gmina Kamień Krajeński	150.000,00 165 870,44	85 95	127.500,00 149 996,64	127.500,00 149 996,64	-	22.500,00 15873,80 (Budżet Gminy) [KM19]	-	11.1	-	10
1,2	2021-2023	Klub Malucha w Radzimi	S	Gmina Kamień Krajeński	50.000,00	85	42.500,00	42.500,00	-	7.500,00 (Budżet Gminy)	-	11.1	-	10
3	2020-2023	9. Wspieranie rozwoju	S	Gmina Kamień	400.000,00	85	340.000,00	340.000,00	-	60.000,00 (Budżet Gminy)	-	10.2	10.2.1	-

		przedszkoli w Gminie Kamień Krajeński		Krajeński / MGZUO										
1	2020-2021	10. Dostosowanie obiektu świetlicy wiejskiej potrzeby społeczne lokalnej społeczności <u>Rozbudowa z przebudową istniejącej świetlicy wiejskiej wraz z wewnętrzną instalacją elektryczną, c.o., wody i kanalizacji sanitarnej na terenie działki nr 26/76 w miejscowości Radzim gmina Kamień Krajeński</u>	T	Gmina Kamień Krajeński	302.600,00 <u>Koszty całkowite</u> 294 282,74 <u>Koszty kwalifikowalne</u> 267532	80 95	241.600,00 <u>254 156,09</u>	-	241.600,00 <u>254 156,09</u>	66.400,00 <u>40 126,65</u> [KM20]	-	7.1	-	1,2,7,8
3	<u>2020</u> <u>2022</u>	11. Zmiana na lepsze – utworzenie Klubu Seniora „Zmiana na lepsze – utworzenie Klubu Seniora zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński”	T	Gmina Kamień Krajeński	300.000,00 <u>887 699,50</u>	80 <u>57,01</u>	240.000,00 <u>371 331,99</u>	-	240.000,00 <u>371 331,99</u>	60.000,00 <u>437 377,52</u> (Budżet Gminy) [KM21] <u>78 989,99</u> Budżet państwa	-	6.2	-	3
<u>3</u>	<u>2020</u>	12. Zagospodarowanie	F	Powiat Sępoleński	<u>100.000,00</u>	80	<u>80.000,00</u>	-	<u>80.000,00</u>	<u>20.000,00</u> (Budżet Powiatu)	-	<u>6.2</u>	-	<u>4</u> [KM22]

		zdegradowanego o terenie wokół DPS												
3	2020 2022	13. Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego Modernizacja parku przy ul. Sępoleńskiej w Kamieniu Krajeńskim w zakresie niezbędnym do realizacji celów rozwoju społecznego zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński	T	Gmina Kamień Krajeński	600.000,00 2 711 370,23	80 17,7	480.000,00 479 912,53	-	480.000,00 479 912,53	120.000,00 240 320,68 (Budżet Gminy) 1 720 000,00 (inne krajowe środki publiczne) 271 137,02 Budżet państwa	-[KM23]	6.2	-	3,5,6

Źródło: opracowanie własne

13. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński wymaga także odpowiedniego systemu zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. LPR jest narzędziem do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji.

Za realizację LPR odpowiedzialny jest Burmistrz Kamienia Krajeńskiego. Burmistrz Kamienia Krajeńskiego będzie Koordynatorem procesu rewitalizacji. Organem wspomagającym Burmistrza przy realizacji LPR będzie Zespół ds. rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński powołany przez Burmistrza. Zespół będzie funkcjonował w strukturze Urzędu Miejskiego i tam również będzie jego siedziba. W skład Zespołu wejdą przedstawiciele sektorów gospodarczego, społecznego i publicznego – reprezentujący interesariuszy LPR.

Za organizację prac Zespołu odpowiedzialny będzie Burmistrz Kamienia Krajeńskiego. Za obsługę administracyjną prac Zespołu odpowiada Urząd Miejski w Kamieniu Krajeńskim.

Zespół będzie aktywnie współpracował ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji i będzie odpowiedzialny za:

- koordynację wdrażania PR,
- aktualizację założeń Programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych działań) ,
- aktualizację danych dotyczących sytuacji kryzysowych w mieście,
- organizację systemu monitoringu PR,
- aktywną współpracę z interesariuszami rewitalizacji,
- opracowywanie raportów z realizacji LPR i przedstawienie ich opinii publicznej,
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej).

Proces rewitalizacji zamierza się prowadzić niezwłocznie po tym jak dokument Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński, czyli narzędzie niezbędne do podjęcia działań rewitalizacyjnych otrzyma pozytywne oceny od podmiotów opiniujących. Od tego czasu, w odstępach kwartalnych prowadzony będzie proces ewaluacji PR.

Zespół realizować będzie zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania programem rewitalizacji. Koordynatorem będzie Burmistrz Kamienia Krajeńskiego.

Zespół zostanie powołany niezwłocznie po uchwaleniu programu (na podstawie zarządzenia Burmistrza Kamienia Krajeńskiego, gdzie zostanie określony jego skład i regulamin organizacyjny) i będzie funkcjonował do zakończenia jego realizacji.

Zespół będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu czy promowania poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować PR. Dlatego Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński ma charakter otwarty i w trakcie jego realizacji kluczową rolę będą odgrywali mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inni interesariusze zainteresowani aktywnym uczestnictwem we wdrażaniu PR.

Członkowie Zespołu będą zbierać od pozostałych interesariuszy propozycje zmian dotyczących działań możliwych do ujęcia w dokumencie, a także występujących problemów. Uwagi będą mogły być zgłaszane bezpośrednio u członków Zespołu, jak również do:

- pracowników Urzędu Miejskiego bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji,
- pracowników MGOPS – zgłaszanie potrzeb i propozycji, w szczególności przez osoby będące podopiecznymi danej jednostki,
- za pośrednictwem Radnych, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców.

Interesariusze rewitalizacji będą mogli brać czynny udział w procesie przygotowania, wdrażania i monitoringu LPR w ramach sporządzanej co najmniej raz na dwa lata ocenie aktualności i realizacji programu. Dana ocena będzie sporządzana w formie raportu, którego zakres został opisany w rozdziale **14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR**. Raport zostanie podany do publicznej wiadomości za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej. Umożliwi to aktywny udział interesariuszy, którzy będą mogli zapoznać się oceną prowadzonego procesu rewitalizacji w gminie i będą mogli zgłaszać swoje uwagi, pomysły i własne projekty. Taka procedura zarządzania programem umożliwi wpływ interesariuszy na kształt procesu rewitalizacji, dostosowany do zmieniającej się sytuacji w gminie i lokalnych potrzeb w zakresie rewitalizacji.

Uwagi zgłoszone przez interesariuszy będą rozpatrzone i brane pod uwagę podczas ewentualnej aktualizacji programu. W uzasadnionych przypadkach będzie można na tej podstawie aktualizować Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Kamień Krajeński np. o nowe projekty rewitalizacyjne.

14. SYSTEM MONITORIUNGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PR

Jak wspomniano w Rozdziale 13 proces ewaluacji PR rozpocznie się wraz z rozpoczęciem realizacji projektów rewitalizacyjnych i trwać będzie do końca 2023 roku. Skuteczna i efektywna realizacja PR jest niezbędna tylko dzięki sprawnemu systemowi stałego monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji jego ustaleń.

Osobą odpowiedzialną za monitoring będzie Burmistrz Kamienia Krajeńskiego, który korzystać będzie z pomocy Zespołu ds. rewitalizacji Gminy Kamień Krajeński.

Monitoring polegać będzie na zbieraniu i analizie informacji od podmiotów realizujących projekty rewitalizacyjne i wykonaniu końcoworocznego sprawozdania z osiągniętych efektów rewitalizacji (począwszy od roku 2020) – zgodnie z Tabelą 23.

Jednostki zaangażowane w wdrażanie Programu również zobowiązane będą do rocznych sprawozdań dotyczących stopnia zaawansowania realizacji działań zawartych w Programie. Przekazywane one będą do Burmistrza, który na ich podstawie będzie mógł sporządzić końcoworoczne sprawozdanie (przekazane Radzie Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim najpóźniej do 30 marca każdego roku). Opracowanie formy raportów i sprawozdań będzie zadaniem Burmistrza.

Spotkania Zespołu odbywać się będą dwa razy w roku, pod koniec II i IV kwartału każdego roku. Zwołanie Zespołu powierza się Burmistrzowi Kamienia Krajeńskiego.

Niezależnie od monitoringu wewnątrzgminnego, mając na uwadze wymogi formalne „Zasad programowania...”, z którymi niniejszy PR jest zgodny, Gmina Kamień Krajeński jako realizująca projekty dofinansowane ze środków RPO WK-P jest zobowiązana do:

- przekazywania sprawozdań z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu określonych działań i poddziałań RPO WK-P w okresach kwartalnych według zamieszczonego na stronie internetowej www.mojregion.eu wzoru,
- przekazywania raz na dwa lata sprawozdań zawierających informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego (wraz z podaniem wartości aktualnej, wartości bazowej

oraz wyjaśnieniem w przypadku, gdy analizowane wskaźniki stanu kryzysowego będą wskazywały na niską efektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych).

Po sporządzeniu, zaopiniowaniu i publikacji oceny stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, Burmistrz, jako najwyższy rangą urzędnik w gminie Kamień Krajeński nie podejmuje dalszych działań (w przypadku stwierdzenia aktualności LPR) albo występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o zmianę LPR. Program Rewitalizacji może utracić walor aktualności wówczas gdy nie realizuje założonego celu rewitalizacji i odpowiadających mu kierunków działań, a także gdy realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć nie prowadzi do ograniczenia lub eliminacji skali negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, co obrazują wskaźniki rozwoju odnoszące się do problemów cechujących obszar rewitalizacji (Tabela 23).

Postępowanie w przedmiocie zmiany PR może wynikać z oceny (opisanej powyżej), lecz może być również efektem innych działań (np. aktualizacji listy przedsięwzięć).

Zmiana programu rewitalizacji będzie się odbywać w trybie jakim został on uchwalony mając na uwadze możliwość realizacji przedsięwzięć ujętych w programie nie będącym gminnym programem rewitalizacji do 31 grudnia 2023 r., co wynika z art. 52 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2018 poz. 1398).

15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z brzmieniem art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2017 poz. 1405 z późn. zm.), wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem z dnia 10 marca 2020 r., znak: WOO.410.60.2020.AT oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem z dnia 3 marca 2020 r., znak NNZ.9022.1.84.2020 uzgodnili możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kamień Krajeński”.

16. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1 Powierzchnia i ludność poszczególnych sołectw w Gminie Kamień Krajeński	<u>1312</u>
Tabela 2 Podstawowe dane o wyznaczonych jednostkach strukturalnych w mieście Kamień Krajeński.....	<u>1514</u>
Tabela 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem dla wybranych skal odniesienia.....	<u>2422</u>
Tabela 4 Kierunki wykorzystywania powierzchni w gminie Kamień Krajeński	<u>2725</u>
Tabela 5 Zdiagnozowane na terenie gminy Kamień Krajeński problemy społeczno-gospodarcze wraz z wstępnym określeniem przyczyn	<u>3028</u>
Tabela 6 Sołectwa oraz indywidualnie dopasowane wskaźniki wykorzystane do procesu delimitacji	<u>3331</u>
Tabela 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających	<u>3432</u>
Tabela 8 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających	<u>3533</u>
Tabela 9 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>3634</u>
Tabela 10 Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>3735</u>
Tabela 11 Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>4240</u>
Tabela 12 Podsumowanie analizy wskaźnikowej obszaru wiejskiego w gminie Kamień Krajeński	<u>4442</u>
Tabela 13 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>4745</u>
Tabela 14 Zmiana liczebności poszczególnych grup ekonomicznych w Kamieniu Krajeńskim na przestrzeni lat 2009-2018.....	<u>4745</u>
Tabela 15 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>4846</u>
Tabela 16 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym – wyniki analizy wskaźnikowej.....	<u>4947</u>

Tabela 17 Liczba budynków i przestrzeni, których stan konstrukcji lub zagospodarowanie uniemożliwia ich wykorzystanie dla celów rozwoju społecznego na 100 ha danego obszaru – wyniki analizy wskaźnikowej	<u>5351</u>
Tabela 18 Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla miasta Kamień Krajeński.....	<u>5452</u>
Tabela 19 Przyczyny korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie Obkas w 2018 r.....	<u>6260</u>
Tabela 20 Przyczyny korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie Radzim w 2018 r.....	<u>6462</u>
Tabela 21 Proces rewitalizacji w obszarze rewitalizacji gminy Kamień Krajeński.....	<u>7270</u>
Tabela 22 Cel rewitalizacji oraz odpowiadające mu kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	<u>7573</u>
Tabela 23 Wskaźniki odpowiadające celowi rewitalizacji	<u>7674</u>
Tabela 24 Główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	<u>7977</u>
Tabela 25	<u>9895</u>
Tabela 26 Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji.....	<u>10097</u>
Tabela 27 Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	<u>109106</u>
Rysunek 1 Podział gminy Kamień Krajeński na sołectwa będące przedmiotem analizy służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	<u>1314</u>
Rysunek 2 Podział miasta Kamień Krajeński na jednostki strukturalne	<u>1513</u>
Rysunek 3 Położenie gminy Kamień Krajeński na tle województwa, powiatu i sąsiednich gmin	<u>2321</u>
Rysunek 4 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej dla wybranych skal odniesienia.....	<u>2422</u>
Rysunek 5 Dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego dla wybranych skal odniesienia	<u>2523</u>
Rysunek 6 Uwarunkowania środowiskowo-kulturowe gminy Kamień Krajeński	<u>2725</u>
Rysunek 7 Układ drogowy gminy Kamień Krajeński.....	<u>2826</u>
Rysunek 8 Budynek byłej szkoły w sołectwie Orzełek.....	<u>4038</u>
Rysunek 9 Budynek szkoły w sołectwie Płocicz.....	<u>4139</u>
Rysunek 10 Budynek świetlicy w Radzimi	<u>4139</u>

Rysunek 11 Granice obszaru zdegradowanego obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński na tle gminy	<u>4543</u>
Rysunek 12 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6 na obszarze JS2	<u>5250</u>
Rysunek 13 Granice wyznaczonego obszaru zdegradowanego dla miasta.....	<u>5553</u>
Rysunek 14 Obszar rewitalizacji wyznaczony dla obszaru wiejskiego gminy Kamień Krajeński	<u>5856</u>
Rysunek 15 Obszar rewitalizacji miasta Kamień Krajeński	<u>5957</u>
Rysunek 16 Obszar zdegradowany na tle gminy Kamień Krajeński	<u>6058</u>
Rysunek 17 Granice obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i obszaru gminy	<u>6159</u>
Rysunek 18 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6	<u>6866</u>
Rysunek 19 Budynek przy ulicy Sępoleńskiej 6	<u>6967</u>
Rysunek 20 Teren wokół DPS	<u>7068</u>
Rysunek 21 Park wokół MGOK	<u>7169</u>
Rysunek 22 Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych	<u>9693</u>
Rysunek 23 Zrzut ekranu ze strony BIP UM w Kamieniu Krajeńskim na temat konsultacji społecznych.....	<u>104101</u>
Rysunek 24 Zrzut ekranu ze strony BIP UM w Kamieniu Krajeńskim na temat kolejnych konsultacji społecznych (źródło: https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/konsultacje-spoleczne-lokalnego-programu-rewitalizacji-gminy-kamien-krajenski-3/ , wgląd 30.01.2020 r.).....	<u>106103</u>
Wykres 1 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2008 i 2018 roku dla wybranych skal odniesienia.....	<u>2624</u>
Wykres 2 Udział [%] osób w wieku poprodukcyjnym względem ogółu mieszkańców	<u>4846</u>